

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaal-ja haridusteaduskond

Ühiskonnateaduste instituut

Raamatukogunduse ja infokeskkondade eriala

Kadri Haavandi

**RAAMATUKOGUHOIDJA KUVAND NOORTE
RAAMATUKOGUHOIDJATE ARVAMUSE PÕHJAL**

Lõputöö

Juhendaja: Olga Einasto, MA

Kaitsmisele lubatud

Tartu 2015

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	4
1. TEOREETILISED LÄHENEMISED RAAMATUKOGU-HOIDJA KUVANDILE	6
1.1. Kuvandi mõiste ja olemus	6
1.2. Raamatukoguhoidja kuvandi uurimused välismaal.....	8
1.3. Raamatukoguhoidja kuvandi uurimused Eestis	13
2. UURIMISKÜSIMUSED, METOODIKA JA VALIM.....	16
3. TULEMUSTE ANALÜÜS JA JÄRELDUSED.....	20
3.1. Raamatukoguhoidja välimus	20
3.2. Raamatukoguhoidja omadused.....	22
3.3. Raamatukoguhoidja oskused	24
3.4. Vanema ja noorema raamatukoguhoidja kuvand.....	27
3.5. Massikultuuri mõju raamatukoguhoidja kuvandi kujundamisel.....	30
3.6. Järeldused	31
KOKKUVÕTE	34
SUMMARY	36
KASUTATUD KIRJANDUS.....	38
Lisa 1: Intervjuu kava.....	41
Lisa 2: Intervjuu 1 transkriptsioon.....	42
Lisa 3: Intervjuu 2 transkriptsioon.....	51
Lisa 4: Intervjuu 3 transkriptsioon.....	57
Lisa 5: Intervjuu 4 transkriptsioon.....	66
Lisa 6: Intervjuu 5 transkriptsioon.....	72
Lisa 7: Intervjuu 6 transkriptsioon.....	81
Lisa 8: Intervjuu 7 transkriptsioon.....	86
Lisa 9: Intervjuu 8 transkriptsioon.....	90

Lisa 10: Intervjuu 9 transkriptsioon.....	96
Lisa 11: Intervjuu 10 transkriptsioon.....	102
Lisa 12: Intervjuu 11 transkriptsioon.....	107
Lisa 13: Intervjuu 12 transkriptsioon.....	112

SISSEJUHATUS

Raamatukogunduse õppejõud Kristin Fontichiaro on öelnud, et kõikidest uuendustest hoolimata jääb oluliseks alati ka inimlik lähenemine ja mõistmine - raamatukoguhoidja, kes juba teab, mis raamatuid lugeja soovib, raamatukoguhoidja, kes andestab viivise. Just raamatukoguhoidja on osa sellest, miks lugeja soovib raamatukokku tagasi tulla (Fontichiaro 2013:7).

Aina kiiremini muutuv ja arenevas ühiskonnas on raamatukoguhoidja olukorras, kus raamatukogu traditsioonilisest rollist – informatsiooni ja teadmisi koguda, säilitada ja kättesaadavaks teha – enam ei piisa. Raamatukogu ja ka raamatukoguhoidja peab olema multifunktsionaalne tööriist, kes lisaks eelmainitud rollile suudab kaasas käia ka tehnika arenguga ja luua ühiskonnale uusi hüvesid, suutes vastata lugejate kõikvõimalikele infovajadustele ning olles eesrindlikult innovaatiline.

Selles keerulises, aga ka põnevas olukorras pole vast ime, et raamatukoguhoidjaid huvitab, mis ühiskond neist ja nende ametist arvab ning kas see arvamus on muutunud kiirelt arenenud infoühiskonnas, kus nende kuvandis etendavad suurt rolli stereotüübid. Huvitab, kas inimesed tajuvad raamatukoguhoidjaid sõbralike ja pädevate abimeestena või peavad neid aegunudteks. Huvitab, milline on raamatukoguhoidja elukutse prestiiž ja maine ühiskonna silmis.

Just sellest on põhjustatud käesoleva töö teema, kus uuritakse noorte raamatukoguhoidjate seas eksisteerivat kuvandit raamatukoguhoidjatest endast. Autori soov on teada saada, millise kuvandi on noored raamatukoguhoidjad, olles oma valdkonna ja seal töötavate inimestega tihedalt ja igapäevaselt seotud, raamatukoguhoidjatest enda jaoks loonud ja kuidas nad raamatukogu valdkonna noorte spetsialistidena iseennast näevad. Eestis ei ole autorile teadaolevalt varasemalt uuritud noorte raamatukoguhoidjate kuvandit oma erialast.

Maailma raamatukogunduses on imagoloogiliste uuringutega tegelenud mitmed teoreetikud ja praktikud, kuid Eestis on raamatukoguhoidja mainet varasemalt käsitletud küllaltki vähe. Peamiselt on selle teemaga tegelenud Olga Einasto (2005a), kes uuris raamatukoguhoidja kuvandit Tartu Ülikooli Raamatukogu lugejate ja töötajate silmis.

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks on teada saada, kirjeldada ja analüüsida milline raamatukoguhoidja kuvand on kujunenud Eesti noorte raamatukoguhoidjate seas ehk kuidas noored spetsialistid-raamatukoguhoidjad tajuvad oma elukutse esindajaid ja milliseid jooni neile omistavad.

Selle uurimiseks on valitud kvalitatiivne meetod – poolstruktureeritud individuaalintervjuu, mis sooritati kaheteistkümne erineva tausta ja haridusega noore raamatukoguhoidjaga üle Eesti, kelle tööstaaz on alla 5 aasta ning vanus alla 30 eluaasta.

Töö eesmärgi saavutamiseks üritab autor vastuseid leida uurimisküsimustele, millised on noorte raamatukoguhoidjate arvates raamatukoguhoidjatele omased peamised jooned ja iseloomuomadused, välimus ning erialased oskused, kas on olemas ja milline on nende meelest erinevus noorte ja vanemate raamatukoguhoidjate vahel ning kas ja milline on massikultuuri mõju tekkinud kuvandile.

Raamatukoguhoidja kuvandi teemaga on autor tegelenud ka varasemalt oma seminaritöös, kus fookusgrupi meetodi abil uuriti raamatukoguhoidja kuvandit Pärnu noorte seas. Samas tundus autorile, et oleks huvitavam ja kasulikum uurida just raamatukoguhoidjate endi arvamust, ja et see oleks põhjalikum, kasutada selleks mitte grupi-, vaid individuaalintervjuu meetodit. Seminaritöös tehtud teoreetiline ülevaade on aluseks käesoleva töö teoreetilisele osale, kuid käesolev töö on siiski teema, eesmärgi ja metoodika poolest uus iseseisev uuring.

Antud uurimustöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis antakse teoreetiline ülevaade mis on kuvand ning sarnase temaatikaga uurimustest Eestis ja välismaal. Teine peatükk sisaldab läbi viidud uuringu metoodika ja valimi kirjeldust. Kolmandas peatükis on välja toodud uuringu tulemuste analüüs ning järeldused. Tööle on lisatud ka intervjuu kava, kodeeritud info intervjuudes osalenud raamatukoguhoidjate tausta kohta ning intervjuude transkriptsioonid.

1. TEOREETILISED LÄHENEMISED RAAMATUKOGUHOIDJA KUVANDILE

1.1. Kuvandi mõiste ja olemus

Antud töös on sõnad kuvand ja imago kasutatud sünonüümidena, toetudes Eesti Keele Instituudi (2013) soovitudele, vahel on samas tähenduses kasutatud ka sõna maine.

Seoses mõistega „kuvand“ tekib eelkõige küsimus, kuidas kuvand kujuneb. Jenkins (2008) selgitab, et üldjuhul võtame me oma identiteeti iseenesestmõistetavalt. Me justkui teame, kes me oleme, meil on toimiv arusaam sellest, kes on teised meie elus. Siit kujunebki meie kuvand ehk see, mida teised meist arvavad ning mille alusel on see kujunenud.

Siit võib järeldada, et kuvandi kujunemisel mängib rolli nii isiku enda arusaam oma olemusest kui ka teiste arusaam, mida nad omakorda ühiskonnale edasi annavad, näiteks läbi massikultuuri. Seega kujuneb ühe isiku arusaam näiteks raamatukoguhoidjaametist läbi isikliku kogemuse, kuid mitte alati läbi isikliku kokkupuute konkreetse ametiga, mõjutavad ka teiste poolt edasi antud kogemused.

Kuvand ehk imago on raskelt defineeritav ja teaduslikult raskesti mõõdetav ning pole olemas ühest mõõtmistehnikat, mis kirjeldaks imago kõiki külgi (Past, 1999). Grunig (1993) selgitab, et imagol on peaaegu sama palju definitsioone, kui on inimesi, kes seda sõna kasutab. Imago sünonüümidena kasutatakse hulka erinevaid väljendeid nagu kuvand, reputatsioon, maine, suhtumine, uskumus ja usutavus. Grunig leiab, et kui ühel terminil on nii palju denotatiivseid tähendusi, ei suudagi teoreetikud seda defineerida, mõõta ega jälgida. See, kui keeruline on defineerida kuvandi ehk imago mõistet, tuleb välja ka situatsioonis, kus Aune Past küsitledes 90 Eesti suhtekorralduspraktikut, mis on imago, sai 85 vastust 44 erineva tähendusega (Past 1999).

Grunigi arvates on inimeste jaoks imago reaalsuse peegeldus, tõelisuse imitatsioon, seega igapäevaselt räägitakse imagost kui millestki, mida saab hävitada, manipuleerida, jalge alla talluda, mõlkida, upitada, poleerida ja rüvetada (Grunig, 1993). Einasto kirjutab imagost kui ideede ja sümbolite vaimsest kujutlusest, reaalsuse visuaalsest ja tunnetuslikust analoogist inimese teadvuses (Einasto, 2005b). Teisisõnu, kui inimesele ette anda märksõna, tekib ta peas kas visuaalne kujutis või ideede kogum, mis viitavadki sellele sõnale. Need omadused, mis justkui iseenesest ilmuvad, kujundavad selle antud objekti kuvandi konkreetse inimese silmis. Kuvandi tekkimisel mängivad rolli nii isiklik kogemus, läbi teiste kogetu ehk teistelt kuulnud arvamused ja muidugi ka läbi kirjanduse, videomängude, filmikunsti ja kujutav kunsti, kogetu. Einasto (2005b) lisab siia veel avalikud suhted ehk selle, kuidas raamatukoguhoidjad ise oma tööst räägivad ning kuidas näidatakse raamatukoguhoidjaid meedias.

Kuvand saab olla iga inimese jaoks erinev ja ainulaadne, moodustudes erinevate komponentide unikaalsel segunemisel ja kombineerumisel (Einasto, 2005b). Past (1999) rõhutab, et kuvandi loomisel mängivad rolli ka stereotüübid - kinnistunud hoiakud, eelarvamused ja kogemused, mis mõjutavad meie maailmatõlgendust.

Olulisena tundub ka see Pasti tähelepanek, et imagouuring ei saa seista lahus kogu organisatsiooni suhtekorralduse uurimisest (Past, 1999), seega see, millisena nähakse raamatukoguhoidjaid, omab väga suurt kaalu ka raamatukogude kui asutuste ja raamatukogunduse valdkonna kui terviku kuvandis. Lisaks, selgitades välja milline on raamatukoguhoidja kuvand ühiskonnas, on võimalik tegeleda nii raamatukogude kui raamatukoguhoidja elukutse mainekujundusega.

Lähtudes kuvandi eeltoodud teoreetiliste käsitlete ülevaatest, mõistetakse kuvandit käesolevas töös järgmiselt: ideede, omaduste ja visuaalsete detailide kogum, mis tekib inimese teadvuses teistest objektidest läbi isiklike kogemuste ehk personaalselt läbi elatu ja kaudsete kogemuste ehk teiste kogemuse ja meedia kaudu inimeseni jõudnu.

1.2. Raamatukoguhoidja kuvandi uurimused välismaal

Seda, et raamatukoguhoidjate jaoks on nende maine oluline, näitab hulk erinevatel aegadel läbi viidud uurimusi, mis erineva kandi pealt puudutavad raamatukoguhoidja kuvandi teemat. Küll aga on vähem keskendunud raamatukoguhoidjate endi arvamusele. Siin peatükis on analüüsitud pigem viimastel kümnenditel tehtud uuringuid raamatukoguhoidja maine kohta, kuna seoses interneti leviku ning infotehnoloogia kiire arenguga on see aeg olnud ka raamatukogude jaoks suurte muutuste aeg. Just sel ajal hakkasid raamatukogud mõtlema uutele töövormidele ja uutele teenustele ning ka sellele, milline on raamatukoguhoidjate kuvand lugejate silmis.

Tehnika järsu arengu tõttu on raamatukogud viimasel dekaadil teinud läbi tohutu muutuse, kus põhiolemus on jäänud samaks, kuid võimalusi on rohkelt lisandunud ning need on kiiremad, paremad ja suuremad – seda nähtust kutsutakse Raamatukogu 2.0 (*Library 2.0*). Seetõttu on ainult loomulik, et muutunud peavad olema ka raamatukoguhoidjad, nende pädevus ja oskused. Chow ja Bucknall (2012) rõhutavad, et tehnoloogia ja lugejale pakutavate teenuste suhe sõltub tugevalt raamatukoguhoidjast ja tema oskustest ning kuigi keegi ei oota raamatukoguhoidjalt kõige detailideni mõistmist, peab too siiski omama laiemat teadmist eri seadmete tööst ning oskust küsida õigeid küsimusi ja nende vastuseid analüüsida. Raamatukoguhoidja on katalüsaator leidmaks lugeja probleemile parima tehnoloogilise lahenduse.

Kirjanduse analüüs näitab, et raamatukoguhoidja imagoloogilistel uuringutel on päris lai geograafiline ulatus, samas üheks läbijooksvaks teemaks on stereotüübid ja nende roll raamatukoguhoidja kuvandis.

Suurbritanniast pärit uurija Luthmann (2007) leiab, et raamatukoguhoidjate professionaalne kuvand ning endi arusaam oma ameti väärtusest on mõjutatud nii meediakajastustest kui ka avalikkuse arvamusest. Luthmanni uuringu eesmärgiks oli teada saada, kui palju nende jõudude mõju ulatub raamatukoguhoidja ühiskondlikku rolli määratlusse. (Luthmann, 2007)

Inglismaa teadlane Rothwell (1990) rõhutas oma uurimuses, et raamatukoguhoidja maine oli tol ajahetkel vähe uuritud teema. Tema sõnul oli enamus Suurbritannia teadmisi

raamatukoguhoidja kuvandi kohta pärit teistest suurematest uurimustest, mille tegelik eesmärk oli raamatukogude efektiivsust uurida, kuid mõned küsimused-vastused sobisid ka imago teemasse. Rothwell (Ibid.) järeldeb oma töös, et raamatukoguhoidja kuvand on negatiivne ja isegi alandav ning see omakorda mõjutab avalikkuse arvamust raamatukoguhoidjatest. See väljendub selles, et inimesed ei ole üldjuhul teadlikud, millega raamatukoguhoidjad tegelikult tegelevad ja millised on nende tööülesanded. Inimesed saavad küll aru, et raamatukoguhoidjad on erinevad nii oma vanuse, riietumisstiili, välimuse jms poolest, kuid stereotüübid on siiski kinnistunud ning inimesed ei oska neid millegagi asendada.

Rootsi raamatukoguhoidja Barbro Thomase (2007) kirjeldatud raamatukoguhoidja stereotüüp on üleüldine ja kergelt äratuntav – mitte väga noor naisterahvas, tõenäoliselt vanatüdruk, hea lugemusega, huumorimeelela, mõistlikult, kuid igavalt riietatud, mugavate jalanõudega, kampsuni, seeliku ja vanamoodsate prillidega, alati vaikust nõudev ning tuima ilmega. Ta toob näitena Denise Mina romaani „The Dead Hour“, kus on öeldud, et raamatukoguhoidja Helen oli riietatud nagu päris raamatukoguhoidja – tviidist seelikusse, kampsunisse ning kandis keti otsas rippuvaid prille. Thomas (Ibid) kirjeldab, kuidas Rootsi raamatukoguhoidjad 1970ndatel loobusid villastest seelikutest ja kampsunitest, soovides end lugejale rohkem samastusväärseks teha ning hakkasid kandma flanellist töösärke, tunkesid ja muid riideid, mida töölisklassile omistati. Kahjuks ei uuritud kunagi, kas see lugejatele imponeeris või mitte, küll aga on teada, et töölisklass moodustas raamatukogu külastajatest väga väikese osa. Thomase meelest on tänapäeval seis vägagi erinev ning Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja –institutsioonide Liidu IFLA naissoost delegaadid erinevatest Lääne riikidest on riietatud elegantselt ja bränditeadlikult, kuskilt ei paista ühtegi tviidseelikut, mis tema meelest tähendab raamatukoguhoidja staatuse tõusu. (Thomas, 2007)

Lisaks leiab Luthmann (2007), et noorematesse raamatukoguhoidjatesse suhtutakse positiivsemalt ning neil on kergem stereotüüpidele vastu astuda. (Ibid.)

Ka koomikust raamatukoguhoidja Meredith Myers arvab, et võti jäämaks noorte ühiskonnaliikmete silmis oluliseks, on olla ise noor ja nooruslik. Ta leiab, et kuvand on oluline ning et noored lugejad eelistavad küsida abi inimestelt, kellega suudavad end sarnastada ning ei ole midagi halba ega ebapädevat rastapatside ja tanksaabastega

raamatukoguhoidjates, kes huvituvad ajalooliste tekstide asemel popkultuurist. (Tintocalis, 2011)

USA päritolu uurija Kneale (2002) toob välja erinevaid ütlusi, mida ta oma uurimuse käigus raamatukoguhoidjatelt kogus. Neist ilmneb, kui stereotüüpselt vaatavad inimesed raamatukoguhoidjaid, imestudes pidevalt, et mõni raamatukoguhoidja ei näe välja nagu raamatukoguhoidja, on hoopis meessoost või liiga noor. Enamus stereotüüpidele mitte vastavaid raamatukoguhoidjaid kinnitab, et keegi ei arva nende ametit kunagi ära ega tihti ka selle avalikuks tulekul usu, et tegemist on raamatukoguhoidjaga. Ilmnes ka kui tugevalt peetakse tänapäeval raamatukoguhoidja ametit naiste omaks, eranditult kõik vastanud meesraamatukoguhoidjad ütlesid, et on kuulnud lauset: „Aga sa oled ju mees“, kui nad teatavad, et on raamatukoguhoidjad. Sellest uuringust selgus aga, et vähemalt raamatukoguhoidjate endi arvates on nende kuvand paremuse poole muutumas, kuigi aeglaselt.

Sama selgub ka Lutzi (2005) läbiviidud uuringust, kus vastanud raamatukoguhoidjad kinnitavad, et neile öeldakse pidevalt, et nad ei näe välja nagu raamatukoguhoidjad. Üks uuringus osalenud raamatukoguhoidja kirjeldas, kuidas ta saab tihti negatiivset vastukaja, kuna näeb liiga noor välja ning inimesed ei oska noorust raamatukoguhoidjatega seostada. Temalt uuriti tihti, kas ta on ikka „päris“ raamatukoguhoidja ning vanemad lugejad ei usaldanud teda. (Lutz 2005)

Vahe selle vahel, kuidas raamatukoguhoidjad ise end näevad ning kuidas neid näevad lugejad, võib olla väga suur, kuid oluline on siinkohal hoopis küsimus, kuidas see mõjutab raamatukoguhoidjate tööd lugejatega. (Bartlett 2014)

Lutzi (2005) andmetel kinnitasid kõik küsitletud raamatukoguhoidjad, et ei ole olemas tüüpilist raamatukoguhoidjat nagu ühiskonnas levivad stereotüübid viitavad. Lutz palus fookusgrupis osalejatel jagada kommentaare kahe Ameerikas tüüpilise raamatukoguhoidja karakteri kohta, New Jersey raamatukogu noor ja seksikas tegelane Super Raamatukoguhoidja ning päriselul põhinev raamatukoguhoidja Nancy Pearli kuri ja konservatiivne nukk. Uuringus osalejad leidsid kõik, et mõlemad karakterid on tarbetult äärmuslikud ning ei oma reaalsusega erilist sidet, kuid Nancy Pearli nukus nähti rohkem humoorikat eneseirooniat. Seevastu Super Raamatukoguhoidja oli nende sõnul seksistlik, ebareaalne, ülepakutud ja vale signaali saatev. Raamatukoguhoidjad muretsesid, et kinnistunud väärad stereotüübid võivad mõnda

raamatukoguhoidjat nii palju mõjutada, et hakataksegi vastavalt sellele riietuma või käituma. Fookusgrupis osalejate peamiseks mureks oli see, et ühiskond ei mõista, et raamatukoguhoidja taga on midagi enam kui pädevad ja mitmekülgsed raamatukoguhoidjad tegelikult on ning see kõik on tugevaks põhjuseks tegelikkusest erineva kuvandi tekkimisel. (Lutz 2005)

Bartlett (2014) mainib Ameerika Raamatukogude Ühenduse kogunemisel fotoprojekti ellu viinud fotograafi Kyle Cassidyt, kes pildistas kohale tulnud raamatukoguhoidjaid väikeses fotoputkas ning enda sõnul algas selle projekti, kuna tundis, et tal on raamatukoguhoidjatest liialt stereotüüpne nägemus. Ta tunnistas, et antud fotosessioon kukutas selle kiirelt ja raamatukoguhoidjad erinesid nii olemasolevast stereotüübist kui ka üksteisest. Bartletti arvates on sellised arusaamad meie eriaalast liialt tavalised, kus raamatukoguhoidjaid peetakse mittesõbralikeks, allasurututeks, sotsiaalselt veidrateks, vananevateks krundide ja prillidega vanatüdrukuteks, kes pole enam ühiskonnale vajalikud. Samas peab ta eksitavaks ka teise äärmusesse minevat kuvandit raamatukoguhoidjatest kui noortest värviliste juuste ja tätoveeringutega hipsteritest.

Pagowsky ja Rigby (2014) kirjeldavad oma raamatus „*The Librarian Stereotype*“ ka 2010. aastast tegutsenud blogi *Librarian Wardrobe* ehk Raamatukoguhoidja Riidekapp, mis on veebilehekülj, kuhu raamatukoguhoidjad ise saavad saata pilte endast igapäevases riietuses, millega raamatukogus tööl käiakse, üritades juhtida tähelepanu stereotüüpselt kuvandilt eemale ning näitamaks, et raamatukoguhoidjaid on igas vanuses, suuruses, värvis ja riietusstiilis. Pagowsky, kes on ise mainitud blogi looja, ja Rigby rõhutavad, et kuigi esmapilgul võib tunduda blogi pelgalt välisele ehk riietusele keskenduv, on asja taga idee pildis selgitada, et stereotüüpsel raamatukoguhoidjal ei ole tänapäeval enam alust, raamatukoguhoidjad erinevad oma stiililt, huvidelt ja ametikohtade kirjeldustelt teineteisest märgatavalt. (Pagowsky ja Rigby, 2014)

Erinevaid veebilehekülgi, kus raamatukoguhoidjad üritavad stereotüüpe kukutada, on teisigi. Einasto (2008) kirjeldab erinevaid katsetusi interneti ja veebilehtede kaudu raamatukoguhoidja mainet parandada ning näidata, et prillidega nohiku asemel on raamatukoguhoidja enamasti täiesti tavaline inimene oma toredate hobide ja huvidega: *Bellydancing Librarian* (kõhutantsijast raamatukoguhoidja), *The Anarchist Librarian* (anarhistist raamatukoguhoidja) ja *The Laughing Librarian* (naerev raamatukoguhoidja).

Stereotüüpide muutmiseks on USA raamatukoguhoidjad näiteks andnud välja kalendreid tätoveeritud raamatukoguhoidjate fotodega ja seda nii Texas, Massachusetts, Rhode Islandil kui ka kindlasti mitmetes teistes kohtades. (Memmot ja Rizzo, 2013)

Teise näitena on New Jersey raamatukoguhoidjad pannud oma veebilehele elama Super Raamatukoguhoidja, kes on tehnikaalaselt võimekas, noorem ja seksikam ning toimib turundustööstajana, kuid samas ka ehk mainekujundajana. (Lutz, 2005)

Kuigi me tahame mõelda, et raamatukoguhoidja oskused ja sisemus on olulisemad, kui tema välimus, ning kindlasti ongi, ei saa ignoreerida seda, et lugeja jaoks positiivse kogemuse ja positiivse üldise kuvandi tekkimisel on oma osa ka välimusel. Kuvand ise aga ei mõjuta mitte ainult lugejate arvamust, vaid ka meie ameti üldist staatust ühiskonnas, meie palka ja integratsiooni kogukonnas. (Pagowsky ja Rigby, 2014:4)

Greeni (1994) arvates takistavad meie ühiskondliku staatuse tõusmist mitte niivõrd stereotüübid, kuid just see, et lugejatel ja inimestel väljaspool raamatukogunduse valdkonda puudub arusaam meie ameti sisust ning tööülesannetest, mis omakord loob barjääri raamatukoguhoidjate ja raamatukogu kasutajate vahele. Ka Luthmann (2007) nõustub, et raamatukoguhoidjate oskused ja pädevus on kõige olulisemad ning just neid tuleks avalikkusele näidata.

Lutzi intervjuueeritud raamatukoguhoidjad toonitavad, et inimesed on tihtipeale imestunud, et raamatukoguhoidjaks saamiseks tuleb koolis käia ja teaduskraad omandada, mis on omakorda vastuoluline sellega, et lugejad samas ka tihti eeldavad, et raamatukoguhoidja teab kõike peast ja on teinekord lausa pettunud, kui koheselt oma küsimusele vastust ei saa. Raamatukoguhoidjad nõustuvad, et see on osaliselt nende endi süü, et raamatukoguhoidja ameti sisu on vähe teada ning välimusest rääkimise kõrval peaks ka raamatukoguhoidja töö sisu avamine olema üks prioriteete. (Lutz 2005)

Konkreetsemalt just noori raamatukoguhoidjaid on uuritud vähe. Jaapani päritolu raamatukoguhoidja Eriko Amano kirjeldab noortele unikaalset suhtlemismeetodit ja ühenduse hoidmise viisi. Erinevalt traditsioonilistest liitudest või klubidest võivad noored raamatukoguhoidjad koonduda hoopis läbi sotsiaalvõrgustike – meetod, mis ei nõua kuhugi ametlikult astumist ning pakub kiiret ja mugavat suhtlust. See praktika kinnitab kanda ka vanemate raamatukoguhoidjate seas, kes on internetimaailmas rohkem tegevad. Jaapanis läbi

viidud uuring näitab, et noored eelistavad suhelda Google Groups, Wiki, Skype ja Twitteri abil. Jaapani näiteks ilmusid siin-seal väikesed grupid noori raamatukoguhoidjaid, kes tegid end virtuaalselt kättesaadavaks ning need grupeeringud arenesid suurteks, tihti rahvusvahelisteks võrgustikeks. (Amano, 2011)

Amano (2011) sõnul tuleb noorte oskust kergusega luua ja hoida sidemeid väljaspool oma organisatsiooni ja kogukonda pidada nende tugevuseks, kuna see muudab infovahetuse kiiremaks ja tõhusamaks ning lisaks on enamasti ilma lisakuludeta. Samuti liituvad selliste gruppidega ka need raamatukoguhoidjad, kes madala palga tõttu muidu liitumismakse pelgavad ja ka näiteks poole kohaga töötajad või paraprofessionaalid, kes end päris raamatukogunduse valdkonna osaks ei pea, nii et sellised võrgustikud on tihti suuremad kui ametlike liitumistega klubid ja organisatsioonid. (Ibid.)

Kokkuvõtlikult võib öelda, et viimasel kahel kümnendil tehtud välismaa teadlaste uuringud tõestavad, et raamatukoguhoidja imagos leidub küll veel stereotüüpe, kuid inimesed mõistavad aina enam, et raamatukoguhoidjad ja seeläbi ka raamatukoguhoidjate imago on muutumas ning tõusuteel. Raamatukoguhoidjad ise ei pea stereotüüpe adekvaatseks ning tahavad nende vastu aktiivselt võidelda, luues selle tarbeks näiteks mitmeid veebilehekülgi, mis peaksid stereotüüpe kukutama või rääkides raamatukoguhoidja kuvandist intensiivselt.

1.3. Raamatukoguhoidja kuvandi uurimused Eestis

Raamatukoguhoidja kuvand valmistab muret ka Eestis. Eelmise sajandi alguses hakkasid Eesti raamatukoguhoidjad arutama oma elukutse kuvandit ajakirjas „Raamatukogu“, paljudel konverentsidel ja seminaridel. Aruteludes kõlas see muret tekitav asjaolu, et raamatukoguhoidja imago on Eestis keskpärasel tasemel või lausa alla selle. Peamiseks kuvandi keskpärasuse põhjuseks toodi raamatukoguhoidjate madal ja tagasihoidlik enesehinnang (Valm 2001). Samal ajal hakati Eesti raamatukogunduses tegelema ka imagoloogiliste uuringutega.

Rist (2002) on avaldanud oma arvamust, et kuigi raamatukogutöötajad on andekad, haritud, põhjalike teadmistega ja tarmukad, ollakse leppinud olukorraga, et lugejad ei tea

raamatukoguhoidjatele esitatud nõudmisi ega pädevust ning et elukutse maine ühiskonnas on madal. Einasto (2005b) kirjutas, et raamatukoguhoidjatele on maine südamelähedane ning probleem imagoga on muutunud nii suureks, et paneb muretsema nii kodumaalastest töökaaslastest kui ka kaugemaid. Probleemi allikana nimetas ta seda, et raamatukoguhoidja kuvandi tekkimisel mängivad liialt suurt rolli stereotüübid, mida internet, massikultuur ja erinevad kunstiliigid toidavad.

Olga Einasto viis Tartu Ülikooli Raamatukogus raamatukoguhoidjate ja lugejate seas aastal 2004 läbi imagoloogilise uurimuse ning antud uurimus on kõige suurem ja põhjalikum raamatukoguhoidja imago vallas, mis Eestis tehtud. Uuringu eesmärgiks oli avada ja analüüsida raamatukoguhoidja kuvandi sisu. Ta kasutas nii süvaintervjuu, assotsiatiivse uuringu kui ka anketeerimise teel küsitlemise kombineeritud meetodit. Antud uuringu tulemused näitasid, et stereotüüpne kuvand raamatukoguhoidjatest eksisteerib just pigem vanema põlvkonna seas. Traditsiooniline raamatukoguhoidja on nende lugejate silmis naisterahvas, tark, tõsine ja haritud, sageli vallaline. Füüsiline stereotüüp toob meieni prillide, juuksekrundi ja vanamoodsa riietusega raamatukoguhoidja (Einasto, 2005a).

Omaduste pingereas troonivad noorte, kuid mitte raamatukoguhoidjate, vaid üliõpilaste vastustes viisakus, tarkus ja tasakaalukus, kuid samas ka konservatiivsus ja eakus. Raamatukoguhoidjad ise hindavad end viisakaks, sõbralikuks ja abivalmiks, nõustudes ka konservatiivsuse ja eakuse märksõnadega. Erinevusi märkab omadustes nagu soe ja kiire, mida noored välja toovad, raamatukoguhoidjad ise aga mitte. (Einasto, 2005a)

Einasto (2005b) jagab raamatukoguhoidjate imagoloogilised probleemid nelja aspekti, mida vaadelda: massikultuurist pärit stereotüüp; ühiskonna hoiak raamatukoguhoidja suhtes, mis seotud palju füüsiliste näitajatega; teadmatus tänapäevasest raamatukoguhoidja rollist ja oskustest, tööülesannetest ning raamatukoguhoidjate endi suhtumine oma erialasse ja selle prestiiži. Siiski annab tema sõnul uuring lootust, et stereotüübid hakkavad minevikku kaduma ning noorem põlvkond näeb raamatukoguhoidjaid veidi teises valguses. Seetõttu on huvitav nüüd, 10 aastat hiljem, uurida just noorte raamatukoguhoidjate hoiakuid raamatukoguhoidjate suhtes ning tuvastada, kas raamatukoguhoidja kuvand on muutunud.

Einasto (2005b) toob näitena selle, kuidas kirjandusteostes enamasti satuvad raamatukoguhoidjad raamatukokku tööle kuidagi suvaliselt ja kogemata, ilma vastava hariduseta, mis omakorda näitab, et autoritel pole raamatukoguhoidja ameti tagamaadest

aimu. Samuti rõhutavad kirjanikud pigem raamatukoguhoidja iseloomuomadusi, nagu intelligentsus ja vaoshoitus, kuid mitte erilisi ametioskusi. Filmilinalgi jäävad kehtima samad stereotüüpsed omadused ning raamatukoguhoidjaid leiab enamasti väikestest kõrvalrollidest ning tihe on ka see, kus filmi naiskangelastele, kellel raamatukoguga midagi pistmist pole, öeldakse: ära näe välja nagu raamatukoguhoidja. Nagu Einasto (Ibid.) kokku võtab, käesoleva sajandi alguseks kujutati raamatukogusid ja raamatukoguhoidjaid ilukirjanduses ning filmides nii, et sellega, mis tegelikkuses raamatukogudes toimus, polnud enam eriti midagi pistmist.

Samuti kui mujal maailmas, on ka Eestis üsna palju uuritud seda, mida lugeja ootab raamatukogult, enamuse suuremaid raamatukogusid teeb regulaarselt kasutajauuringuid, kuid tunduvalt raskem on leida uuringuid, mida lugejad ootavad raamatukoguhoidjatelt. Siiski leiame läbi kasutajauuringute kilde sellest, mida lugejad ootavad raamatukoguhoidjatelt. Pai uuris aastal 2009, mida tudengid raamatukogult sooviksid ning ära mainimist leidis muu kõrval ka see, et lugeja ootab, et raamatukogutöötaja teda ära kuulaks ning tema soovidega arvestaks. (Eesti Raamatukoguhoidjate..., 2010).

Toetudes eeltoodud ülevaatele võib teha kokkuvõtte, et üks vääralt kujunenud kuvandi põhipõhjuseid on see, et inimesed sageli ei kujuta ette, milline on raamatukoguhoidja ameti kvalifikatsiooninõue, ei tea millist pädevust ja haridust see amet eeldab ning ka mitte seda, et raamatukoguhoidjate tööülesanded on palju mitmekesisemad, kui pelgalt raamatute riulile panek ja nende lugejatele laenutamine. See võib olla seotud ka sellega, et raamatukoguhoidjad ise ei räägi piisavalt oma ametist ja töö sisust, ei tutvusta ühiskonnale, mis raamatukogudes toimub ega püüa äratada noorte huvi raamatukoguhoidja elukutse vastu, tegeledes liiga vähe oma elukutse positiivse kuvandi ehitamisega.

Tulemusena, nagu näitavad mitmed uuringud nii meil kui välismaal, on inimestel aastate jooksul kujunenud küllaltki stereotüüpne ja mitte alati positiivne raamatukoguhoidja kuvand, kuid samas annavad uuringute tulemused lootust, et see olukord võib muutuda, eelkõige tänu noorele põlvkonnale, kes on stereotüüpidest vabam. Et selgitada paremini välja, mil määral see Eestis kehtib, on ette võetud käesolev kvalitatiivne uuring.

2. UURIMISKÜSIMUSED, METOODIKA JA VALIM

Käesolev töö on tehtud eesmärgil selgitada välja ja analüüsida milline kuvand raamatukoguhoidjatest endist on kujunenud noortel raamatukoguhoidjatel. Selle eesmärgi saavutamiseks on oluline vastata järgmistele küsimustele:

1. Millised on noorte raamatukoguhoidjate arvates raamatukoguhoidjate isikuomadused?
2. Millised on noorte raamatukoguhoidjate arvates raamatukoguhoidjate erialased oskuste tase?
3. Milline on noorte raamatukoguhoidjate arvates raamatukoguhoidjate välimus ning kuivõrd leidub selles stereotüüpseid jooni?
4. Kas on ja milline on noorte raamatukoguhoidjate arvates erinevus noorte ja vanemate raamatukoguhoidjate vahel?
5. Kas ja mil määral on noori raamatukoguhoidjaid kuvandi kujundamisel mõjutanud massikultuur?

Metoodika valikul lähtuti käesolevas töös sellest, et kuvand on miski, mida ei anna mõõta, seda on vaja kirjeldada. Seega on uurimustöö metoodikaks valitud fenomenoloogiline uurimus, mis on üks kvalitatiivse uurimuse liike, kus uurimuse objektiks on inimlik kogemus. Fenomenoloogilise uurimuse puhul on märksõnaks kirjeldamine, mis ilmneb nii andmekogumisetapis, kus uuritavad kirjeldavad oma kogemust ja arvamust kui ka analüüsietapis, kus antakse edasi uuritava kogemuse kirjeldus uurija enda poolt. Kuigi sedalaadi lähemine võib olla üsna subjektiivne, peab uurija loobuma oma oletustest ja eelarvamustest, tuues uuritava kogemus välja puhtana, sellisena, nagu ta ilmneb (Laherand, 2008).

Sellise metoodika miinuseks võib nimetada seda, et usaldusväärsust võib mõjutada uurija vaatenurk, kuna uurijal on objektiga seoses olemas nn uurijaprofiilid ehk omad eelarvamused, huvid ja arusaamad. Ka Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2010) leiavad, et kvalitatiivne uurimus

ei ole läbinisti objektiivne, sest uurija ja see, mida teatakse, on omavahel läbi põimunud. Kuigi uurija subjektiivsust ei saa uurimusest kunagi täielikult eemaldada, peab uurijaprofiil ehk tema taust ning uuritava teema vastu huvi tekkimise põhjused olema võimalikult läbipaistvad (Laherand, 2008).

Laherand (2008) rõhutab, et kvalitatiivse uuringu puhul ollakse huvitatud käitumismustrite alla peidetud protsessidest ning uuritakse inimesi või süsteeme nendega suheldes või neid jälgides, keskendudes tähendustele ja tõlgendustele, mida uurimuses osalejad väljendavad.

Antud töö andmete kogumise meetodiks on valitud poolstruktureeritud individuaalintervjuu. Fontana ja Frey (1994) ütlevad, et intervjuerimine on üks võimsamaid tööriistu, mida me saame kasutada kaasinimeste mõistmiseks. Intervjuu eeliseks on uuritavaga vahetus keelelises kontaktis olemine ja andmete kogumise paindlikkus, võimalus vastavalt olukorrale ja intervjueritavale küsimusi reguleerida. Intervjuu on kuvandi uurimiseks parim meetod, kuna uurimuses on keskne tähendusi loova ja aktiivse osapoolena just inimene ise. Samuti on intervjuu puhul oluliseks eeliseks võimalus näha vastajat ja tõlgendada lisaks tema vastustele ka tema näoilmeid ja kehahoiakut, mis siin teemas on kindlasti oluline. (Hirsjärvi jt, 2005)

Poolstruktureeritud intervjuu meetodi eelis struktureeritud intervjuu ees on võimalus küsida kahtluse või selgusetuse korral lisaküsimusi, olla põhjalikum ning asuda intervjueritavaga sügavamasse vestlusesse. Poolstruktureeritud meetodi puhul on inimestel rohkem võimalust vastata küsimustele oma tingimustel ja oma iseloomule sobivamalt, omades siiski struktuuri ja mitte kaldudes uuritavast teemast kõrvale, mis võib juhtuda struktureerimata intervjuu puhul. (May, 2011)

Intervjuu usaldusväärsus võib nõrgendada intervjueritava kalduvus anda vastuseid, mida ta usub, et temalt oodatakse või hirm anda negatiivset teavet, soovides end eeskujuliku inimesena näidata. Selle ärahoidmiseks on kasu just otseses kontaktis tehtavast intervjuust, mis võimaldab uurijal intervjueritavat hinnata, ähmastele vastustele täpsustusi paluda ning luua intervjuu ajal motiveeriv ja vaba õhkkond, mis soosib ausaid vastuseid. (Hirsjärvi jt, 2005)

Intervjueritava aususe ja otsekoheste vastuste nimel on üks oluline osa tagada intervjueritava anonüümsus ja privaatsus. Hammersley ja Traianou (2012) rõhutavad, et see, kuidas teemat uuritakse, võib olla peaaegu sama oluline kui uuritav teema ise ning

kvalitatiivse uuringu puhul on risk intervjueeritava jaoks alati suurem, samuti on andmed enamasti isiklikumat laadi. Oluline on igalt intervjueeritavalt saada kirjalik nõusolek tema antud informatsiooni kasutamiseks ning pakkuda talle hiljem kokkuvõtet tehtud tööst.

Intervjuude puhul on oluline ka meeles pidada, et inimeste isiksuste erinevusest lähtuvalt pakuvad osad intervjuud rohkem kasulikku materjali kui teised. Üks intervjuu omapead ei suuda kunagi pakkuda ülevaadet uuritavast temast, vaid mitmete erinevate intervjueeritavate vastuseid võrreldes saab tekkida tõsiselt võetav arusaam. (Gerson ja Horowitz, 2002)

Intervjuuküsimused tuleb koostada nii, et need oleksid vabad igasugustest eelarvamustest ja poolehoiust intervjuu läbiviija poolt, teiselt poolt on siiski vajalik osaline teadlik olek, et intervjuu oleks sujuv. (May, 2011)

Arvestades Hirsijärvi jt (2010) märkusega, et uurimusobjektid valitakse eesmärgipäraselt, mitte juhuslikult, olid intervjueeritavateks värvatud kaksteist Eestis töötavat kuni 30-aastast raamatukoguhoidjat, kellel on tööstaaži kuni 5 aastat, mis olid homogeenseteks tunnusteks. Heterogeenseteks tunnusteks olid elukoht, täpne positsioon, haridus ja isiklikud kogemused. Kuigi intervjueeritavate sugu ei olnud värbamisel oluline, õnnestus siiski värvata vaid naissoost intervjueeritavaid. Osalenute homogeensus on oluline välja selgitamiseks just teatud rühmas ehk noorte raamatukoguhoidjate seas olevat kuvandit, kuid homogeensus annab võimaluse saada ausaid ja mitmekülgsed arvamusi nii erialase hariduse kui ka ilma erialase hariduseta noorte raamatukoguhoidjate silmis.

Intervjueeritavate andmed:

	Sugu	Vanus	Haridustase	Tööstaaž	Ametinimetus
Intervjueeritav 1	N	25	Erialane MA om.	1,5 a	Haruraamatukogu juhataja
Intervjueeritav 2	N	21	Mitteerialane RKH om.	7 k	Teenindaja (hoidlas)
Intervjueeritav 3	N	26	Erialane MA	1,5 a	Vanemraamatukoguhoidja
Intervjueeritav 4	N	24	Erialane BA	2,5 a	Raamatukoguhoidja
Intervjueeritav 5	N	29	Keskharidus	1a 3k	Raamatukoguhoidja
Intervjueeritav 6	N	25	Mitteerialane RKH om.	3,5 a	Raamatukoguhoidja

Intervjueeritav 7	N	25	Erialane BA om.	3,5 a	Raamatukoguhoidja
Intervjueeritav 8	N	28	Mitteerialane MA	1,5 a	Raamatukoguametnik
Intervjueeritav 9	N	23	Mitteerialane RKH om.	7 k	Raamatukoguametnik
Intervjueeritav 10	N	28	Erialane RKH	2	Assistent
Intervjueeritav 11	N	24	Mitteerialane BA	3	Teenindaja
Intervjueeritav 12	N	25	Erialane MA om.	2	Raamatukogu juhataja

Kuvandi tekkimisel on oluline just inimene ise ehk antud juhul noor raamatukoguhoidja, kes selle maine raamatukoguhoidjatest endist on loonud, seega on iga inimese põhjalik arvamus oluline. Seda teemat ei saakski uurida teisiti, kui küsitledes. Samuti on raske ette näha vastuste suunda või tekkivaid uusi teemasid, mistõttu poolstruktureeritud meetod tuleb teema uurimisel kasuks.

Poolstruktureeritud meetod näeb ette, et küsimused ja arutelu teemad on eelnevalt valmis mõeldud, kuid teiselt poolt on ruumi ka vastuste tõttu tekkivate küsimuste ja arutelu uute suundade jaoks ning teema laiendamiseks. On rohkem avatud lõpuga küsimusi, mis on omane just mittestruktureeritud intervjuudele. (Laherand, 2008). Seda arvesse võttes andsid arutelu lülitatud suunatud ja avatud lõpuga küsimused osalejatele võimaluse täielikult oma arvamust ja kogemust vabalt väljendada, näiteks: milline oli sinu esimene kogemus raamatukoguhoidjaga? Millised on noorte raamatukoguhoidjate plussid?

Intervjuu kava ning transkriptsioonid on lisatud tööle. (Lisad 1 kuni 13)

3. TULEMUSTE ANALÜÜS JA JÄRELDUSED

3.1. Raamatukoguhoidja välimus

Üks oluline osa välimusest on seotud riietusega. Lynch ja Strauss (2007) kirjutavad riietuse kohta, et seda saab vaadelda kui meie sotsiaalset nahka, mis avab meie sisemuse välisele maailmale. Riided, mida me kanname, on sügavalt segunenud meie kuvandiga enesest. Ka Stevenson (2012:7) rõhutab, et see, mida me seljas kanname, on meie isiksuse eksponeerimine.

Raamatukoguhoidja välimus, detailid tema riietuses ning üldine mulje saadavad lugejale signaali, mis tahestahtmatult mõjutab lugeja muljet ja tekkinud kuvandit raamatukoguhoidjast tolle oskuste ja omaduste kõrval.

Intervjueeritud kaheteistkümne noore raamatukoguhoidja seas oli viis, kes arvasid, et raamatukoguhoidjate välimust ei saa üldistada ning raamatukoguhoidja on ennekõike isiksus, kes riietub nii nagu soovib või on riietusstiil seotud konkreetse isiku vanuse ja stiiliga, mitte tema ametiga. „...*see ei ole see riietusstiil, mis siin keskealistel või vanematel on, see ei ole ainult raamatukoguhoidjatel nii, mine ükskõik millisesse asutusse ja no ei kanna ju vanainimene miniseelikut või ei lehvi niimoodi pikkade blondide juustega ringi, et tegelikult see on igal pool ju... Kõik vanaduses hoiavad ennast tagasi lõpuks, et...*“ (Intervjueeritav 3)

Kuigi enamus rõhutasid, et erandeid leidub, oli vastustes peamiselt märksõnu nagu hall, igav, kuivik, vanem, prillidega, keskmisest veidi tüsedam, naturaalne, tagasihoidlik, konservatiivne ja korrektne ehk üllatavalt kombel üsna stereotüüpne nägemus. Kaks intervjueeritavat arvasid, et stereotüüpseid raamatukoguhoidjaid on siiski üle poole.

Vastustes esinesid ka soolised stereotüübid – nii peeti raamatukoguhoidjaid alati naisteks ning tihedalt käis läbi ka fakt, et eelistatakse seelikute ja kleitide kandmist pükstele. Lisaks

eelistavad raamatukoguhoidjad vastanute arvates riietuses mugavust. „...aga raamatukoguhoidjad väga, ka noored, ei kanna näiteks miniseelikuid. Sest see on jõe ebamugav. Kui sa pead ülevalt või alt riulilt midagi ära korjama. Et jah, mugav on riietus. See on võib-olla küll, mis siis kirjeldab, mugav.“ (Intervjueeritav 3)

„Pigem eelistatakse madalaid kingi, sest nendega on mugav terve päev ringi liikuda...“ (Intervjueeritav 7)

Mõni vastaja tõi ka välja, et nooremad töötajad on riietuses vabamad ning kannavad värvilisemaid riideid ning tegelevad jõudsalt stereotüüpse raamatukoguhoidja kuvandi muutmiselega. „Nooremad töötajad kannavad värvilisemaid riideid, seelikuid, kleite, pintsakuid...“ (Intervjueeritav 7)

Vaid kaks intervjueeritavat leidis, et raamatukoguhoidjad on hoolitsetud välimusega. Üks intervjueeritav arvas, et raamatukoguhoidjaid välimuselt on peamiselt kahte äärmuslikku tüüpi ning keskmiseid leidub vähe, kuid halli ehk kuivikuid on siiski rohkem. „...on selline, kes on nagu ilus ja väljapeetud ja siis teine äärmus on see, kus on nagu mingisugune lohvakas kampsun, suured püksid, mingisugused jalanõud, mis on nagu sussid enamvähem, ja siis teine äärmus on selline, kes paneb nagu üle võlli. Ja neid keskmiseid on nagu suhteliselt vähe. Ja need, kes üle võlli panevad, noh, nad ei ole, ta ei ole alternatiiv, aga ta on selline, et ta nagu meigib liiga palju, onju, seelik on liiga lühike, olenemata sellest, mis vanus sul on.“ (Intervjueeritav 1)

Paludes respondentidel kirjeldada ideaalset raamatukoguhoidjat, pöörasid noored väga vähe tähelepanu raamatukoguhoidja välimusele, vaid üksikutel kordadel leidis ära mainimist see, et ideaalne raamatukoguhoidja peaks olema särav ning esindusliku välimusega.

Lõppkokkuvõttes võib öelda, et ligi pooled intervjueeritavad uskusid, et on võimatu raamatukoguhoidjaid nende välimuse põhjal üldistada, ülejäänud leidsid, et stereotüüpsel raamatukoguhoidja kuvandil on siiski alust ning suur osa raamatukoguhoidjatest on vanemad prillidega naisterahvad, kes eelistavad konkreetsemat, tagasihoidlikumat ja mugavamamat riietust, tunnistades siiski, et erandeid jätkub küllaga. Toodi ka välja, et nooremad raamatukoguhoidjad on stereotüüpselt riietumisstiilist vabamad kui vanemad.

3.2. Raamatukoguhoidja omadused

Esimene küsimus intervjuudes osalenud noortele raamatukoguhoidjatele puudutas nende varaseimat mälestust seoses raamatukoguhoidjatega. Enamus vastanutest tunnistasid, et nad kas ei mäleta raamatukoguhoidja välimust või oli tegemist tüüpilise prillide ja lakkidega vanema naisterahvaga, kes on mälestustes stereotüüpidega ühte sulanud. Küll aga mäletas enamus intervjuueeritavaid oma lapsepõlvest pärit raamatukoguhoidjaid meeldivate, abivalmide, soojade, sõbralike, naeratavate ning rõõmsameelsetena, nendega oli alati tore ja hõlbus suhelda ning lobiseda, kuigi raamatukogus nõuti ka hoolega vaikust. „...hästi meeldivad naisterahvad olid seal kõik ja kõik olid vanemad, vanemas eas kuskil. Ja ühtegi negatiivset kogemust mul küll sellest ajast ei ole, et kõik olid kuidagi nii abistavad ja rõõmsameelsed ja kui küsimusi oli, alati nad aitasid.“ (Intervjuueeritav 11)

„...minu arust see raamatukoguhoidja oli nii kihvt, ja hästi-hästi tore. Ta oli küll siuke vanem naisterahvas, aga hästi avatud, noortepärane, et siis kõik käisid temaga juttu rääkimas. Ja siis seal oli internetipunkt ja siis me käisime arvutis seal ja... ja kuidagi oligi nii positiivne, et siis kui ma lõpuks õppima läksin, siis mul kajastus just tema sinna ja mul ei olnud mitte midagi selle vastu, et kunagi ma lõpetan külaraamatukogus.“ (Intervjuueeritav 3)

„...siis oli küll see tädi kõigi sõber seal, et ta oli kõigi lemmik alati, et kõik lehvitasid talle. Isegi siinamaani ma räägin temaga, kui ma teda näen linna peal. Et see oli väga positiivne kogemus.“ (Intervjuueeritav 4) ning vaid kaks intervjuueeritavat mäletas ka tõredat suhtumist, kellest ühel oli see aga seotud ära kaotatud raamatutega „kui ma kaotasin oma esimesed raamatud ära. Need jäid bussi. Ja siis raamatukogutädi oli väga kuri.“ (Intervjuueeritav 2) kuid sama intervjuueeritava kogemus kooliraamatukoguhoidjaga oli seevastu väga meeldiv ja positiivne.

Kuna kuvand kujuneb suuremas jaos isiklike kogemuste põhjal, võib eeldada, et noorte raamatukoguhoidjate peaausjalikult positiivsed esimesed kogemused raamatukogude ja raamatukoguhoidjatega on olnud üheks eeldustest nende tulevikus raamatukokku tööle minekul või antud eriala õppima asumisel.

Intervjuueeritavatel paluti nimetada viis iseloomuomadust, mis nende jaoks raamatukoguhoidjaga seostuks. Kõige tihedamini nimetati abivalmidust (7 korral) ja

sõbralikkust (6 korral). Mitme intervjuueeritava poolt toodi välja ka hea suhtlemisoskus (4 korral), hea lugemus (4 korral), tarkus (3 korral), rõõmsameelsus (3 korral), täpsus (3 korral) ja sallivus (3 korral). Negatiivsetest omadustest mainiti enesekesksust ning tehnikavõõras ja kuivik olemist, kõiki vaid ühel korral.

Omadus	Mainitud x korda
Abivalmidus	7
Sõbralikkus	6
Hea suhtlemisoskus	4
Hea lugemus, kirjandushuvi	4
Tarkus, taibukus	3
Rõõmsameelsus	3
Täpsus, konkreetsus	3
Sallivus, eelarvamustevaba	3
Lai silmaring	2
Viisakus	2
Tagasihoidlikkus	2
Koostöövalmidus, koostööoskus	2
Kuivik	1
Enesekesksus	1
Korda nõudev	1
Lihtsus	1
Mitmekülgsus	1
Initsiatiivikus	1
Lahkus	1
Õpihimulisus	1
Tugev närvikava	1
Kohanemisevõimelisus	1
Soojus	1
Kriitilisus	1
Toimekus	1
Uuendusmeelsus	1

Uudishimulikkus	1
Kohusetundlik	1
Tehnikavõõras	1

Vastustest järeldub, et noorte raamatukoguhoidjate meelest on raamatukoguhoidjad üldjuhul sõbralikud ja suhtlusaltid ning stereotüüpne tagasihoidlik kuivik ei ole enimlevinud kuvand, kuigi ära mainimist leidsid üksikutel kordadel ka need märksõnad. Tänapäeva noored raamatukoguhoidjad tajuvad ametikaaslaste eelkõige abivalmis ja hea lugemusega sõbralike isiksustena.

3.3. Raamatukoguhoidja oskused

Intervjuudes osalenud noored raamatukoguhoidjad leidsid, et raamatukoguhoidjad on erialastelt oskustelt kõrgelt arenenud. Tehnika- ja keeleoskuse ning ilukirjanduse tundmise koha pealt tehti vahet vanematel ja noorematel raamatukoguhoidjatel, pidades noori tehnikaalaselt tunduvalt tugevamaks ning ilukirjanduse tundmisel jällegi nõrgemaks ja omistades noortele inglise keele ning vanematele vene keele oskuse. Pikemalt on erinevusi kirjeldatud järgmises alapeatükis 3.4 Vanema ja noorema raamatukoguhoidja erinevused.

Intervjuu küsimusele, millised olid nende teadmised antud erialast, vastas kümme noort kaheteistkümnest, et nende teadmised olid vähesed või puudusid täielikult. Üks vastaja arvas, et teadis enamvähem kõike, kuid tunnistas, et ei olnud kunagi mõelnud, kuidas käivad kataloogimine või raamatute töötlemine ehk niinimetatud tagaruumitööd. Vaid üks respondent uskus, et teadis enne õppima asumist raamatukoguhoidja ülesandeid ja oskuseid hästi, kuna veetis lapsepõlves palju aega raamatukogus ning suhtles raamatukoguhoidjaga aktiivselt, pannes tähele, mis tegevusi too sooritas. Mitmed noored nimetasid õppima mineku ainsaks põhjuseks huvi raamatute vastu ning tunnistasid, et ei teadnud eriala sisust enne õppima või tööle asumist peaaegu midagi.

„...see on nii kuiv ja jube, kuidas sa viitsid. Sa istud seal ja annad mingeid raamatuid kätte. Noh, et siuke täiesti nõme nüri töö, et noh, see on nagu naljakas, et elu niimoodi läks, et ma ise nüüd seda teen ja no ei ole eriti nüri, väga lõbus on.“ (Intervjueeritav 5)

„Kuna ma eriliselt polnud sellesse süvenenud, siis enne õppimist teadsingi ainult, et raamatukoguhoidja tööks on raamatute laenutamine, tagastamine ja raamatute riiulisse panemine.“ (Intervjueeritav 7)

„Kui päris aus olla, siis ma alguses väga ei uurinud täpsemalt mida see töö nagu endast kujutab. Ma arvasin, et see on palju lihtsam kindlasti, ma arvasin, et see ongi põhimõtteliselt raamatute laenutamine ja selline asi. Aga õppima minnes muidugi sain aru, et see on ikka palju keerulisem ja vajab päris põhjalikke ja laialdasi teadmisi.“ (Intervjueeritav 12)

„...kui palju tegelikult sellist individuaalset lähenemist tegelikult on ja mida väiksem see koht on, seda rohkem on nagu seal seda tööd, aga ma arvan, et ka suures kohas, et nende püsilugejatega on nagu hästi palju sellist individuaalset tööd, nii-öelda, mis siis hõlmab kõik see soovitamise, nende ära kuulamine, nende murede ära kuulamine, kus on koerad-kassid ja mis muud loomade on haiged ja selliste asjadega, nagu selle mõistmine ja vastu tulemine...“ (Intervjueeritav 8)

„See oli tõesti uudne. Et kõik see, kuidas see süsteem siin töötab, kuidas neid raamatuid harukogudesse saadame, kuidas neid arvele võetakse.“ (Intervjueeritav 11)

Mitu noort toonitas ka, et minnes õppima infoteadust, ei teadnud nad üldse selle eriala tugevat seotust raamatukogundusega. „Kohe päris kindlasti ei soovinud ma õpinguid alustades raamatukoguhoidjaks saada. Infoteaduste õppesuunda reklaamiv infovoldik või see kirjeldas kõike muud kui raamatukogusid. Infot oli laialdaselt, alustades sellest, et eriala on lõpetanud Marko Reikop ja lõpetades sellega, et eriala lõpetajad võivad tööle minna kasvõi nagu maailmapanka, võimalused pidid olema hästi laialdased.“ (Intervjueeritav 7)

Intervjueeritavad mainisid mitmel korral ka inimeste eeldust, et raamatukoguhoidjad teavad kõike peast. „...on see kuvand, et ma kõike tean peast. Et küsitakse ükskõik mida. Et meil siin just ühes osakonnas, kui meil siin oli see rotatsioon, et noh muusikaosakond oli, kus siis tullakse ja lauldakse või tantsitakse seal paar sammu ja siis sa pead juba kohe teadma, mis palaga tegu on või mis tantsuga tegu on.“ (Intervjueeritav 8)

Autor küsis respondentide arvamust, milline peaks olema suurepärane raamatukoguhoidja, lootes selle küsimuse kaudu välja jõuda selleni, mis on noorte raamatukoguhoidjate arvates raamatukoguhoidjatel pigem vajaka. Vastates raamatukoguhoidja oskuste kohta, tunnistas vaid kaks intervjuueeritavat ka puudujääke. „...*loogilist mõtlemist nagu jääb väheks. Selles vot see loogilise mõtlemise osa on, mis jääb vähe, mis on vajaka.*“ (Intervjuueeritav 1)

Enamus intervjuueeritavaid ei maininud midagi negatiivset ega arvanud, et raamatukoguhoidjad on üheski vallas ebapädevad, mitu noort arvasid, et ideaalsel raamatukoguhoidjal ongi kõik samad oskused ja omadused, mis raamatukoguhoidjatel praegugi olemas.

Noored raamatukoguhoidjad tõid ideaalset raamatukoguhoidjat kirjeldades välja lisaks juba olemasolevatele omadustele peamiselt parema tehnikaoskuse, aga ka erivajadustega inimestega suhtlemisoskuse, mõõdukuse, avatuse, ajaplaneerimise oskuse ja pideva enesearendamise.

Üks intervjuueeritav mainis ka oskust lugeja poole pöörduda end mitte liialt peale surudes. „*Ta peab oskama pöörduda, kas siis lugeja või teise inimese poole, aga mitte olema liiga, mitte ennast peale suruma. Hästi õhuke piir on tihtipeale seal, et. Neid vigu lugemissaalis on päris tihti näha, et kui pressitakse liialt peale või ei mindagi üldse juurde, inimene on ikka hädas.*“ (Intervjuueeritav 3)

Mitu noort raamatukoguhoidjat avaldasid arvamust, et raamatukoguhoidja peabki kõike oskama ning on väga multifunktsionaalne. „*Kõike peaks oskama. Tõesti kõike.*“ (Intervjuueeritav 5) ja „...*lisaks täidab raamatukoguhoidja aeg-ajalt ka psühholoogi, nõustaja, koristaja, lasteaiakasvataja, õpetaja ja korralduri ülesandeid.*“ (Intervjuueeritav 7)

Mitte ükski kaheteistkümnest vastanud noorest raamatukoguhoidjast ei arvanud, et tema on suurepärane raamatukoguhoidja, enamus uskusid, et neil on veel arenguruumi. Vaid üks raamatukoguhoidja arvas, et osadele lugejatele ta mõnikord siiski on suurepärane. „...*see on see tunne, et see on täpselt lugeja, kelle jaoks ma olen nagu valmis, kelle jaoks, noh, keda ma olen kogu aeg oodanud. Ja vahetame muljeid, soovitame üksteisele, tema laenutab ja elamus on suurepärane. Siis on endal ka see tunne, et ma olen suurepärane raamatukoguhoidja, vähemalt tema jaoks. Ja see on noh, see on super tunne.*“ (Intervjuueeritav 5)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et respondendid peavad raamatukoguhoidjaid erialaselt äärmiselt pädevateks, tunnistades puudujääke vaid tehnikavallas ja sedagi pigem vanemaid raamatukoguhoidjaid silmas pidades. Samuti mainiti mitmeid kordi, et osadel noortel raamatukoguhoidjatel jääb puudu kirjanduse tundmisest. Pea kõik noored raamatukoguhoidjad tunnistasid, et enne tööle või antud erialal õppima asumist ei teadnud nad ameti tegelikust sisust eriti palju ning ilmnis, et see on palju põhjalikum, mitmekülgsem ja huvitavam, kui nad varem arvasid.

3.4. Vanema ja noorema raamatukoguhoidja kuvand

Autorit huvitas ka küsimus, kas vanema ja noorema raamatukoguhoidja kuvand on erinev või sarnane, leides, et selline võrdlus võiks aidata näha, mil määral on raamatukoguhoidja kuvand muutunud ning uue ajaga kohanenud.

Selgus, et põhiline, mille puhul võib respondentide arvamusel noore ja vanema raamatukoguhoidja kuvand eristuda, on tehnikaoskus. Selle koha pealt tõmbavad kõik kaksteist intervjueeritut piiri vanemate ja nooremate raamatukoguhoidjate vahele, vaid mõni mainib ka vanemaid raamatukoguhoidjaid, kes on erandid ja tehnikaga sinasõbrad või toob välja raamatukoguhoidjate hea õppimisvõime. *„Aga üldiselt on ikkagi raamatukoguhoidjad olnud niivõrd uuendusmeelsed, et... õpivad küll veidi kauem, aga nad on alati kõik asjad ära õppinud.“* (Intervjueeritav 3)

Üldiselt arvavad intervjueeritavad, et noorte raamatukoguhoidjate tehnikaoskus on tunduvalt parem kui vanemate oma, et noored on kiiremad ja tõhusamad õppijad ja et vanemad raamatukoguhoidjad tihti ei soovigi uusi oskusi omandada ning erinevaid IT-lahendusi ja muid tehnilisi abivahendeid endale selgemaks teha, kui oma töökohal minimaalselt vajalik on. *„Aga seal tuleb jälle see põlvkonna erinevus ka, et kes on vanemad, et nemad on võib-olla... jah, see tehniline taip võib-olla ei ole nii tugev, või kuidas öelda.“* (Intervjueeritav 5)

„Et kogemus on üks asi, aga, aga kuna tehnika uueneb, ja programmid, me vahetasime programmid ära siin. Et see ümber õppimine ja... noh, noor, sel tuleb kuidagi nagu

automaatselt, aga vanem inimene peab ikka õppima selle süsteemi selgeks. Et see nagu keerulisem. „ (Intervjueeritav 11)

Pea kõik intervjueritavad pidasid erinevaks ka noorte ja vanemate raamatukoguhoidjate keeleoskust – nooremad oskavad peamiselt inglise keelt ning vanemad vene keelt, kuid vene keele mitte oskamist ei peeta alati noorte jaoks nõrkuseks, pigem leitakse, et nii täiendatakse teineteise oskusi. „...selles suhtes on positiivne, et täiendame üksteist. Mina absoluutselt ei oska vene keelt, aga meil on isegi oma vene fond siin olemas. Et siis kui tulebki vene keele... vene keelt kõnelev inimene siia, siis ma suunan teise inimese juurde, samas mina saan võib-olla rohkem siis tegeleda inglise keelt kõnelevate inimestega. (Intervjueeritav 9)

Mitmed noored usuvad, et noortel lugejatel on kergem end samastada nooremate raamatukoguhoidjatega ning nad eelistavad abi saamiseks pöörduda just noorte poole ning sedasama eelistavad tihti ka vanemad inimesed. „...mulle tundub, et noori nagu väärtustatakse mingil määral rohkem. Okei, oleneb võib-olla inimestest kah, aga ma olen nagu aru saanud, et pigem tullakse noore juurde ja nagu huvi on rohkem, kui ees on keegi aktiivne tore inimene, kellega sul on tore suhelda. Ja okei, ma ei saa öelda, et vanema inimesega ei ole tore suhelda, onju, aga millegi pärast on, et noored nagu tõmbavad rohkem, kuidagi.“ (Intervjueeritav 4)

„...meil on väga palju selliseid lugejaid, kes tulevad ütlema, et oi, et meil oli vahepeal mitu-mitu noort inimest siin, et nii kena on raamatukokku tulla, sellised naeratavad näod ja ja kohe sellised, noh, ongi et noored ja värsked ja selline värske nägu vaatab sulle vastu.“ (Intervjueeritav 11)

Kaks intervjueritavat mainis, et kuigi üldistavalt võib tõmmata teatud omaduste koha pealt noorte ja vanemate raamatukoguhoidjate vahele piire, sõltub palju ikkagi konkreetsest inimesest ning nii nagu leidub vanemate inimeste hulgas väga tehnikateadlikke ja muudatustele alteid raamatukoguhoidjaid, nii leidub ka tüdinud ja saamatuid noori. „...kuidas on nii-öelda vaimne olukord, et kas sa tunned ennast noorena või tunned ennast vanana.“ (Intervjueeritav 9).

Noorte raamatukoguhoidjate miinusena nimetas enamus intervjuudes osalenud raamatukoguhoidjaid just kogenematust, mistõttu ei tunta nii hästi oma fondi või ei teata varem eksisteerinud süsteeme, aga ühel korral nimetati ka liigset agarust ning püsimatust.

Vahet tehti ka ilukirjanduse tundmise koha pealt – osa intervjuueeritavaid arvas, et sellega on hästi kõikidel raamatukoguhoidjatel, kuid paljud tunnistasid ka, et tunnevad end vanemate kolleegide ees selle koha pealt alla jäävat, pidades vähest lugemust ja mittepiisavat kirjanduse tundmist noorte raamatukoguhoidjate miinuspooleks. „...*raamatulugemus selles suhtes ei ole võib-olla nii suur. Ise tunnen ka vahepeal seda, et võiks ju olla mingeid raamatuid lugenud, mida noored kohustusliku kirjandusena loevad. Aga ei ole.*“ (Intervjuueeritav 9)

Siiski usuvad mitmed respondendid, et vanemad raamatukoguhoidjad pigem ei soovi muudatusi ega arenguga kaasa minemist, mitmed neist on väsinud, tüdinud ja oma rutiinis kinni, pidades nooremate plussideks uuendusmeelsust, aktiivsust, ülevoolavust, energilisust, muretust, julgust tundmatuga toime tulla, värskaid ideid, ettevõtlikkust, tulevikku vaatamist ja soovi muudatusi läbi viia. „*Et noored nagu tahavad, et asi areneks, seda on näha.*“ (Intervjuueeritav 4) ja „...*nad ei ole veel elust nii väsinud, kuidagi nagu siuksed aktiivsemad ja ülevoolavamad või kuidagi nii. Energiat on nagu palju.*“ (Intervjuueeritav 2)

Noorte raamatukoguhoidja eelistena nimetati ka pealehakkamist, kiiremat töökollektiivi sulandumist, laia silmaringi, motiveeritust, paindlikkust, oskust näha kastist välja, suuremat tolerantsust ja aktsepteerimist. „*Aga nooremad raamatukoguhoidjad on erinevatele uuendustele ja muutustele vastuvõtlikumad. Siiani täheldab ka seda, et vanemad raamatukoguhoidjad nõuavad näiteks lasteosakonnas vaikust, kuid nooremad lubavad lastel ikka ka natukene rohkem ka mängida ja naerda ja nii.*“ (Intervjuueeritav 7)

„...*see tuleb juba vanusest. Et vanematel inimestel on juba mingid teised ootused ja. Et noorena tahaks just rohkem teha midagi, korraldada, õppida. Vanemad on rahulikumad, tasakaalukamad, neile sobib enamasti nii, nagu on.*“ (Intervjuueeritav 10)

Kokkuvõttes saab öelda, et noorte ja vanemate raamatukoguhoidjate kuvand on noorte silmis üldiselt küllaltki erinev. Kui noorte plussideks peetakse tunduvalt paremat tehnikaoskust ja inglise keele tundmist, on vanemate eeliseks jällegi parem kirjanduse tundmine ning vene keele rääkimine ja loomulikult ajaga kaasas käiv kogemus. Noori raamatukoguhoidjaid aga peetakse motiveeritumateks, uuendusmeelsemateks, sallivamateks ja avatumateks ning aktiivsemateks ja ajaga kaasas käijateks. Usutakse, et lugejatele meeldib rohkem suhelda noorte raamatukoguhoidjatega.

3.5. Massikultuuri mõju raamatukoguhoidja kuvandi kujundamisel

Autor uuris noortelt raamatukoguhoidjatelt ka seda, kas nende meelest on massikultuuris kujutatud raamatukoguhoidjad päriselu raamatukoguhoidjatega sarnased või erinevad. Siinkohal ei olnud oluline see, et intervjueeritavad oskaksid nimetada erinevaid raamatukoguhoidjate karaktereid filmidest, raamatutest ja arvutimängudest – see küsimus oli lihtsalt abistavaks antud teemani jõudmisel, panemaks intervjueeritavaid mõtlema sellele muljele, mis neil on massikultuuris kujutatud raamatukoguhoidjatest jäänud ehk kuidas massikultuur on mõjutanud raamatukoguhoidja kuvandi kujunemist.

Umbes pooled vastajad ei osanud välja tuua ühtegi karakterit, kuid kõik tunnistasid, et raamatukoguhoidjaid massikultuuris leidub piisavalt. Teised tõid välja näiteks filmitriloogia „Raamatukoguhoidja“ ja Stephen Kingi raamatu „Raamatukogupolitseinik“, aga ka erinevaid kõrvarollides olevaid raamatukoguhoidjaid seriaalidest „Õnne 13“, „Padjaklubi“, „Sõbrad“ ja „Buffy“, „Da Vinci Koodist“, Terry Prachetti raamatutest ja erinevatest lasteraamatutest nagu „Raamatukogunõid Rosaalie“ ning teistest teostest.

Intervjueeritavad leidsid, et raamatukoguhoidjaid kujutatakse tavaliselt kahe erineva stereotüüpse äärmusena, üks on väga intelligentne, nohiklik ja silmatorkamatu hallist hiirekesest või hoopis kurjemapoolne raamatukoguhoidja, kes abistab peategelasi nende eesmärkide saavutamisel nii seiklusfilmides kui lasteraamatutes, teine aga tõenäoliselt mõnda veidrust varjav seksikas raamatukoguhoidja erotikateostest ja armastusromaanidest. Osade noorte raamatukoguhoidjate arvates peab esimene stereotüüp osaliselt paika, eriti just see osa, et raamatukoguhoidja on naissoost, vanem ja prillidega, teised peavad seda aga iganenuks, liialt nohiklikuks karakteriks ning lihtsalt kergeks viisiks vaatajatele või lugejatele näidata, et tegemist on raamatukoguhoidjaga.

3.6. Järeldused

Uurimuse tulemuste järgi võib öelda, et noorte raamatukoguhoidjate seas eksisteerib Thomase (2007) ja Einasto (2005a) väljatoodud stereotüüpne raamatukoguhoidja kuvand kui prillide ja krunniga konservatiivne ning kuri vanem naisterahvas pigem vähesel määral. Noorte raamatukoguhoidjate arusaam raamatukoguhoidjate välimusest on küllaltki erinev – osa arvab, et tänapäeval on üldistusi võimatu teha, teised usuvad, et suur osa raamatukoguhoidjaid on siiski küllalt stereotüüpse välimusega vanemad naised prillide, krunnide ja rangete villaste seelikutega, kuid toonitavad erandite olemasolu, eriti nooremate raamatukoguhoidjate seas. Kolmandad leiavad, et raamatukoguhoidjate riietumisstiili saab kirjeldada pigem märksõnadega lihtne ja mugav. Kõik see näitab, et kuigi inimesed, kaasa arvatud noored raamatukoguhoidjad ise, ei ole stereotüüpidest täiesti vabad, leidub stereotüüpset kirjeldust aina vähem ning raamatukoguhoidjas nähakse aina rohkem isiksust, mitte stereotüüpset karakterit.

Võib öelda, et massikultuuris kujutatud raamatukoguhoidjate mõju intervjueeritavate tekkinud kuvandile raamatukoguhoidjatest on minimaalne, pidades sealseid raamatukoguhoidjaid enamasti tarbetult stereotüüpseteks.

Pea kõik noored raamatukoguhoidjad jagavad ametikaaslastele vaid positiivseid iseloomuomadusi nagu abivalmidus, hea suhtlemisoskus, sõbralikkus ja rõõmsameelsus, tuues ligi 30 positiivse omadussõna kõrval välja vaid paar negatiivset. Selle järgi võime eeldada, et noored raamatukoguhoidjad ise hindavad oma eriala kõrgelt, nimetades raamatukoguhoidjatele peamiselt positiivseid omadusi.

Küsitluse tulemused püstitavad probleemi, et inimesed ei ole raamatukoguhoidja ameti sisust ja pädevusest teadlikud. Sedasama on oma uuringutes tulemustes rõhutanud Rothwell (1990), Lutz (2005) ja Green (1995). Ka intervjuus osalenud noored raamatukoguhoidjad tunnistasid, et ei olnud selle ameti olemusest enne õppima või tööle asumist rohkem teadlikud kui teised ühiskonna liikmed: vaid üks kaheteistkümnest intervjueeritavast tundis, et teadis täpselt, mida ta õppima asus, enamusel oli enne kogemuse omandamist raamatukoguhoidja ametist küllalt stereotüüpne ja lihtsustatud arusaam. Siit võib järeldada, et raamatukoguhoidjad peaksid olema aktiivsemad tutvustades oma tööd ja elukutset ühiskonnale, raamatukogutöö peab olema avatum ja läbipaistvam, inimesed ja eriti noored, kes valivad elukutset, peaksid olema

rohkem informeeritud, mis tähendab olla raamatukoguhoidja ja infospetsialist, neisse tuleb süstida arusaam, et raamatukogud ja raamatukoguhoidjad käivad tehnoloogiaajastuga kaasas ning oskavad erinevaid tehnikaressursse pädevalt kasutada.

Raamatukoguhoidjate parema ning tõesema kuvandi tekkimiseks on vajalik ennekõike see, et raamatukoguhoidjad suhtuksid oma ametisse suurema uhkusega ning oleksid valmis jagama rohkem informatsiooni selle kohta, kui laiahaardeline on tegelikult töö raamatukogus, milline on see ametialane pädevus, mis jääb lugejatele nähtamatuks ning kui palju erinevaid ülesandeid täidavad raamatukoguhoidjad.

Siinkohal võib abiks olla see, et raamatukoguhoidjad figureeriksid rohkem meedias, räägiksid oma tööst ja ametialastest oskustest, pakuksid noortele töövarjupäevi raamatukogudes. Noored infoteaduse tudengid peaksid tutvustama selle ameti mitmekülgsust ja võimalusi gümnasistidele, kes alles valivad endale eriala. Ka Lutzi (2005) sõnul on raamatukoguhoidjate positiivsema ja adekvaatsema kuvandi nimel on väga oluline avalikkusele näidata, mis on raamatukogutöö tegelik sisu ning kui võimekad raamatukoguhoidjad tegelikult on. Selle jaoks on vajalik minna oma raamatukogust väljapoole, mitte oodata ja loota, et lugeja leiab alati tee sinuni. Oluline on tänapäeval nii kohaolu veebis kui meedias, kuid miks mitte ka korraldada üritusi või osaleda neil väljaspool raamatukogu ruume.

Raamatukoguhoidjate erialaseid oskusi hindasid intervjueeritavad kõrgeks, tehes mõnes aspektis vaid vahet noortel ja vanematel raamatukoguhoidjatel. Noorte raamatukoguhoidjate plussideks peavad raamatukoguhoidjad ennekõike paremat tehnikatundmist, aga ka inglise keele oskust, aktiivsust, pealehakkamist, uuendusmeelsust ja energilisust, miinusteks aga kogenematust, vähest kirjanduse tundmist ja puudulikku vene keele oskust. Tintocalise (2011) sõnul seisavad ka Ameerika noored raamatukoguhoidjad sama probleemi ees – vanemad raamatukoguhoidjad ei ole alati alid muutustega kaasa minema, eriti, kui muutused puuduvad tehnikat.

Mitmed noored usuvad ka, et lugejad, eriti noored lugejad, tulevad parema meelega noore raamatukoguhoidja juurde, kes on tõenäolisemalt sõbralik ja naeratav ning suutes noore raamatukoguhoidjaga paremini samastuda. Seda toetab ka Luthmanni (2007) uurimuse tulemus, et noortesse raamatukoguhoidjatesse suhtutakse positiivsemalt. Seega on oluline, et raamatukogud palkaksid aina enam ja enam noori uuendusmeelseid raamatukoguhoidjaid, kes

leiaksid noorte lugejatega kergemini ühise keele ning suudaksid ühiskonda viia raamatukoguhoidjatest aina positiivsemat kuvandit.

Teiseks oluliseks osaks on kindlasti tehnikaajastuga kaasas käimine, pädevad tehnikaoskused ning võimekus lugejaid erinevates tehnikaprobleemides abistada ning osata neid vajadusel edasi suunata. Selles osas kattub käesolev uuring ka teiste viimasel kümnendil Euroopas tehtud uuringute (Lutz 2005, Thomas 2007) järeldustega, et tehnikaga, ja seeläbi ka ajaga, kaasas käimine on oluline raamatukoguhoidja kuvandi paremaks muutmisel. Siin võib nõustuda Lutzi (2005) soovitusel lisada raamatukoguhoidja ametinimetusele ka „infospetsialist“, mis kõlab kaasaegsemalt, prestiižemalt ja atraktiivsemalt. Sellest võib kasu olla positiivsema kuvandi tekkimisel. Oluliseks on ka raamatukoguhoidjaid pidevalt koolitada, et olla kiirelt areneva tehnikaga pidevalt kursis.

Tegelikult, nagu rõhutab Thomas (2007) juba 1980ndatel ilmunud tendentsi: „raamatukoguhoidjad peavad liikuma üles ja saama infospetsialistideks või nad võivad liikuda välja“ ehk raamatukoguhoidjatele, kes aja ja tehnoloogiaga kaasas ei käi, ei ole enam raamatukogus kohta.

Thomase (2007) meelest ongi tehnoloogia areng ning läbi selle raamatukogude areng ja kiire adapteerumine selle uue tehnoloogiaga aidanud kaasa raamatukoguhoidjate maine paranemisele. Paljudes kohtades on just raamatukogud need, kes on esirinnas uute tehnikalahenduste kasutuse võtmisel ja nende potentsiaali realiseerimisel, kasutades seda innovaatilisust oma kuvandi parendamiseks. Kuigi tõepõhi on all ka sellel, et tänapäevases maailmas, kus arenenud riikides on pea kõigil kerge juurdepääs internetile ja seeläbi ka otsingumootoritele nagu Google, otsivad lugejad ise endale vajaliku informatsiooni ja uurimismaterjali, on raamatukoguhoidja siiski informatsiooni ülekülluses oluline abimees.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärgiks seati välja selgitada ja analüüsida Eesti noorte raamatukoguhoidjate kujunenud kuvandit raamatukoguhoidjatest endist: nii nende välimusest, omadustest kui oskustest. Selleks viidi kaheteistkümne noore raamatukoguhoidjaga, kelle vanus on kuni 30 eluaastat ning tööstaaž kuni 5 aastat, läbi poolstruktureeritud individuaalintervjuud. Intervjueeritavatelt uuriti, millised on nende meelest raamatukoguhoidjate välimus ja iseloomuomadused, kuidas nad hindavad raamatukoguhoidjate oskusi ning kas ja milline erinevus on nende meelest nooremate ja vanemate raamatukoguhoidjate vahel.

Varasemad imago-alased uurimused nii Eestis kui välismaal näitavad, et raamatukoguhoidjate välimusse suhtutakse üsna stereotüüpselt, kujutades ette vanemat prillidega ja krunniga konservatiivset ja ranget (sageli vanatüdrukust) naisterahvast ning stereotüüpidest erinevad raamatukoguhoidjad kuulevad tihti imestust, et nad ei vasta väljakujunenud ettekujutustele.

Samas näitasid uuringud, et stereotüüp hakkab hajuma ning inimesed mõistavad aina enam, et raamatukoguhoidjad on erinevad nii välimuse kui isiksuse poolest. Raamatukoguhoidjad teevad stereotüüptide kukutamise nimel usinalt tööd, pidades neid stereotüüpe reaalsusest erinevateks. Usutakse ka, et noorematesse raamatukoguhoidjatesse suhtutakse positiivsemalt ning lugejatele meeldib rohkem nooremate raamatukoguhoidjatega suhelda.

Käesoleva uuringu tulemused lubavad kinnitada, et stereotüüpne raamatukoguhoidja kuvand on noorte raamatukoguhoidjate hulgas küll osaliselt eksisteeriv, kuid peamiselt usutakse, et raamatukoguhoidja välimuses osas saab teha aina vähem üldistusi ning raamatukoguhoidjad on erialaselt kõrgelt kvalifitseeritud abivalmid, sõbralikud ja hea suhtlemisoskusega professionaalid. Noored raamatukoguhoidjad näevad vahet nooremate ja vanemate raamatukoguhoidjate vahel, seostades vanemaid parema vene keele oskuse, lugemuse ja suuremate kogemustega ning noori raamatukoguhoidjaid parema tehnika tundmise ja inglise

keele oskusega ning pidades noori raamatukoguhoidjaid motiveeritumateks, aktiivsemateks, uuendusmeelsemateks, avatumateks ja sallivamateks.

Ühes suureks põhjuseks mittetõelise kuvandi tekkimisel on see, et inimestel puudub põhjalikum arusaam raamatukoguhoidja tööülesannetest ja oskustest, mida näitavad erinevad välismaal tehtud uuringud (Green 1994, Luthmann 2007, Lutz 2005) ning mida tõestas ka käesolev uurimus. Kaheteistkümnest intervjueeritavast üksteist tunnistas, et enne tööle või õppima asumist puudus neil arusaam raamatukoguhoidja ameti tegelikust sisust ning laiahaardelisusest. Siit võib järeldada, et raamatukoguhoidjad peaksid olema aktiivsemad oma elukutse sisu tutvustamisel ühiskonnale, näitamaks, kui mitmekülgne, laiahaardeline ja tehnikaajastuga kaasas käiv on tänapäeva raamatukoguhoidja töö.

Autor tunneb, et sellega teemaga tuleks veel rohkem süvitsi tungida ning uurida noortelt raamatukoguhoidjatelt lisaks, kuidas nemad parandaksid raamatukoguhoidja kuvandit, kaasates näiteks Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu Noorteklubi, kes võiksid välja töötada strateegia, kuidas raamatukoguhoidja ametit ühiskonnas populaarsemaks muuta ning kuidas muuta positiivsemaks ja prestiižemaks raamatukoguhoidja elukutse maine.

SUMMARY

THE IMAGE OF THE LIBRARIAN, BASED ON THE OPINION OF YOUNG LIBRARIANS

Kadri Haavandi

The purpose of this study is to find out and analyze the image of librarians in the opinion of young librarians: their opinions about the appearance, personal traits and skills of a librarian. In order to do that, half-structured individual interviews were conducted with 12 young librarians, up to the age of 30 and up to 5 years of work experience. The interviewees were asked what they believe is the appearance and personal traits of a librarian, how would they appraise the skills of a librarian and if and which is the difference between younger and older librarians.

Earlier studies on the image of the librarian in Estonia and abroad show that usually the idea of a librarian's appearance is stereotypical, imagining an older lady with glasses and a hair bun, conservative and strict spinster, and librarians who deviate from this stereotype often face surprise that they are not what people expected.

At the same time the studies showed that this stereotype is beginning to fade and people are beginning to realize that librarians are different in their appearances and their personalities. Librarians are working towards overthrowing these stereotypes, believing they differ from reality. It is also believed that there is a more positive attitude towards younger librarians and patrons prefer to interact more with younger librarians.

The results of this study allow to confirm that the stereotypical image of a librarian is somewhat present amongst the young librarians, but mostly it is believed that there are not much generalizations to be made about the appearance of a librarian and that librarians are highly qualified helpful and friendly professionals with good communicational skills. Young

librarians notice the difference between young and older librarians, considering older librarians to be better skilled in literature and Russian and considering younger librarians to be better at English and their knowledge of technology and also seeing younger librarians as more motivated, active, innovative, open and tolerant.

One of the reason of the unrealistic image is the lack of understanding about the tasks and skills of a librarian, which is also present in different studies from abroad (Green 1994, Luthmann 2007, Lutz 2005) and what is also proved by this study. Eleven out of twelve interviewees admitted that before studying or working on the field they had no understanding of the actual nature or the immensity of the work of a librarian. It can be concluded that librarians should be more active in presenting the nature of their work to the society to show how versatile, immense and contingent with the technical era it is nowadays.

The author feels that this topic should be researched further and young librarians should be asked how they would improve the image of a librarian, for example involving the Estonian Library Association's Young Professionals Club, who could work out a strategy, how to make the image of a librarian more popular and how to make the reputation of the librarians more positive and prestigious.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Amano, E. (2011). Young librarians unite: Possibilities for professional transformation in Japanese librarianship. *The International Information and Library Review*, Vol.43, Is. 3. Kasutatud 12.05.2015 <http://www.tandfonline.com.ezproxy.utlib.ee/doi/abs/10.1080/10572317.2011.10762892>
- Barnard, M. (2002). *Fashion as communication*, London: Routledge.
- Bartlett, J.A. (2014). New and Noteworthy: Coming to Terms with Librarian Stereotypes and Self-Image. *Library Leadership and Management*, Vol. 29, No. 1. Kasutatud 12.05.2015 <https://journals.tdl.org/llm/index.php/llm/article/viewFile/7116/6316>
- Blankin-Salmin, P., Salmin, A. (1998). *Mood läbi aegade*. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus. Oxford: Chandos Publishing.
- Chow, S., Bucknall, T. (2012). *Library Technology and User Services*.
- Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastaraamat 2009 (2010). Tallinn: Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing.
- Einasto, O. (2008). Kas hoidlas istuv prillidega nohik või erudeeritud range daam?. *Sakala*, 6. september.
- Einasto, O. (2005a). Raamatukoguhoidja imago: karikakar või nõges?. *Raamatukogu*, nr 2, 10-14.
- Einasto, O. (2005b). Raamatukoguhoidja imago: kõhutantsija või sinisukk?. *Raamatukogu*, nr 1, 14-18.
- EKL (2013) = Eesti Keele Nõukogu. Keeleabi. Kasutatud 14.01.2015 <http://keeleabi.eki.ee/index.php?leht=4&act=1>
- Fontana, A., Frey, J.H. (1994). Interviewing: The Art of Science. N. K. Denzin, Y.S. Lincoln (toim.) *Handbook of Qualitative Research*. California. Sage Publications

- Fontichiaro, K. (2013). J. Janes (toim.). *Library 2020*. (7-13). United Kingdom: Scarecrow Press.
- Gerson, K., Horowitz, R. (2002). Observation and interviewing: Options and choices in qualitative research. T. May (toim.) *Qualitative research in action*. Kasutatud 12.05.2015 <http://srmo.sagepub.com/view/qualitative-research-in-action/n9.xml>
- Green, T. (1994) Images and Perceptions as Barriers to the Use of Library Staff and Services. *New Library World*, Vol. 95, Is. 7, 19-24. Kasutatud 13.05.2015 <http://www.emeraldinsight.com.ezproxy.utlib.ee/doi/pdfplus/10.1108/03074809410070520>
- Grunig, J. E. (1993). Image and substance: From symbolic to behavioral relationship. *Public Relations Review*, 121-139. Kasutatud 12.05.2015 <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/036381119390003U>
- Hammersley, M., Traianou, A. (2012). *Ethics in Qualitative Research*. London: Sage Publications.
- Hirsjärvi, S, Remes, P ja Sajavaara, P. (2010). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina.
- Jenkins, R. (2008). *Social identity*. Oxon: Routledge.
- Kneale, R. (2005). But...You don't look like a librarian. *Olaq*, vol. 11, 8-10. Kasutatud 13.05.2015 <http://commons.pacificu.edu/olaq/vol11/iss1/11/>
- Kneale, R. (2002). Librarian image study. *Marketing Library Services*, vol. 16. Kasutatud 13.05.2015. <http://www.infotoday.com/mls/nov02/kneale.htm>
- Laherand, M-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Sulesepp.
- Lutz, C. A. (2005). *From old maids to action heroes: librarians and the meaning of librarian stereotypes*. Magistritöö, Marylandi Ülikool. Kasutatud 13.05.2015 <http://drum.lib.umd.edu/bitstream/1903/2670/1/umi-umd-2587.pdf>
- Luthmann, A. (2007) Librarians, professionalism and image: stereotype and reality. Kasutatud 14.05.2015 <http://www.emeraldinsight.com.ezproxy.utlib.ee/doi/full/10.1108/00242530710831211>
- Lynch, , A., Strauss, M. D. (2007). *Changing fashion: A Critical Introduction to Trend Analysis and Meaning*. USA: Berg.
- May, T. (2011). *Social research: issues, methods and process*. England: Open University Press.

- Memmot, M., Rizzo, M. (2013). Shedding Stereotypes, More Librarians Show Us Their Tats. *KPBS*, 19.10.2013 Kasutatud 13.05.2015 <http://www.kpbs.org/news/2013/oct/19/shedding-stereotypes-more-librarians-show-us/>
- Pagowsky, N., Rigby, M. (2014) *The Librarian Stereotype: Deconstructing Perceptions and Presentations of Information Work*. Kasutatud 13.05.2015 http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/publications/booksanddigitalresources/booksmonographs/stereotype_Prelim.pdf
- Past, A. (2004). *Corporate self-image and public reputation*. Tartu: Tartu University Press
- Raamatukogud ei kao, nad muutuvad. (2008). *Postimees*. 16.05.2008. Kasutatud 13.01.2015 <http://www.sakala.ajaleht.ee/2195919/raamatukogud-ei-kao-nad-muutuvad>
- Rist, M. (2002). Raamatukoguhoidja imagost ühe enesekindla praktiku vaatenurgast. *Raamatukogu*, nr 6, 5.
- Rothwell, A. The image of librarians. (1990). *Library Management*, vol. 11, 25-56. Kasutatud 12.05.2015 <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/01435129010005685>
- Stevenson, N. (2012). *Moe ajalugu: ampiirkleidist kaasaegse disainini*. Tallinn: Tänapäev.
- Thomas, B. (2007). The image of the librarian. Past, present and Future. *Scandinavian Library Quarterly*. Vol. 40, No. 4. Kasutatud 13.05.2015 <http://slq.nu/?article=sweden-the-image-of-the-librarian-past-present-and-future>
- Tintocalis, A. (2011). Young, Hip Librarians Take Over. *KPBS*, 10.01.2011. Kasutatud 13.05.2015 <http://www.kpbs.org/news/2011/jan/10/young-hip-librarians-take-over/>
- Valm, T. (2001). Endiselt kõikide raamatukogude jaoks. *Raamatukogu*, nr 1, 13-16.

Lisa 1: Intervjuu kava

1. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?
2. Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja?
3. Milline oli sinu nägemus raamatukoguhoidja tööst enne kooli/tööle asumist?
4. Nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust.
5. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?
6. Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused?
7. Millised omadused-oskused on suurepärasel või ideaalsel raamatukoguhoidjal? Kas sina oled suurepärane raamatukoguhoidja?
8. Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?
9. Mis on noorte raamatukoguhoidjate plussid ja miinused?
10. Nimeta raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest. Kas nad on päriselu raamatukoguhoidjatele sarnased või erinevad?

Lisa 2: Intervjuu 1 transkriptsioon

K: Tere!

I1: Tere-tere.

K: Esimene küsimus. Sinu esimene mälestus raamatukogust ja raamatukoguhoidjatest?

I1: Hehee...Ma arvan, et kooliraamatukogust on see. Alati pidi varit olema. See oli küll vastik. Rääkida ei tohtinud. Kole, kulunud, vana raamatukogu. Aga keskraamatukogu oli ilus, sest et see oli hästi ilusas vanas majas. Ja seal need vanamutid nägid kõik hästi vihased välja. Et selles mõttes jah... Aga raamatuid oli palju, hästi ilus oli. Lahe oli seal raamatukogus. Jah, muud ma ei oska öelda.

K: Aga raamatukoguhoidjatest on siis nagu negatiivne mälestus pigem?

I1: Pigem nad olid sellised tõredad ja sellised vanemad naised, kes olid tõreda näoga kogu aeg. Aga see ei tähenda, et nad muidugi olid nagu, kuidagi halvasti ütlesid või nii, aga lihtsalt olid nagu tõredad. Et ei julgenud nagu küsima minna.

K: Aga kuidas Sinust siis sai raamatukoguhoidja? Siukse kogemuse põhjal.

I1: Ma ei tea, raamatud nagu meeldisid ja...

K: Nii et see oli ikkagi nagu teadlik valik? Läksid õppima?

I1: Ikka, ikka, jah, ikka teadlikult.

K: Aga millest see tuli või?

I1: Ma ei tea, ma arvan, et mulle lihtsalt meeldisid raamatud. Ja mulle meeldis hullult lugeda. Mis muidugi nüüd ei ole enam võimalik, sest aega ei ole... Hehee.

K: Tüüpiline.

I1: Aga ei, see hetk jah lugesin hästi palju, ikka tohutult. Mingist äkki kuuendast klassist alates kuni kaheteistkümnendani äkki vä. Ma lugesin ikka no metsikult. Ja inglise keeles muidugi ainult. Eesti keeles väga vähe, ainult kohustuslikku kirjandust.

K: Aga milline Su nägemus siis sellest raamatukoguhoidja tööst siis oli enne kooli minekut?

I1: Mul ei olnud mitte õrna aimugi! Ma eeldasin, et raamatuid lugeda ei saa ja ma eeldasin, et palk on hullult väike, onju.

K: Pärts hästi juba ju.

I1: Jajaa, ja siis ma arvasin, et kõik on vanamutid sellised, kes muga, tõredad vanamutid on kolleegid, aga siis kui ma lõpuks nagu... Õppida oli muidugi hullult igav, aga praegu on küll jube lahe. Ja kolleegid on enamuse ikkagi kuskil neljakümnendates. Mis on tegelikult ju väga noor. Suhteliselt.

K: Jah, meie erialal küll vist.

K: Nojah. Nimeta viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust.

I1: Mis peaks olema või mis võiks olla?

K: Mis on vä?

I1: Mis on? Hmm...okei. No suur lugemus peab olema kindlasti, kui sa oled rahvaraamatukogus. Sest soovitada peab oskama.

K: Et mõtle siis nendele raamatukoguhoidjatele, keda sa tunned, proovi üldistada või noh, et mis seis nagu on praegu.

I1: No hea lugemus peab ikkagi olema. Et...et kohati jääb mulje, et need kes praegu minust nooremad on, onju, ma olen nagu hullult noor, et need, kes minust nooremad on, nad ei tea kirjandusest mitte midagi. Nad ei...nad ei tea klassikute nimesid ega midagi ehk siis nad ei oska soovitada. Või sa pead oskama nii hästi valetada, et sa oskad soovitada ehk siis see nagu suhtlemisoskus peab olema ka sealjuures nagu ülihea. Enamusel see ikkagi on olemas.

K: Nii et lugemus, suhtlemisoskus...

I1: Jah, lugemus, suhtlemisoskus...peab olema viisakas. Ei tohi olla ülbe. Sest et ka seda olen tähele pannud, et päris paljud on seal leti taga ülbed.

K: Mõtlegi just seda, et mõtle nagu mingile suvalisele raamatukoguhoidjale, et sa nagu üldistad, milline ta on, et ära mõtle, milline ta peaks olema selle töökoha peal, et ära mõtle ideaalsele raamatukoguhoidjale, sellele inimesele, keda sa tööle tahad võtta, vaid mõtlegi, et milline on see keskmine raamatukoguhoidja.

I1: No üldiselt vist ikka on hea lugemusega, ma arvan, või vähemalt ta teab, nagu uurib, et kui ta ei ole lugenud, siis ta uurib. Üldjuhul ikka on. No suhtlemisoskus on ka üldjuhul olemas. Eranditega...

K: Viisakus?

I1: Nojah, on küll viisakus ka jah. Kuigi ütleme nii, et kui ma olen käinud siin oma süsteemis, siis no anna andeks, mõned ei kõlba küll kuhugi. No üldjuhul on tegelikult olemas, kui kuskil mujal linnas käia, siis ikkagi on viisakus olemas.

K: Kaks veel.

I1: Aga edasi ma nagu ei oska sulle midagi öelda, jube raske on. Hmm...

K: No mõtlegi oma kogemustele, et kui oled siin käinud oma süsteemis ringi, siis kas on mingit ühist joont, nagu mis on nagu.

I1: Kõik on kuivikud, aga see ei lähe päris selle juurde.

K: Miks mitte? See on ka omadus. Siis ongi ainult üks veel.

I1: Hmm... Tegelikult on süsteemivõõrad. Selles mõttes nagu tehnikavõõrad. Natukene. Et võibolla see tuleb sellest et neljakümneaastane, ta ei ole saanud koolitust võibolla. Kuigi tegelikult ta on ju noor, ta peaks oskama, aga ikkagi tekib selliseid lühiseid vahepeal.

K: Nojah, ikkagi natuke sellest ajast väljaspool, kui juba koolis õpetati, et selles mõttes jah. Okei... Jätkame sama teemaga jälle, et mõtle sellisele keskmisele raamatukoguhoidjale praegu veel, mitte ideaalsele, et milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I1: Oh, jumal. Noh, ikkagi suhteliselt hall, mittemidagiütlev. Üldjuhul. Või siis teine äärmus. Et kahte tükki on. Minu arust keskmist pole, aga on selline, kes on nagu ilus ja väljapeetud ja siis teine äärmus on see, kus on nagu mingisugune lohvakas kampsun, suured püksid, mingisugused jalanõud, mis on nagu sussid enamvähem, ja siis teine äärmus on selline, kes paneb nagu üle võlli. Ja neid keskmiseid on nagu suhteliselt vähe. Ja need kes üle võlli panevad, noh, nad ei ole, ta ei ole alternatiiv, aga ta on selline, et ta nagu meigib liiga palju, onju, seelik on liiga lühike, olenemata sellest, mis vanus sul on. Jah, kahte äärmusesse läheb, keskmist on nagu väga vähe. Et pigem on nagu need kaks äärmust.

K: Aga kumba äärmust siis rohkem on?

I1: Ikka seda kuivikut on rohkem, seda halli. Noh... jah. Kui sa ei lindistaks, siis ma ütleks halvasti, aga ma ei hakka ütlema halvasti... Hehee.

K: Hehee. Väga karm. Väga hea. Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused? Et sa enne mainisid siin seda tehnikavõõrast.

I1: Tehnikavõõras on, et päris kõigega ei tule... ei saa nagu hakkama. Et üldjuhul oma süsteemi tuntakse. Aga mis mind nagu hullult häirib nende... nii palju kui mina oma süsteemist nagu tean inimesi, siis nad ei... nad nagu kasutavad, kuna meil on ju see Ester ja Sierra, et siis kõik kasutavad Estrit igasuguste asjade otsimiseks, mis on nii ebamugav. Ma ei saa aru, miks keegi ei kasuta meie süsteemi, kust saab nagu palju mugavamalt otsida ehk siis mina nagu kasutan seda, aga need kõik, kes nagu kas mulle tööle tulevad või kellega ma koos töötanud olen mujal, nemad kasutavad seda Estrit, mis jällegi on väga ebamugav, sest seal pead sa nii palju eel neid valikud valima, enne kui sa leiad midagi, ehk siis nagu selline... kõik lähevad nagu ringiga ja ei lähe otse, et point on nagu selles. Et see tehnika, see nagu...

K: Aga millest see tuleb? Teadmatusest, harjumusest?

I1: Tead, mul on tunne, et kõik, kes tulevad tööle uued, neile on õpetatud ühtemoodi. Aga mulle see nagu ei meeldinud, mis mulle õpetati esimesel päeval. Ma nagu võtsin nagu enda moodi.

K: Heh. Õige.

I1: Kuidas see küsimus oli täpsemalt?

K: Heh. Et millised on need oskused.

I1: Oskused onju... Kirjandust leiavad ikka kõik üles, riulid on selged, et riulite paigutus, selle ikka leiab üles. Mm... Kohati jääb vajaka see ilukirjanduse tundmine. Sest seda meile ju koolis ei õpetata eriti. Mina sain päris hästi.

K: Oli jah... aga need olid valikained samas.

I1: Valikained jah. Ma ikka võtsin neid.

K: Mina võtsin ka kõik järjest.

I1: Üldjuhul ikka nad oskavad ka suhelda. Aga... aga noh, et peaks olema piisavalt, peaks olema rohkem suhtluskoolitusi. Klienditeenindust, et kuidas suhelda. Et ei ole piisav see, et kunagi oled saanud midagi. Võiks olla nagu veel rohkem. Ja kõigile, mitte ainult valikuliselt.

K: Aga kuidas see tehnika...noh, et kui palju üldse tekib igapäevatoos sellist asja, et keegi tuleb näiteks oma telefoniga

I1: Ikka tekib.

K: ...ja palub abi, et kuidas nagu sellega keskmine raamatukoguhoidja hakkama saab? Et kui tal juba nagu arvutiga on raskusi, kuidas nende muude seadmetega on või?

I1: Vot see on see, et loogilist mõtlemist nagu jääb väheks. Selles vot see loogilise mõtlemise osa on mis jääb vähe, mis on vajaka. Nutitelefonidega, haruraamatukogus igal pool vähemalt üks oskab. Aga kui seda ühte tööl ei ole, siis nagu on probleem. Ja ikka kuus korra-kaks ikka juhtub seda. Muidugi siis me saame suunata ilusti peamajja, kus on meil ju koolitused kõige selle kohta. Et selles mõttes on alati võimalus suunata kuhugi, kes oskab. Et koolitused on meil ju tasuta, eks ole. Aga üldjuhul oskab see natuke noorem seal ühes kogus midagi ja teised nagu, võib-olla nad oskavad, aga nad ei julge kasutada. Et see võib-olla on ka see, võib-olla on nagu selles see asi. Et jah, et kui sul ikka tuleb nagu internetilehel ette blokk, et kas sa valid, et kas lähen edasi või ei lähe edasi, punane ristike, siis mina nagu ütlen, et läheme edasi, midagi ei saa juhtuda, siis enamus on nagu, et oi, ei saa edasi minna, et mis nüüd juhtuda võib. Et jah. Ma ei tea, kas ma kaldusin temast... väga...?

K: Ei, ei kõik on väga õige. Kuidas näiteks võõrkeelteoskusega on?

I1: Mida noorem, seda vähem teab vene keel ja mida vanem, seda vähem teab inglise keelt.

K: Et need on ikka põhilised?

I1: Just, see on see tüüpiline, et kui oled vanem siis ei oska inglise keelt, võid osata saksa keelt, aga noh, ei tea, kui hästi. Aga mida noorem, seda vähem on vene keelt. Inglisekeel on üldjuhul suus kõigil nendel noorematel.

K: Nonii. Nüüd siis. Millised omadused ja oskused on ühel suurepärasel raamatukoguhoidjal?

I1: Suurepärasel raamatukoguhoidjal...

K: See on siis see ideaalne.

I1: No super klienditeenindamise oskused. Super klienditeenindaja. Super suhtleja. Teab kirjandust väga hästi. Teab igasuguseid andmebaase. Oskab inimest suunata. Hmm... noh, võiks ka nagu natuke esinduslik välja näha. See võiks nagu ka käia juurde. Ma ei teagi rohkem. No tehnikaoskus kah. Et ikka tehnikaga saaks hakkama.

K: Aga iseloomuomadused?

I1: See on see tüüpiline sõbralikkus ja headus... aga jah, ei, no sõbralik peab olema. Kui sa oled rahvaraamatukogus. Kui sa ülikooliraamatukogus oled, siis muidugi on nagu teised omadused tõenäoliselt. Et seal ei pea nii sõbralik olema ja. Lastetöö oskus peab olema, kui sa oled, kindlasti, rahvaraamatukogus. Et see lastega suhtlemine. Ja muidugi ka puudega inimesega suhtlemine ja ka natuke eluheidikuga.

K: Erivajadused?

I1: Erivajadusega jah, et see tuleb ka kindlasti kasuks, et ta, no kuidas viisakalt öelda inimesele, et teate, palun lahkuge või nii, kui ta on sul purjus või haiseb või nii edasi. Mis on igapäevane probleem tegelikult, peaaegu. Et nagu et need omadused-oskused peavad kindlasti olemas olema.

K: Nii et ikka tuleb see sotsiaaltöötaja ja psühholoogi roll mängu?

I1: Jajaa, enamvähem, et peale raamatukoguhoidja oled sa veel meil super klienditeenindaja, psühholoog ja sotsiaaltöötaja. Täpselt. Lasteaiakasvataja ka kohati.

K: Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I1: Ma arvan, et ma olen keskmine. Hehee.

K: Nii kriitiline?

I1: Jah. Ma tean täpselt, et ma ei tea kirjandusest piisavalt. Ja ka kohati ma võin vales kohas muiata, kui on mingi olukord, eks ole, et siis ei suuda jääda tegelikult erapooletuks, kuigi peaks.

K: Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I1: On vahe.

K: Mõnest asjast me rääkisime enne, onju...

I1: On ikka vahe, suhtumise vahe on, et kui tuleb sul sisse, täpselt, ütleme et kas või alternatiiv, näed kohe, et täiesti alternatiivne, siis vanem raamatukoguhoidja ikkagi tõmbab nagu tagasi, et aa, et äkki see poiss nüüd läheb varastab midagi. Kui mina vaatan, et tuleb sisse, ma vaatan, et oh kui lahe, onju, need mingid kõrvarõngad on nii kihvtid. Ehk siis noored ei võta seda kohe automaatselt, et umbes et ta on mingi pätt või ta läheb ja paneb kohe taskusse midagi, sest üldjuhul on need, kes varastavad, ikkagi keskmised, keskmise välimusega, sellised alternatiiv... ta ei lähe varastama. Aga vanemal jääb selline tunne, et ta võib olla ja võib-olla neil on mingi see üheksakümnendate alguse stereotüüp...

K: Stereotüüp on sees, jah, punkarid.

I1: Jah, see läheb ja tead, ma ei tea, mida teeb.

K: Aga oskused? Et jah, tehnika ja keeleoskused ja...

I1: Ma arvan, et üldjuhul ikka oskavad rohkem, vanemad ei oska nii hästi. Kuigi on ka vanemaid, kes oskavad superhästi. Et aga noh, keskmiselt, kui võtta keskmiselt, siis noored oskavad rohkem kui vanemad.

K: Aga välimus?

I1: Siin on suva. Siin ei erine. Siin ei erine üldse. Sest mõni vanem proua on ikka nii väljapeetud ja ilus ja näeb välja palju parem kui mõni 25-aastane.

K: Mis on noorte raamatukoguhoidjate plussid või eelised vanemate ees?

I1: Võib-olla see, et vähem seda eelarvamust. Äkki natuke. Ja see uue asjaga kohanemine tuleb võib-olla kergemini. Rohkem ma nagu ei teagi. Ehk see kõik oleneb sellest, et kui palju on inimene võimeline õppima juurde endale, eks ole. Kui palju on... võimeline nagu, noh, kõik see, mis vana on hea juba sisse harjunud, et sellest nagu lahti lasta ja midagi uut, et siis nagu kõik oleneb täiesti. Et ei küsi vanust, ma arvan.

K: Et ühesõnaga ei ole nii oluline see?

I1: Ei.

K: Et vahe on, aga?

I1: Jah.

K: Nii. Kas sa oskad mulle nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest?

I1: No see mingi film on. Kas triloogia isegi vä. Raamatukoguhoidja, mingi mees.

K: Mhmh...“The Librarian“.

I1: Jah, täpselt. Siis mingi uus sari on raamatukoguhoidjatest.

K: See on sama filmi põhjal.

I1: On vä? Aa, okei, ma ei ole vaadanud seda.

K: Mina olen.

I1: Hehee.

I1: Hmm, Õnne 13 oli ka vist keegi raamatukoguhoidja ja see on meie harukogus veel filmitud. Letiteenindajaks oli üks meie... oli see sama raamatukogu juhataja! Mingid naistekad raamatud on ka olemas raamatukoguhoidjatega, seda ma tean, ma olen kunagi lugenud.

K: Et siis raamatukoguhoidjad on pigem kõrvalkarakterid või...?

I1: Ei , on ka peakarakterid, aga need on need naistekates, vaata, need on need mitte eriti...

K: Aa, seksikas nohik raamatukoguhoidja, jah.

I1: Jaa, täpselt, täpselt, onju. Et kui juba sinna, siis jõuame sinna muule temale kah, et seal on nagu ka kõvasti. Aga...ei, midagi on veel, aga... Ma tean, et midagi on veel, aga mul ei tule meelde. Mul midagi on kuklas nagu, mis...

K: Aga kui sa nüüd mõtled kõigile nendele, mis sa nimetasid, et kas nad on nagu sarnased või erinevad päriselu raamatukoguhoidjast, et?

I1: Mõlemat.

K: Mõlemat?

I1: Ma arvan, et mõlemat.

K: Et oleneb karakterist?

I1: Oleneb täiesti. Sest et, noh, et kui oleme kohtunud, ma ei tea, kas sina olid sellel kokkusaamisel, võib-olla ei olnud, et mõned ju on need välismaa, need raamatukoguhoidjad on täiesti teistmoodi, täiesti entusiastlikud ja mingid üliinimesed ja selle kõrval ei ole üldse mingeid nohkareid. Et aga teised samas on nii nohikud ja nii vaiksed hiirekesed ja valguvad seinaga ühte värvi, et noh. Täiesti hale.

K: Ma arvan, et Eestis on ka samamoodi, et on ka pärleid.

I1: Sina oled üks, sina oled see üks eksemplar, kes nagu suudab teha nagu kõike.

K: Hehee. Ei, kas just seda, aga...

I1: Eino, aga sa nagu paistad silma...

K: Motiveeritus pigem on nagu siuke asi, mis...

I1: Jah

K: ...mis mõjutab

I1: Sa oled noortest nagu selline, kes on kohe silma jäänud. Aga see...

K: See on ainult mu silmalaineri pärast.

I1: Jajaa. Ja siis on see ka ju, see (*nimi eemaldatud*).

K: Mhmh.

I1: Et tema nagu ka on ju selline, kes on nagu hakkajam, mõnus on vaadata.

K: Ongi kõik!

Lisa 3: Intervjuu 2 transkriptsioon

K: Vaatame. Lindistab. Alustame siis. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I2: Ee... ilmselgelt kusagil lapsepõlves, kui ma kaotasin oma esimesed raamatud ära. Need jäid bussi. Ja siis raamatukogutädi oli väga kuri. No kindlasti neid mälestusi on tegelikult veel, aga see on siuke, mis on kõige esimene ja siuke meeldejäävam.

K: Tugevamalt jäänud.

I2: Jah.

K: Ja mis Sinuga siis tehti? Mihuke see raamatukoguhoidja siis oli?

I2: Ta oli tegelikult päris kuri. Ma mäletan, et ma ei julgenudki sinna raamatukokku minna. Et ma elan tegelikult (*linna nimi eemaldatud*) üldse ja siis seal oli siuke lasteraamatukogu. Ja siis ma natukene nagu hoidsin eemale nendest raamatukogudest, et ma kartsin, et kõik raamatukogu töötajad on sellised kurjad ja tigidad. Et ma ehmusin ära selle peale, et ma raamatud ära kaotasin, aga siis me pidime kas trahvi maksma või siis uued raamatud tooma, et midagi sellist oli jah.

K: Nii et negatiivne kogemus esimene?

I2: Jah, negatiivne. Aga siis kooliraamatukogus oli jällegi siuke positiivne, et väga meeldiv töötaja. Sealt natuke siuke usaldus tõusis.

K: Mis sa temast mäletad, milline ta oli?

I2: Hästi rõõmsameelne ja alati küsis, kuidas läheb ja siuke sõbralik ja positiivne, et noh, ma mäletan seal olid väiksemad lapsed ka ja nende peale ta ikka tõstis häält, aga eks see on siuke loogiline asi. Aga üldiselt ta oli siuke sõbralik ja armas ja abivalmis.

K: Väga tore. Aga kuidas sinust sai siis raamatukoguhoidja, et kuna sa ei ole õppinud, siis see ei olnud nagu teadlik valik, et kuidas sa siis nagu sattusid sellise ala peale?

I2: No kuna mul... kuna ma õpin ülikoolis praegu, siis on üsna keeruline tegelikult poole kohaga midagi (*linna nimi eemaldatud*) leida, ja siis ma nagu leidsin Tudengiveebis, et

kuulutuse, et otsitakse siia töötajat, siis ma proovisin ja õnneks läks hästi, sain ja mulle meeldis väga kohe esimesel kohtumisel. See atmosfäär siin ja inimesed ümber, et kõik olid väga sõbralikud ja tahtsid mind nagu, nagu ma olin oodatud, selline tunne oli täpselt. Ja siis ma kohe olin nõus ja. Ma olen rahul.

K: Kas sa kujutaksid ennast ette ka nagu näiteks peale lõpetamist siis töötamas raamatukogus või on see ikkagi selline ajutine asi?

I2: Ma ütleksin, et pigem ajutine, sest et mu eriala on midagi muud. Aga samas nagu ma olen mõelnud sellele küll, et mul on kahju minna, et siin on hästi tore seltskond.

K: Milline oli sinu nägemus raamatukoguhoidja tööst enne tööle asumist?

I2: Ma arvasin, et pean olema kursis kõikide raamatutega, et ma tean kõiki peast, et ma olen kuulnud ka, et teised külalised on tulnud siia, küsinud kohe, et mingi raamatu kohta ja siis töötajad-kolleegid on öelnud, et ma ei tea, tõesti nagu ma ei tea selle kohta, et mulle on öelnud, mitte nagu kliendile, et tegelikult jah see on normaalne, et raamatukogu töötaja ei tea kõiki raamatuid peast. Et miskipärast on selline arvamus nagu välja kujunenud. Et arvatakse, et nad teavad kõiki raamatuid peast. Näiteks sisu, kõik autorid, et kõik on peas.

K: Jah, on nii. Mis sa veel arvasid, et kas see...mis see töö nagu endas sisaldab?

I2: Ma eeldasingi lihtsalt, et hästi tugev teadmine peab olema üldse kirjanduse puhul ja et sa pead ikkagi kõike sellest valdkonnast teadma ja tundma. Jah, pigem sinnakanti see arvamus oli.

K: Nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust. See ongi siis see koht, et mitte mis võiks olla, vaid millised on üleüldiselt, kui sa näiteks mõtled oma kolleegidele.

I2: Nii, las ma nüüd mõtlen. Abivalmid. Ma ei tea, kuidas selle kohta öelda, aga siis... see ei käigi võib-olla tegelikult omaduse juurde, aga alati näiteks lugemissaalides peab vaikus olema ja siis kellelgi telefon heliseb või midagi, siis muutuvad natuke tigidamaks, et...

K: Vaikust või korda nõudvad siis nagu jah?

I2: Jah, täpselt, jah.

I2: Kirjandushuvilised. Sõbralikud.

K: Üks veel.

I2: Ma ütleks lihtsad, aga mitte selles mõttes, et see nagu halb oleks, vaid lihtsad nagu, et nad on siukesed, kellega on lihtne suhelda, nad ei vaata kuidagi halvasti kedagi või... on sellised lihtsad inimesed ja positiivses mõttes lihtsad.

K: Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I2: Mm...pikk seelik. Tavaliselt nagu, kui ma mõtlen sellele, sa ütlesid kah, et ma mõtleks nagu, et mis on, aga samas kui ma võrdlen ka seda, et mis ette kujutatakse, siis tavaliselt vist kujutatakse rohkem vanemaid inimesi. Et vanemad. Prillidega äkki. Jah.

K: Et kas sinu arvates raamatukoguhoidja ameti puhul on välimus oluline või on mingid aspektid, mis on olulised nagu välimuse juures?

I2: Tegelikult ma arvan, et ei ole välimus oluline. Jah.

K: Nii, millised on sinu arvates siis ühe keskmise raamatukoguhoidja oskused?

I2: Noh, tegelikult see kattub sellega, et mida ma eeldasin ka, et tunneb ikkagi mingil määral, noh, piisavalt selles mõttes kirjandust ja kogu seda tööd, mida ta teeb, et ta oskaks näiteks vajadusel kohe mingi lahendusi leida, näiteks kui seda raamatut ei ole, siis oskab soovitada, et kuskil, kus on mingid kogutud teosed äkki või midagi sellist. Et mingi selline baas võiks olla.

K: Veel? Kuidas tehnikaga on näiteks?

I2: Aa ja väga palju on praegu arvutisse trükkimist ja igasuguseid andmebaase ja kõik, et noh, neid on ka vaja.

K: Et mis sa arvad, kas raamatukoguhoidjad siis nagu saavad hakkama selle tehnika teemaga või

I2: Jah, ma arvan küll. Et kui ma alguses tulin siia, tundus see jube keeruline, aga tegelikult pole see üldse keeruline. Et saab hakkama küll, kuigi see uueneb pidevalt, et noh, tuleb siis kaasas käia selle uuendusega, siis saab hakkama.

K: Hästi. Nüüd lähme siis edasi ideaalse või suurepärase raamatukoguhoidja juurde. Et millised omandatud või oskused peaksid siis olema ühel suurepärasel raamatukoguhoidjal?

I2: Ta peaks olema alati siuke sõbralik ja särav. Ja siis nagu ma ütlesin, et ta peaks teadma kõiki raamatuid peast, kuigi see on üsna võimatu, aga. Jah.

K: Mis veel?

I2: Tegelikult ma arvan, et nendest äkki piisabki. Põhilised kriteeriumid.

K: Kas sina oled enda meelest suurepärane raamatukoguhoidja?

I2: Ma arvan, et ma olen sõbralik. Aga ma ei tea nii palju, selles mõttes, et nagu ma ütlesin, et võiks teada kõiki kirjandust peast ja autoreid, seal on päris palju arenguruumi. Et soovitada ma otseselt nagu ei oska, kui keegi ütleb, et mis on praegu kõige siuksem parem... lõbus mingisugune teos või raamat või ilukirjandus või midagi, siis ma nagu ei oska kohe niimoodi öelda, et midagi pikapeale leiaks välja küll, aga ei oska niimoodi soovitada, et mis see kõige laenatum võib olla või ostetum.

K: Ma arvan, et see on ka kogemusega seotud tegelikult, et see harjumus tekib nagu ühel hetkel.

I2: Jah. Et ühel hetkel ikka paned tähele, et mida kõige rohkem laenutatakse.

K: Just.

I2: Meil on igasugused koolimaterjalid, õppematerjalid, mingid „Uuri ja kirjuta“ ja... Need on juba peas jah.

K: Et jah, teadusraamatukogus on see ka kindlasti erinev võrreldes rahvaraamatukoguga.

K: Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I2: Võib-olla see sama, et arvutiga näiteks töö tegemine, et võib-olla nooremad õpivad lihtsamini, see on lihtsalt kuidagi juba nii sees, et nad oskavad kõike juba arvutiga teha. Et noh, kõike muidugi mitte, aga nad õpivad võib-olla kiiremini sellega toime tulema. Näiteks.

K: Jaah.

I2: Ja võib-olla see, et nooremad on võib-olla veel nagu... sellised, kuidas ma nüüd ütlen...

K: Ütle nii otse kui tahad.

I2: Nagu kuidagi... nad ei ole veel elust nii väsinud, kuidagi nagu siuksed aktiivsemad ja ülevoolavamad või kuidagi nii. Energiat on nagu palju.

K: Entusiastlikumad?

I2: Jah, ei ole veel peremuresid võib-olla ja muid muresid ja. On ainult koolimured.

K: See haakub praktiliselt järgmise küsimusega, et mis siis on noore raamatukoguhoidja plussid?

I2: Mm...

K: Et seda siukest elurõõmu või seda sa mainisid, aga mis veel on nagu eelised vanemate raamatukoguhoidjate ees?

I2: Võib-olla ongi see siuke elujanu ja siuke, et nad ongi kohe valmis hüppama tundmatus kohas vette või kuidagi. Jah.

K: Kas välimuses on ka mingeid siukseid suuremaid erinevusi? Saab mingeid jooni tõmmata?

I2: Ma ei oskagi öelda, ausalt öeldes. Et võib-olla on siuke mulje jäänud, et kirjeldasin seal raamatukoguhoidjat, et tavaliselt vanemad ja nii, siis võib-olla filmides näiteks on ka niimoodi olnud, et neid kujutatakse miskipärast kurjade ja tigidatena. Et siis võib-olla need nooremad nagu tunduvad sõbralikumad, mitte et see nii oleks, aga lihtsalt see on kuidagi siuke üldlevinud jah. Kuigi peaksin ütleva, et milline päriselt on olukord, jah? Et aga võib-olla see kuidagi kattub.

K: Väga hea. Mis on noore raamatukoguhoidja miinused?

I2: Kogemusi pole ilmselt nii palju. Ja ma ei tea, aga äkki usaldatakse tegelikult, äkki klient usaldab seda vanemat rohkem, selle pärast, et noh, kujutab ette, et on kauem töötanud ja teab rohkem ja.

K: Kuidas näiteks keeleoskusega on?

I2: Aa, jah, keeleoskus, ma arvan, et tegelikult noorematel on näiteks inglise keel paremini suus, aga samas jällegi vanemad oskab paremini vene keelt. Et see on nagu niimoodi, et ühel on plussiks vene keel, teisel jälle inglise keel. Näiteks. Et mina kah, ma ei oska tegelikult vene keeles kliendiga suhelda.

K: Mhmh. Kas sellest on probleemi ka tulnud? On seda vaja olnud siin?

I2: No mina olen tegelikult õnneks seal taga, kus ma tegelikult nagu kliendiga otseselt kokku ei puutugi seal hoidlas. Aga mul on palutud inglise keelt tõlkima tulla, et siis on nagu kasuks pigem tulnud.

K: On kasu. Väga hea. Nimeta mõni raamatukoguhoidja filmidest, raamatutest või arvutimängudest? Et tuleb sulle meelde.

I2: Hmm... Esimene, kes mulle pähe tuli, oli mingisugune „Tuvikeste“ seriaalis vist.

K: Väga hea!

I2: Ma ei mäleta küll, et mis ta nimi on, aga ta oli väga kuri.

K: Väga hea, seda pole veel keegi maininud.

I2: Jah, see lihtsalt kordub kogu aeg. See käib nii otsast lõpuni, üks sama osa minu meelest.

K: Tuleb sulle veel keegi meelde?

I2: Hetkel küll ei tule. Tegelikult neid on kindlasti väga palju, aga praegu niimoodi küll ei tule.

K: Et pigem on siis nagu kõrvalrollides olnud?

I2: Jah. Jah, vist küll.

K: Mis sa arvad, kas need raamatukoguhoidjad või see mulje, et sa enne mainisid ka, et mulje on jäänud filmidest või niimoodi, et kas see on nagu päris elu sarnane või erinev? Ja mis koha pealt?

I2: Mingil määral, võib-olla just see raamatukogutöötajad pigem vanemad inimesed. Aga väga palju, näiteks eriti meil, et meil on hästi palju nooremaid ka, aga jah, teistes raamatukogudes ma olen pigem näinud vanemaid inimesi. Et see on siuke sarnane. Ja noh, et ma ei räägigi nagu enda raamatukogust konkreetselt praegu, aga jah, et mälestus ka mu lapsepõlvest, et seal olid küll minu arust kogu aeg tignedad nad, et siin on nagu siuke sõbralik ja meeldiv seltskond. Mulle vähemalt tundub. Aga samas ma olen ka töökaaslane, et ma ei tea, kuidas see kliendi poolt vaadates tundub.

K. Jah, jah, see on kindlasti selle taustaga seotud. Aga olgu, aitäh, kõik minu poolt.

Lisa 4: Intervjuu 3 transkriptsioon

K: Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I3: Päris esimene?

K: Päris esimene, mis sa mäletad.

I3: Ee... ma elasin (*linna nimi eemaldatud*) , ma olen (*linna nimi eemaldatud*) pärit. Ja siis seal oli siuke külaraamatukogu, kus ma käisin siis juttu rääkimas ja minu arust see raamatukoguhoidja oli nii kihvt, ja hästi-hästi tore. Ta oli küll siuke vanem naisterahvas, aga hästi avatud, noortepärane, et siis kõik käisid temaga juttu rääkimas. Ja siis seal oli internetipunkt ja siis me käisime arvutis seal ja... ja kuidagi oligi nii positiivne, et siis kui ma lõpuks õppima läksin, siis mul kajastus just tema sinna ja mul ei olnud mitte midagi selle vastu, et kunagi ma lõpetan külaraamatukogus. Ja et... et jah, see oligi. Siis kui ma siuke väike päkapikk olin.

K: Väga positiivne kogemus ühesõnaga. No siis jätkamegi sama teemaga, et kuidas siis sinust saigi raamatukoguhoidja? Et sinu puhul oli see teadlik valik, eks ole, sa läksid raamatukogundust õppima?

I3: Ee...tegelikult ma läksin ikkagi infoteadust õppima. Mul ema tuttav või kolleeg siis läks kaugõppesse ja oli juba aasta kaugõppes olnud infoteadustes. Ja mina ise peale keskkooli jätsin aasta vahele, ma ei teadnud, mida minna õppima ja lõpuks siis valisin infoteadused. Enda jaoks tegin küll taustatööd, et seal on väga palju raamatukogundust. Kuna mul selle vastu midagi ei olnud, siis ei tekitanud see ka kuidagi negatiivset tunnet, et... Aga niipalju ma sain sealt ka aru, et see on ikkagi laiendatud raamatukogundus. Ja... ja nojah, õppima läksingi siis ema soovitusel ja kuigi ma andsin veel kahte erinevasse kohta paberid sisse, siis... siis teine määrav... või noh siis lõplik otsus tuli selle pealt, et teised olid rakenduslikud, noh, üldse mingi muu eriala, aga siin Tallinna Ülikoolis siis oli avalik-õiguslik ja kohe konkreetne baka.

K: Mis need teised erialad olid siis?

I3: Sisekaitseakadeemias oli maksundus ja toll ja oli selles majanduskoolis oli raamatupidamine.

K: Siuke majandusnimine ikka?

I3: No mulle meeldisid tegelikult matemaatika oli jube kihvt aine, et mulle meeldis siuke numbritega mängimine. Praegu oma töös nii-öelda teen ju ka statistikat aasta alguses, et jube kihvt on nende numbritega mängida, vaadata, kuidas sobivad eelmise aastaga, et see on mulle nagu kogu aeg meeldinud.

K: Kuidas sa siis ikkagi raamatukokku tööle sattusid?

I3: Raamatukokku tööle sattusin nii, et baka viimasel aastal oli praktika, kuuajane, valisin tulla siis raamatukokku (*raamatukogu nimi eemaldatud*). Ja olin kuu aega siin erinevates osakondades ja ju siis olin nii sobiv, et mulle pakuti tööd (*raamatukogu nimi eemaldatud*) siis. Mida veel ei olnud, aga niimoodi ette, et kas ma oleksin tulija. Ütlesin, miks mitte. Aga noh, sinna päris kohe ei saanud, nii et nad võtsid mind siia, olin kojulaenutuses mingi aeg, siis olin (*raamatukogu nimi eemaldatud*) raamatukogus mingi aeg, sest et see kolis ka (*raamatukogu nimi eemaldatud*), aga siis vahepeal olid seal töötajad juba lahti lastud ja neil ei olnud kedagi panna, et see valmimine lihtsalt võttis nii kaua aega. Nii et pakuti tööd jah.

K: Milline oli sinu nägemus raamatukoguhoidja tööst enne tööle asumist või enne õppima asumist? Mis sa nagu enne arvasid, et mis see amet endas sisaldab?

I3: No kuna ma seal külaraamatukogus nägin kõrvalt, et ta ikkagi lisaks lugejatega suhtlemisele ta pidevalt möllas nende uute raamatutega. Nii et kogu aeg ta neid sisestas sinna andmebaasi ja pani mingeid arusaamatuid kleepsuke siina ja. Et selles mõttes ma kogu aeg nägin, et ta tegi midagi. Ja siis juba noh, sain aru, et see ei ole ainult siis lugejatega suhtlemine ja piiks-piiks laenutamine, see on palju rohkem. Ja siis kohati tal olid seal kõrval siuksed kastid siis vanade välja praagitud raamatutega ja noh, ega siis kohe samal päeval ei mõtle selle peale, et näed, ta on need välja võtnud, aga siis hiljem nagu mõistsin, et jah, tema üksinda ju teeb seda tööd, ta tegi üksinda seal, et kes siis veel.

K: Nii et ikkagi suht hea arusaamine selles erialast?

I3: Ma olen üldiselt olnud arukas tüdruk, hehee.

K: Ja julgesid ikka seda õppima minna?

I3: See ongi kihvt, et saab nagu erinevaid asju teha, et... et mingi kassapidaja teebki ühte asja, või et liinitöoline teebki kogu aeg päevast-päeva ühte asja, aga see raamatukoguhoidja ikkagi teeb ju. No see oleneb kohast ju. Suures raamatukogus, kui sa oled kataloogija, siis sa teed

seda ühte asja, onju, või kui sa oledki ainult laenutusleti töötaja, siis sul on konkreetsed ülesanded.

K: Nii, nimeta viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust. See on siis selline üldine.

I3: Mis peaks olema või...?

K: Mis on.

I3: Mhmh.

K: Mis on Sinu nägemus, millised on need raamatukoguhoidjad?

I3: Selles mõttes on raamatukoguhoidja ju nii lai mõiste, et ega raamatukoguhoidja ei ole ainult ju leti taga.

K: No, sul ongi see kogemus, kõigele mõelda, aga proovi neid kõiki nagu üldistada.

I3: Viis. Okei, ütleme niimoodi, et... iseloomuomadusi, onju?

K: Jah.

I3: Et... oota, mis ma tahtsin öelda. Ta peab oskama suhelda. Suhtlemisvalmidus. Sealt ka siis koostöövalmidus.

K: Mõtlen ikka just sellele, mis on, mitte mis peaks olema.

I3: Jajah. No minu ideaal on teenindusinimesed, eksole.

K: Sellest me räägime pärast.

I3: Jajah. Eino, selles mõttes jah, meil on siin ka siukseid, siseosakondades siukseid toredaid. Erm... taibukus, kõik nad peavad taipama mis olukorda või mis teatud olukorras teha. Neid on tegelikult nii palju ju. Nüüd kiilub juhe kokku...

K: Kolm on olemas.

I3: Kolm on olemas, jah. Mõtlen, mis meil veel siis on. Ma mõtlen, need erinevad osakonnad on nii palju erinevad. Nad on tõesti lihtsalt nii erinevad. Kui sa küsiksid konkreetset osakonda, siis ma suudaks raudselt öelda mis toimub. Et nii positiivne ei oleks, ma pean siseosakondade kohta ka ikka midagi ütlema. Enesekesksus.

K: Ohoh.

I3: Mis meil siin oma raamatukogus on välja tulnud ja. See enesekesksus siis hõlmab nii konkreetseid isikuid kui siis tervet osakonda. Et millegi pärast on siis mõnel osakonnal mulje, et ilma nendeta ei saaks raamatukogu mitte kuidagi funktsioneerida ja teised osakonnad on mõttetud. Kuigi nad võiksid ka aru saada, et ilma ka teiste osakondadeta ka ei saaks raamatukogu funktsioneerida. Et see on natuke siuke paigast ära nihkunud. Aga ütleks midagi positiivset lõppu siis, et... rõõmsameelsus! Hehee. Sest et kui sa ikkagi torised, kellegagi ei suhtle ja koostööd teha ei taha, siis ega üldiselt raamatukogu ei funka niimoodi. Et siin koostöö hästi oluline. Tore, et sellest osad on nagu aru saanud, aga osad muidugi ei ole. Et seal tuleb see enesekeskus välja.

K: Eks ta jah, osad asjad ongi vastandlikud täiesti... Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I3: See, mis nüüd realselt praegu on vä?

K: Just.

I3: Välimus? Ta näeb välja siuke, nagu ta tahab. Jeerum küll. Ma ei tea, mis sa siin konkreetselt tahad?

K: No mõtlegi, et kas sinu arust on midagi, mida saab üldistada või jagunevad inimesed mingitesse kategooriatesse kuidagi või noh, täiesti... Millisena sina näed nagu välisena raamatukoguhoidjaid kui gruppi?

I3: Ma arvan, et tänapäeval küll ei saa enam öelda, et see keskmine raamatukoguhoidja on siis see keskealine ja prillide ja krunni ja, mis iganes, põlveni seeliku, või üle põlve seelikuga siis, et need... et see on nagu täiesti juba ajalugu, et meil siin on ka keskealised naisterahvad, nad käivad nii siukene, mitte liiga karjuvalt, aga nooruslikult riides. Prille ei kanna peaaegu mitte keegi, krunni ka mitte, sest nendel on lühikesed juuksed. Aga need, kellel on siis pikemad, need... mina kandsin mingi aeg krunni, aga teised vanemad küll ei kannu. Et see on täiesti juba iganenud arusaam ja et mina just... nojah, jälle tuli teenindus kohe silma ette, kuigi...

K: Nii?

I3: Sisetöötajad, jaah, ka on sellised, kes tõepoolest, aga ma arvan, et see ei ole see riietusstiil, mis siin keskealistel või vanematel on, see ei ole ainult raamatukoguhoidjatel nii, mine ükskõik millisesse asutusse ja no ei kannu ju vanainimene miniseelikut või ei lehvi niimoodi

pikkade blondide juustega ringi, et tegelikult see on igal pool ju... Kõik vanaduses hoiavad ennast tagasi lõpuks, et... aga raamatukoguhoidjad väga ka noored ei kannu näiteks miniseelikuid. Sest see on jõe ebamugav. Kui sa pead ülevalt või alt riulilt midagi ära korjama. Et jah, mugav on riietus. See on võib-olla küll, mis siis kirjeldab, mugav.

K: Väga hea. Millised on Sinu arvates raamatukoguhoidjate oskused?

I3: Oskused....

K: Ka siis jälle, et mis nagu praegusel hetkel on.

I3: See on nii üldine küsimus.

K: Jah, aga vastagi täpselt nii üldiselt.

I3: ...millised on oskused.

K: Näiteks läbisaamine tehnikaga, keelteoskus. Erialane oskus. Noh, et mõtle nagu, et milline see seis on.

I3: Eks vanematele töötajatele ikka see tehnika areng pakub väljakutseid. Aga üldiselt on ikkagi raamatukoguhoidjad olnud niivõrd uuendusmeelsed, et... õpivad küll veidi kauem, aga nad on alati kõik asjad ära õppinud. Et kui, mis iganes, tulid siin meil tagastusautomaadid või need suured printerid, onju, kõik nad on need ära õppinud, oskavad konsulteerida, juhendada. Ma arvan, et selle tehnoloogiaga saadakse ikkagi sõbraks ja õpitakse küllaltki... noh, õpitakse ära. Oleneb sellest, kui ruttu, aga noh, seal vahet ju ei ole, õpitakse ikkagi ära ja raamatukoguhoidjal, mis on veel lisaks, neil on oskus küsida. Nad teavad, et tasub küsida, muud moodi sa ei saagi teada ja nad oskavad ka oma küsimusi niimoodi küsida, et nad saaksid selle vastuse. Et ka minu käest küsitakse väga palju erinevate asjade kohta, et nad tahavad olla kõigega kursis. Et siis osata vastata.

K: Väga hea. No nüüd jõuame siis selle suurepärase või ideaalse raamatukoguhoidja juurde. Milline ta siis olema peaks või millised omadused või oskused peaksid olema?

I3: Ideaalsel?

K: Ideaalsel. Suurepärasel raamatukoguhoidjal.

I3: Ideaalne raamatukoguhoidja... Meil kooliajal oli kogu aeg väljend, et infotöötaja, ta ei pea teadma infot, vaid ta peab oskama otsida õigest kohast. Et ega kõike ei jõuagi kõik teada, aga

peab olema jah... peab oskama otsida. Ta peab olema, jah, ideaalne... Ta peab oskama pöörduda, kas siis lugeja või teise inimese poole, aga mitte olema liiga, mitte ennast peale suruma. Hästi õhuke piir on tihtipeale seal, et. Neid vigu lugemissaalis on päris tihti näha, et kui pressitakse liialt peale või ei mindagi üldse juurde, inimene on ikka hädas. Oota, ideaalne. Rõõmsameelne, mitte liiga palju rõõmsameelne, aktiivne, aga mitte liiga palju aktiivne.

K: Hehee. Mõõdukas.

I3: Mõõdukas. Kõik on nagu mõõdukalt jah, et ideaalne raamatukoguhoidja tunnetab selle ära, selle piiri, et. Nojah. Eks neid ole tegelikult veel.

K: Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I3: Suurepärase? Kindlasti mitte. Eks kõigil ole oma vigu ja minul on ka neid. Et... eks see kõik tuleb aja ja kogemuse ja vanusega, et keegi ei ole sündides ideaalne ega suurepärase. Et siis kui ma töötasin, siis ma mingi aeg olin liiga arg, ei tahtnud helistada nendele võlgnevust omajatele, kohe üldse ei tahtnud, et välja nõuda oma raha või... et üldse ei meeldinud ja teadmisi oli vähe, selles mõttes, et neid teadmisi, mida praktiliselt töö käigus saab. Ja iga raamatukogu on erinev, nii et see mis sa koolis õpid ühte asja, see on lihtsalt osa, et nii või naa raamatukogus nagu pead õppima juurde, see on tegelikult igal pool, et isegi kui õpid kinnisvaramaakleriks, siis iga firma on erinev, nii et seal tehakse ju täiendkoolitusi, nii et selles nagu ei ole mingit midagi erilist. Suurepärase ma nüüd küll ei ole.

K: Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I3: Ma arvan, et siin kohal ei ole nagu seda vahet, kas on noor või vana, vaid pigem see vahe, et kas, mis kogemuste baasiga sa oled, kui ikkagi neljakümne aastane tuleb alles noh, praegu raamatukokku siis loomulikult teda õpetab noor, kes on olnud viis aastat raamatukogus ja ta juba teab seda, nii et ma arvan, et siin vanus ei ole määrav, vaid pigem see tööstaaž ja kogemus. Ja tihtipeale vanad olivad ei saa üldse nii hästi kui noored. Et jah, minu arust see vanus ei ole nagu nii oluline enam.

K: No aga võrdle siis seda tööstaaži, et kuidas on kui inimene on ainult paar aastat töötanud või kui inimene on kolmkümmend aastat töötanud, et on neil nagu...

I3: Jah, seal on jällegi ka, et kui sa oled paar aastat töötanud, siis võib-olla oled uuendusmeelsem, kui inimene on uuendusmeelsem, nii öelda pikema staažiga võib-olla ta, on

see et „nii on ju kogu aeg olnud, miks me peaksime muutma juba toimivat asja“. Et võib-olla ei minda nii palju uuendustega kaasa, aga samas see on tegelikult indiviiditi täiesti erinev, täiesti erinev, sest et meil siin, ma ütlen, teeninduses on nii kihvtid tädid, et nemad on kohe kahe käega poolt, kui mingi uus mõte tuleb.

K: Aga mis on või oleks Sinu meelest noorte raamatukoguhoidjate plussid?

I3: Noorte plussid?

K: Seesama uuendusmeelsus, aga mis veel?

I3: Uuendusmeelsus on. See ongi võib-olla see tahe midagi muuta, ma just mõtlengi just need, kes on realselt õppinud raamatukogundust, just et siin on ka palju selliseid tööl, kes õpivad midagi muud ja on raamatukogus lihtsalt töö kõrvalt tööl, et neid see asi nii väga ei huvita. Aga need, kes on õppinud raamatukogundust ja kes tulevad raamatukokku tööle, neil on oma nägemuses sellest ideaalraamatukogust, nad peale siis paari aastat töötamist saavad siis julguse juba, et seda ettepanekut teha midagi muuta, et see energia mis sealt tuleb, seda on näha, et see läheb üle ka nagu vanematesse olijatesse. Ja meil on pidevalt siin olnud noored ja vanad nagu koos, võib-olla selle pärast need vanemad olivad nii palju nooruslikud ongi, et see nagu kandub edasi neile. Ah et noorte plussid, mul läks juba vahepeal meelest ära.

K: Heh.

I3: Noorte plussid. Noorte pluss ongi see, et nad on kursis sellega, mis väljaspool toimub. Sellepärast, et tegelikult oma loengute ja kooli tõttu siis nad on kokku puutunud kõikide nende artiklite kõikide uute materjalidega kajastatakse seda uut, mis ka väljaspool toimub, et võib-olla need vanemad olivad nii palju ei otsigi neid artikleid ja ei loe erialaajakirju, eriti ingliskeelseid, et noh, lihtsalt mis iganes põhjustel siis, ma ei oska öelda. Et sealt juba toovad seda uut ja. Plussid, plussid...

K: Aga miinused?

I3: Miinused... Liigne agarus on tihti ogarus. Ma küll ei tea, et no, ma ei ole isiklikult kokku puutunud ja ma ei tea, kui ogaraks mind ennast peeti, aga. Miinused võib-olla siis see, et noored arvavad, et nad teavad jõe palju. Et noh nemad on värskelt siis mis iganes, magistrikraadi kätte saanud ja nemad teavad kõike mismoodi toimib ja võib-olla ka terake psühholoogiat õppinud ja nad nüüd siis teavad väga hästi, kuidas inimestega suhelda.

Reaalsus siis jõuab kätte, kui nad leti taga on. Noorte miinused... Noortes ei ole midagi negatiivset, noored peavad tulema!

K: Aga kuidas oskustega on? Keeleoskused, asjad, et kuidas sa nagu noori vanematega võrdled selle koha pealt? Ja sama tehnikateema ja?

I3: Nojah, tehnikas nad on ikkagi rohkem sina peal. Ikka ka et...aga... jah, tehnika ära õppimine käib kiiremini, tihtipeale, mõni asi jälle võtab kauem aega, printeri ära õppimine, sest miks nad peaksid printima oma kooliajal mingit nänni välja, et ID-kaardi peale raha laadida ja sellega minna printima või skännima, et noh. Noh, ma küll ei tea, ma nii noor ei ole enam. Et aga oskustega on see, ma nagu ütlesin, et ülikoolis sa mingi põhja saad alla, aga nii või naa, ükskõik millisesse raamatukokku sa lähed, siis noh pead lihtsalt õppima, et see ei olegi ühelgi erialal võimalik, et koolis saad kogu hariduse kätte või siis kõik need teadmised ja siis lähed tööle, niimoodi, et midagi ei õpi.

K: Nii. Kas sa oskad nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest. Karaktereid. Kes sulle meelde tulevad.

I3: Kuulsin, et Õnne 13 Mare töötas raamatukogus. Siis mingi film oli ka, Raamatukoguhoidja. Oli küll, mingi välismaa film. Aga ma rohkem ei tea. Ma ei ole siuke fanatt, et ma nüüd loeksin raamatuid ja vaataks filme just selle põhjal, et seal oleks raamatukoguhoidja.

K: Mhmh. Ongi täitsa siuke film „The Librarian“. Päris kolm filmi.

I3: Minu arust ka. Ma kuskilt olen kuulnud. Ma ei ole vaadanud.

K: Aga noh, on sulle muidu silma jäänud, et kasutatakse ikkagi seda raamatukoguhoidja karakterit, et kasvõi nagu väikeste kõrvaltegelastena kuskil või on pigem siuke...

I3: Ja üks „Sõprade“ episoodis vist oli see, mingi kooliraamatukoguhoidja, kes oli gei. Ja kes Rossi kutsus riulite vahele nahistama.

K: Hehee.

I3: See vist väga tüüpiline raamatukoguhoidja ei ole, aga see oli nooruslik, tänapäevane, et väga tore, et meesterahvas oli raamatukoguhoidja, mida meil palju ei ole. Õnneks viimasel ajal tuleb juurde, aga mitte ikkagi nii palju, vaja rohkem. Jah.

K: Aga kui sa mõtled kasvõi nendele paarile karakterile, kas sulle tundub, et nad on nagu päriselu raamatukoguhoidjatega sarnased või erinevad. Et kuidas nagu massikultuuris välja mängitakse see asi.

I3: Ma arvan, et kui on kõrvalosa, siis üritatakse võimalikult siukest nii-öelda siis seda traditsioonilist kujutada ehk siis keskealine naisterahvas, prillid, krunn ja pikk seelik, et oleks võimalikult aru saada, et on raamatukoguhoidja. Kui on juba mingit muud moodi lähenemine, et mainitakse ikka väga mitu mitu korda, et raamatukogu, raamatukogu, raamatukogu, siis julgetakse ka panna mingi ebatraditsiooniline kuju sinna, et, noh, ma ütlen, et see gei meesterahvas, onju, et no seal oli konkreetselt aru saada, et oli raamatukogu, sinna oli ka pandud hästi palju raamatuid ümber, et siis ei jää väga palju teisi variante. Aga üldiselt vist ikka seda traditsioonilist. Kuigi see on viimase kümne aastaga juba ikka kõvasti muutunud

K: Aga ongi kõik minu poolt, aitäh.

Lisa 5: Intervjuu 4 transkriptsioon

K: Nii, lindistab. Tere.

I4: Tere.

K: Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I4: Oh, issand, ma ei teagi. Aa! Mingi algklassides juba oli ju kooliraamatukogus oli vaja ju, vaja suhelda nendega ja siis oli küll see tädi oli kõigi sõber seal, et ta oli kõigi lemmik alati, et kõik lehvitasid talle. Isegi siiamaani ma räägin temaga, kui ma teda näen linna peal. Et see oli väga positiivne kogemus. Aga siis kui raamatukogu ära kolis nagu, või noh, see alguses oli ka mingi väiksem lasteraamatukogu kuskil väikses kohas nagu kooli juures, aga siis see kolis ära suurde raamatukokku ja siis kõik oli nii hirmutav, tädid olid nii kurjad kuidagi. Ja selline...

K: Hoopis teistsugune kui kooliraamatukogus?

I4: Jah.

K: Hästi. Kas sa nende välimusest ka mäletad midagi?

I4: Ega väga ei mäleta küll. Täiesti tavalised, nagu suured inimesed ikka, kui sa ise väike oled.

K: Hästi. Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Et kuidas sa nagu välisid selle eriala, et õppima minna?

I4: Täiesti juhuslikult kusjuures, ma isegi ei teadnud alguses et see on nagu, no ma teadsin, et see on raamatukogutööga seotud, aga ma ei teadnud konkreetselt, et mida see endast kujutab, et kes ma siis ikkagi olen, kui ma selle hariduse saan, onju. Ja ega ma ei arvanud kah, et ma raamatukokku tulen. Mult esimese küsimusena küsiti, et kas te ikka kindlasti tahate raamatukokku tööle minna, ma ütlesin ei, et umbes meie kursusel ka kakskümmend neli inimest, onju, oli ja käed tõstis kaks inimest, kes reaalselt mõtlesidki, et nad tahavadki raamatukokku tööle minna.

K: Ja kuidas sa siis ikkagi pärast raamatukokku sattusid?

I4: No ma käisin praktikal siin, (*raamatukogu nimi eemaldatud*), ja siis lihtsalt nii juhtuski. Et kirjutasin neile ja nad olid nõus mind vastu võtma.

K: Aa. Et praktika siis nagu meeldis, et otsustasid...

I4: Praktika meeldis mulle väga, jah.

K: Hästi. Aga milline oligi siis sinu nägemus raamatukoguhoidja tööst või ametist, enne kui sa nagu õppima või tööle läksid, et mis sa arvasid, et mida raamatukoguhoidja teeb.

I4: Ma arvasin, et see ongi nii, et istub seal leti taga lihtsalt ja lihtsalt passib ja loeb raamatuid või koob sokki. Nagu täiesti niuke tuim töö, et kui keegi ütleks mulle, et kas sa tahad seda õppima minna, ma ütleks kindlasti ei.

K: Tõesti. Nii, nüüd siis tuleb see milline on raamatukoguhoidja osa, nimeta viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust.

I4: Hehee. Täpne. Suhtleja. Mitmekülgne. Hmm, viis. No silmaring pea väga lai olema, see vist ei ole iseloomuomadus, aga lihtsalt omadus, onju. Ja mis siis veel... koostöövõimeline.

K: Ongi viis täis. Väga hea. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I4: No praegusel hetkel, kui mina mõtlen, siis mul ei olegi sellist stereotüüpi nagu raamatukoguhoidjal peaks olema mingi välimus, igaüks on nagu on, onju, et selles suhtes ei ole mul mingeid piiranguid.

K: Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused. Et kui sa mõtled siis raamatukoguhoidjatele, kellega sa oled kokku puutunud, et mida, erialased oskused millised need neil nagu on.

I4: Issand jumal. Mis oskused need siis on?

K: No tehnikaga seotult, keelteoskus, mis iganes, et milline see seis nagu on, et kas see on hea või halb, kas see on piisav.

I4: No kuna ma olen ilmselt väga vähe kokku puutunud raamatukoguhoidjatega, siis oleneb vaata vanusest ka, et noored on ikka kõik väga pädevad minu meelest, kellega mina olen kokku puutunud. Vanemad inimesed on küll, noh, tehnikaga mitte nii kodus ja. Aga noh, aru saada, et üritavad vähemalt. Vähemalt minu töökohas on nii, et üritavad. Küsivad, kui aru ei saa ja. Selles mõttes ma arvan, et üldpilt on hea, ma arvan.

K: Et siis nagu erialaselt pädevad üldiselt ikkagi?

I4: Ma arvan küll, jah.

K: Ei ole suuri puudujääke?

I4: Ei ole täheldanud.

K: Hästi. MillisedNüüd jõuame siis sinna suurepärase või ideaalse raamatukoguhoidja juurde. Millised oskused või omadused peaksid sinu arvates olema suurepärasel raamatukoguhoidjal?

I4: Suurepärasel?

K: Suurepärasel.

I4: Issand jumal. Ma ei oska...

K: Mõttele rahulikult, aega on.

I4: Suurepärasel raamatukoguhoidjal... No ma ei tea, ma eeldaks, et need kõik viis, mis ma enne ütlesin.

K: Väga hea, aga mis veel?

I4: No ma ei tea, no...

K: Teadmiste koha pealt näiteks, iseloom, milline ta peaks olema?

I4: Minu arust see raamatukoguhoidja ongi selline, et ta nagu teeb kõike. Või peaks kõike teadma. Oleneb muidugi ka, et kus nad töötab nagu, et millises raamatukogus, aga. Aga just see nagu üldine teadmine elust, et anda nõu lugejale. Et kui keegi tulebki küsib, et tahan seda raamatut, kus see naine seal peaosaline tappis ära selle mingi habemega mehe, et mis raamat see on, siis sa umbes, siis sul on see võime nagu näha sügavuti asjadesse, et nagu...et mingi seostada asju. Ja nagu jah. Ma ei tea.

K: Aga iseloomult, samamoodi, et noh et...?

I4: Hästi avatud mu meelest peab olema. Kui just võtta seda teeninduse poolt. Aga no enamasti ongi rahvaraamatukogus ju kõik teeb üks inimene teeb enamvähem suuri, palju asju, siis sa peadki olema nagu, igal pool midagi teadma, oskama.

K: Hästi. Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I4: Jah.

K: Jah, milline see vahe on?

I4: Noor on selline, vaatab tulevikku, ta nagu noh, tahab muuta olukorda. Et on nii, et ta ei mõtle, et nii on kogu aeg olnud, et nii peabki tegema, et vanemad nagu väga, nad on rahul sellega, mis neil on. Nad ei taha nagu näha, et midagi muutuks. Ma näen kasvõi enda juures seda, et kui tood mingi mõtte lagedale, siis alguses on jaajaa, aga kui tegema hakkad, siis on ei. Ei, kuidas me siis nii nüüd teeme, ma olen ju kogu aeg niimoodi teinud, onju. Et noored nagu tahavad, et asi areneks, seda on näha.

K: Veel midagi?

I4: Võib-olla, selles mõttes, et no nad on veits targemad, et nad on kauem nagu seda tööd teinud ja võib-olla kogemusi rohkem ja siis oskavad paremini nõu anda, et see on nagu pluss. Aga et siis nad saavad ka noorele seda edasi anda tegelikult, oma kogemusi.

K: Kuidas selle tehnikaoskusega on, on ka noortel ja vanematel mingi vahe sees?

I4: No ikka on jah. Et kui tuleb mingi selline probleem, mis enne näiteks pole üldse, seda probleemi pole enne olnud, siis on kohe kindlasti blokk ees, et mida ma nüüd teen, aga noored on rohkem nii, et aga proovime, katsetame, et ei ole kohe nii, et oi, ma ei oska seda, et ma ei ole seda kunagi teinud, ma ei oska seda.

K: Enne jäi üks küsimus vahele. Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I4: Ma ei pea ennast suurepäraseks, sellepärast et mu enda töökoht nagu ei võimalda seda, minu meelest, selle pärast et no meie teenindusosakond, väga palju inimesi, tegelikult tööülesanded on väga väikesed, noh ma ei pea suurt palju midagi tegema, lihtsalt lugejaga suhtlema, okei selles osas ma arvan, et ma olen hea, aga noh, ma ei saa nagu kõike anda, mis ma tahaksin või saaksin. Tegelikult.

K: Väga huvitav. Mis on sinu meelest noorte raamatukoguhoidjate plussid? Et noh siin enne sa juba mõnda asja mainisid, onju, et nagu tehnika koha pealt proovivad rohkem ja tahavad uuendusi teha, aga mis veel nagu just? Ütleme, et kui sa peaksid palkama näiteks, et miks sa otsustaksid just noorema raamatukoguhoidja kasuks.

I4: Ma ei tea, mulle tundub, et noori nagu väärtustatakse mingil määral rohkem. Okei, oleneb võib-olla inimestest kah, aga ma olen nagu aru saanud, et pigem tullakse noore juurde ja nagu huvi on rohkem, kui ees on keegi aktiivne tore inimene, kellega sul on tore suhelda. Ja okei, ma ei saa öelda, et vanema inimesega ei ole tore suhelda, onju, aga millegi pärast on, et noored nagu tõmbavad rohkem, kuidagi...

K: Aga noh, et sa oled onju ülikooli raamatukogus, et kas sa oled tähele ka pannud, et kas siis näiteks on nii, et tudengid eelistavad omaealist ja õppejõud eelistavad omaealist või on ikkagi täiesti segaläbi. Või kõik eelistavad nooremaid?

I4: No ikka suurem osa eelistab ikka nooremaid. Siis kui ma istun leti taga vanema inimesega, siis on kindel, et minu juurde tullakse enne. Ja mul on selline olukord ka olnud, et no meil on kaks osakonda onju, teenindusosakond ja infoosakond, infoosakond on see, kes teeb neid pikemaid päringuid, reaalselt sa istudki võib-olla inimesega tund aega ja otsid talle materjale ja kõike nagu internetist, koha pealt ja igalt poolt, onju, et siis kui sa ütled, et see ei ole nagu hetkel minu töö, et ma saadan sind teise inimese juurde ja see teine inimene on minust nagu tunduvat vanem, siis ta ütleb, et oota, miks sa mind sinna saadad, et ta ei oska ju, ta on nii vana ju. Siis ma ütlen nagu, et kuidas sa saad niimoodi öelda nagu, sa ei tea ju.

K: Väga huvitav... Aga mis võiks olla noorte raamatukoguhoidjate miinused?

I4: Hmm.

K: Kas on nagu midagi, mis räägib nende kahjuks?

I4: Eino võib-olla ongi see, et nad ei ole veel piisavalt pädevad võib-olla kõiges, et anda maksimaalselt võib-olla... teenust. Aga ma ei tea, väga nagu ei oskagi välja tuua, mis võiks olla.

K: Et siis rohkem ei ole, jah?

I4: Rohkem vist ei ole jah. Minu meelest.

K: Kas sa oskad mulle nimetada raamatukoguhoidjad filmidest, raamatutest, arvutimängudest? Tuleb sul meelde keegi?

I4: Issand. Ma vist vaatan väga vähe filme.

K: Mõtlen rahulikult. Kasvõi raamatutes mingisugused kõrvalosatäitjad või kuidagi. Või mis üldine mulje sul on jäänud, kui sa mõtled, et kuidas nagu massikultuuris kajastatakse raamatukoguhoidjaid.

I4: Konkreetset praegu ei tule vist küll ühtegi, filmi või raamatut või mängu või. Aga üldiselt vist ikka see hall hiireke on kajastatud seal meedias üldiselt, et noh krunn ja prillid ja siis sa saad kohe aru, et aa, raamatukoguhoidja.

K: Et aga kas nad on siis nagu sinu meelest päriselu raamatukoguhoidjatega sarnased või erinevad?

I4: Pigem erinevad. Minu arust see ongi nagu see üle võimendatud stereotüüp, mida võib-olla näed meedias rohkem.

K: Et sinu meelest see nagu enam ei pea paika?

I4: Ei... Tegelt filmis oleks võib-olla igav ka näidata sellist reaalselt elu nagu, et filmis tegelikult üldse nagu reaalselt elu ei näidata nii palju, kõik asjad peavad olema kuidagi huvitavamad.

K: Väga hea mõte. Aga ongi kõik!

Lisa 6: Intervjuu 5 transkriptsioon

K: Nii, alustame. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I5: Heh. Ma ei mäleta. Tõesti.

K: No mis on esimene, mida sa mäletad?

I5: Kindlasti vanematega sai käidud, aga ega seda ma tegelikult ei mäleta. Mina mäletan kõige paremini, kui ma käisin, algklassilapsena käisin kooliraamatukogus. Ja meil oli kooli kõrval oli kohe see (*raamatukogu nimi eemaldatud*), siis ma käisin seal, lugesin laste ajakirju ja siis küsisin mingeid veidraid asju. Jah, alati mingeid väga veidraid asju küsisin laenutamiseks. Ja mulle pakuti kommi seal, seda ma mäletan.

K: Ja milline see raamatukoguhoidja oli?... Kui kommi andis, siis vist oli...

I5: Ei, sõbralik jah. Siuksed vanemad naised olid seal ikka, tähendab. Hästi stereotüüpsed ja sellised. Hästi jah... Kuna ma väga palju ise nendega ei suhelnud, sest ma olin nagu siuke hästi vaikne ja häbelik laps alati.

K: Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Et sa, eks ole, ei ole seda eriala õppinud, vaid läksid lihtsalt tööle, et kust see otsus või kuidas see nagu juhtus?

I5: See on nii naljakas, nagu pooljuhuslikult. Ma olin, noh, töökohtade vahel siis, nagu öeldakse tänapäeval, nagu tükk aega otsinud ja kuna tuttav neiu töötas keskraamatukogus, siis tema muudkui rääkis, et no aga proovi. Ma olin nii skeptiline, et kuidas ma siis lähen sinna ilma hariduseta ja ilma konkursita, aga üllataval kombel võeti rõõmsalt vastu.

K: Et läksid täitsa ise pakkuma? Aa.

I5: Jah. Noh, mul oli nagu raamatupoe kogemus vat, siis mingi ülevaade oli ja noh, vähemalt nagu harjunud raamatutega töötama, kuidas seda öelda. Seal oli palju ühiseid jooni, selles mõttes.

K: Muidugi. Tullakse otsima ikka seda rohelist kaanega raamatut, mis sõbranna eile luges, heh.

I5: Jajaah! Selline raamat on, mis räägib ühest naisest ja seal kaane peal on punased kingad. Me leidsime poole tunni, ah mis, poole tunni jooksul, väga ruttu leidsime kuus raamatut, kus olid punased kingad peal.

K: Ohoh. Vägev.

I5: Ja ükski polnud õige!

K: Hästi. Milline oli Sinu nägemus raamatukoguhoidja tööst enne, kui sa tööle läksid? Mis sa nagu arvasid, et nad teevad?

I5: No kuna mul nagu (*nimi eemaldatud*) onju õppis seda eriala ja käis nagu vabatahtlikuks ja kõike, sellepärast mul nagu see ettekujutus oli juba varem nagu olemas, võrdlemisi adekvaatne. Aga muidugi enne seda, enne kui mingi kokkupuude oli, enne seda oli nagu suhteliselt selline, ütleme nii, et ennegi oli tuttavaid, kes seda tööd tegid. Noh, eks mõned on ju veel. Ikka väga selline stereotüüpne, et kui (*nimi eemaldatud*) läks õppima seda eriala, siis ma tükk aega ise norisin teda, et see on nii kuiv ja jube, kuidas sa viitsid. Sa istud seal ja annad mingeid raamatuid kätte. Noh, et siuke täiesti nõme nüri töö, et noh, see on nagu naljakas, et elu niimoodi läks, et ma ise nüüd seda teen ja no ei ole eriti nüri, väga lõbus on.

K: Nii et arvamus on muutunud nüüd?

I5: Jah. Mõtlesin kogu aeg, et see on nagu niimoodi, et sa oled seal hästi, hästi, ongi nagu hästi siuke vaikne koht ja tahaks nagu suhelda ja möllata ja ega raamatukogus... nii...

K: Hästi. Nii, nüüd jõuame siis selle keskmise või tüüpilise raamatukoguhoidjani. Et nimeta viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust.

I5: No ma ei tea, ei tea.

K: Raske küsimus. Mõtle, mõtle.

I5: Mitte nagu peaks olema, vaid nagu...

K: Jah, millised on.

I5: Kuna nagu hästi palju erinevate inimestega on kokku puutumine, siis üldiselt on aktsepteerivad. Et noh, tegelikult hästi... nii palju kui ma olen kolleegidega ka nagu, hästi palju on mõistmist, et igasuguseid inimesi kohtled nagu ühtemoodi või siukene. Ja... ma ei tea, kõik on ju nii erinevad tegelikult. Ega ei saa öelda, et kõik oleks sõbralikud ka, et no. Aga

ma arvan, et enamus on hästi initsiatiivikad tegelikult. See kuidagi, kuna noh, on mingi võimalus ka võib-olla mingeid, noh, asju hakata nullist organiseerima ja teha, siis ma ei tea... enamus nagu tunneb huvi selle vastu, mitte ei taha nagu, noh, saad aru.

K: Mhmh.

I5: Nii raske on väljendada seda.

K: Jajah. Initsiatiivikas on väga hea sõna. Seda mul ei ole veel olnud. Väga õige minu arust.

I5: Ma ei tea, võib-olla mulle on sattunud sellised nagu kolleegid, noh et ei ole nii, et nürilt nagu lihtsalt teed oma tööd. Ah, teeme nüüd nii ja teeme nüüd naa, mingid hullult head ideed on kogu aeg. Ega ma ei oskagi...

K: Kolm sõna veel.

I5: Kolm sõna veel...

K: Et noh, erandeid on alati, aga see ongi selline üldistamise koht siis, et.

I5: Ma ei tea, kas see on nagu omadus otseselt, omadussõnana, aga laia silmaringiga võib-olla.

K: Sobib.

I5: See nagu käib töö juurde ka nagu, et korjad siit sealt midagi kogu aeg

K: Absoluutselt.

I5: Iseloomuomadus... Rohkem praegu lambist ei võta...

K: No kui ei tule rohkem, siis ei tule. Siis liigume edasi. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I5: Issand.

K: Veel suurem üldistamine.

I5: Jaa... Igasugune, absoluutselt, minu arust. Selles mõttes, et...

K: Arvad, et ei saa üldse üldistada? Või on mingeid ühiseid jooni, mis nagu enamusele sobiks?

I5: Ma ei tea, keskraamatukogu kogemusega on mul küll niimoodi, et absoluutselt ei saa üldistada. Et mingi seltskond on võib-olla ühtemoodi nagu rohkem, sarnasem. Ja no kardigane ma armastan kah. Hehee.

K: Hehee.

I5: Aga... aga kuidagi nii erinevad inimesed ja noh, see ongi vaata see, et kui on *dresscode* põhine, siis nagu saab öelda, et nagu... et ei ole, raamatukoguhoidja ei ole väga paljastavalt riides. Aga see käib nagu *dresscode* kohta, lihtsalt see ongi nagu reegel, muidu võib-olla oleks ka suvel.

K: Mhmh. Aga noh, midagi ikka. Ja igal pool vast ei ole seda reeglit, meil ei ole küll mitte mingisugust, see on pigem nagu, endal tekib selline tuletus, et onju.

I5: Jajaa.

K: Et lastega töötades ei taha, et midagi kuskilt välja vopsaks. Et jah... Millised omadused ja oskused on suurepärasel, ei, oota, valetan. Üks jäi vahele. Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused.

I5: Oskused?

K: Oskused. Kui me räägime nüüd just noh, erialastest oskustest, või noh, milline see seis nagu on, et kuidas, ma ei tea, tehnikaga hakkama saadakse, võõrkeeltega, ütleme kõik selline.

I5: Tegelikult on ju päris erinev tase. Noh, üldiselt on, kui vaadata... Hästi tobe on nagu väljendada. No mina nagu tegelen ise nende arvutikoolitustega, eks ole, töö juures. Ja samas noh, siis nagu vanemad kolleegid tulevad küsivad juba minu käest, onju. Aga samas mõni teine on niimoodi, et noh, teevad äkki ägemaid koolitusi. Et noh, selles mõttes ma, see tase on tegelikult nii erinev, ja noh, mina ei ole näiteks sada protsenti rahul sellega, kuidas töötajaid koolitatakse. Just selle pärast, et tehnika areneb ja... Noh, võiks rohkem olla lihtsalt.

K: Mida siis võiks rohkem olla, millest puudus on?

I5: Ka üleüldisi oskusi tegelikult et, no vähemalt meil, meie harus, eks ole, et kui sulle antakse mingisugune ülesanne, mis on seotud arvutiga, aga kui töötaja lihtsalt ei oska seda teha, et ta ei ole nagu normaalselt koolitatud, siis noh, see on kuskil tööandja möödapanek ilmselt. Aga

seal tuleb jälle see põlvkonna ja noh, põlvkonna erinevus ka, et kes on nagu vanemad, et nemad on võib-olla... jah, see tehniline taip võib-olla ei ole nii tugev või kuidas öelda.

K: Nüüd jõuamegi siis selleni, et milline peaks olema see ideaalne või üks suurepärase raamatukoguhoidja, et mida ta kõike peaks oskama, milline ta peaks olema, milline ta peaks välja nägema. Lase fantaasial vabalt lennata.

I5: Kõike peaks oskama. Täiesti kõike, sest. Peaks olema hästi empaatiavõimeline. Et sa nagu saad aru sellest, mida inimene tahab ja miks ja elad talle kaasa. Ja no jah, see kõige oskamine, selles suhtes, et sa niikuinii kogu aeg avastad jälle, et seda on vaja ja seda on vaja ja, ah, tööd on hästi palju alati.

K: Mis veel? Võid väga detailidesse laskuda täiesti. Mis on nagu see, et sa tunned, et vot selline kolleeg mul võiks kõrval olla. Millised iseloomuomadused näiteks peaksid olema.

I5: Hea küll, kui ma nüüd enda mätta otsast räägin, võiks olla hästi avatud inimene. Nii, noh, oma kollektiivi kui siis ka lugejatega. Et, sest noh, kui ennast nagu niiöelda sinna teisele poole letti panna, siis mulle hullult meeldib, kui ma käin kuskil kaupluses või noh, raamatukogus ka samamoodi ja noh, ma tunnen, et inimene, ta on nagu avatud, ta suhtleb minuga, võib-olla meil on mingi dialoog, onju, selles mõttes, et isegi kui ma ei ole nagu päris kindel, mida ma tahan, kui ta hakkab minust nagu aru saama, leiame nagu mingi ühise keele või noh, nii naljakas nagu öelda. Et ei ole nagu päris selline, et no okei, tahad seda, okei, ma lähen toon ja nagu okei, tsau, mine ära nüüd.

K: Et natuke põhjalikumalt vestlust?

I5: Jah. Et noh, eks ma olen ise võib-olla selline veits, noh, miks me kõik ei võiks omavahel hästi läbi saada, onju. Siis nagu selle klienditeenindusega on nagu samamoodi, noh raamatukoguhoidja on ka klienditeenindaja osaliselt, eks ole. Aga samas nagu muidugi võiks ju olla nagu hästi palju teadmisi kõigi nende raamatute kohta, ka kirjandusalaseid teadmisi, mis on kõik täiesti arusaadav, eks ole. Ikka võimalikult palju.

K: Aga iseloomuomadused? Millise natuuriga peaks siis olema, et olla suurepärase raamatukoguhoidja?

I5: Kannatlik... Ja, ma arvan, et selle avatud oleku ka sinna juurde, et see, et võib-olla toetab või julgustab. Eriti kui lastega suhtled, seda on nagu vaja.

K: Hästi. Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I5: Meie harukogus eriti ei ole.

K: Aga üldiselt?

I5: No mingil määral ju ikka. Eks esiteks see...

K: Et sa mainisid seda sama tehnikat ja põlvkonna vahet...

I5: Ja, tehnika ja näiteks erinevatest valdkondadest võib olla on ju ka mingid teadmised ja...

K: Mis mõttes?

I5: Ma ei teagi, kuidas seda nagu väljendada, et üks asi on nagu see kirjandus, eksole, aga see nagu käib nagu üleüldise, noh, see põlvkonna vahe või nagu see üleüldine ellusuhtumine, et sinu keelepruuk ja, absoluutselt, hästi veider on. Ja noh, nii palju kui ma olen nagu teistes kogudes näinud, siis noh... seda on nii kole öelda, mõned nagu vanemad töötajad on nagu, ma ei tea, kas, noh, ei olegi nagu rahul või. Ma ei tea, kas nad ei ole rahul selle tööga või. Et nad on ikkagi rohkem nagu siuksed mossis ja torssis ja. Aga samas noored on, võib-olla püsivad vähem töö ja noored on nagu nõudlikumad, tahaks rohkem ikka palka saada, tahaks.

K: Siis me jõuamegi järgmise küsimuse juurde, et mis on noorte raamatukoguhoidjate plussid ja miinused. Et miinuseks võib siis pidada seda püsimatust ja... nõudlikkust. Kas nõudlikkus on pluss või miinus?

I5: Nii ja naa. No on ju tegelikult.

K: Võtame siis jupi haaval. Et mis on siis noore plussid. Et näiteks kui sina peaksid tööle võtma raamatukoguhoidjat, et miks sa otsustaksid noore kasuks, et mis on need head küljed.

I5: Võib-olla nagu rohkem arenemisruumi võib-olla. Või kuidas seda öelda, et nooremad inimesed nagu õpivad kiiremini või... nagu kohanevad ja kõik asjad. Et see on kindlasti, noh, niimoodi üleüldse noorte inimeste puhul. Et jah. Ilmselt siis kipuvad olema ka energilisemad ja hakkajamad.

K: Aga miinused?

I5: Aga... Aga see sama nagu energilisus või see hakkaja olek ei pruugi noh, sest noorem inimene on samamoodi püsiv, onju, ja need ideed ei pruugi kuskile viia, et mitte, noh, nii tobe öelda...

K: Ütle, ütle.

I5: Et nagu teeks ja teeks, onju, midagi, aga...

K: Et sa mõtled nagu selle asja väärtus...

I5: Et see ei jõua nagu kuskile. Jah, selle pärast, et võib-olla nagu elukogemus ja töökogemus on nagu väike veel. Ja..

K: Et vähe kogemust siis?

I5: Jah, ja siis nagu ei tea, kuidas kõiki neid asju läbi viia, jäetakse pooleli hästi palju. Eks ma ise olen ka mingeid projekte pooleli jätnud.

K: Unustasin enne ühe küsimuse. Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I5: Ei.

K: Miks?

I5: Alati võiks parem olla. Selles mõttes, et kohati kindlasti. Aga, see kõik see hea arvamus endast nagu kahaneb, kui sa nagu puutud kokku töö juures nagu probleemidega. Kui sa näiteks ei, noh, või mitte probleemidega, vaid sellega, kui sa ei saa näiteks inimest aidata piisavalt adekvaatselt, kes nagu abi tuleb küsima, noh. Võiks nagu rohkem teada ja osata. Ja mõne inimesega ei leia ka seda ühist keelt muidugi.

K: Mhmh.

I5: Aga see on nii subjektiivne, sellepärast et, noh, näiteks mõne lugejaga leida... Ma korraks põikan kõrvale ja räägin.

K: Jah?

I5: Mul on üks vanahärra, kes seal käib. Ja tema hakkas, noh, siis kui ma sinna eestikeelsesesse osa..., noh, meil on kahes osas nagu, eesti ja vene onju, ma sinna eestikeelsesesse osakonda nii öelda kolisin ümber, tema tuli ja tema laenutas seal mingit *fantasy* romaani, hakkas noh küsima, aga noh, vaatas nii skeptiliselt, et tuleb mingi siuke noor naine, onju, siuke naljakas ja

nagu soovitama, et mingi jama kindlasti, onju. Ja tuli tagasi, tuli laenutas juurde seda sama trilooegiat onju, lõpuni ja lõi näost särama ja nüüd meil on nagu, noh, esiteks see on see tunne, et see on täpselt lugeja, kelle jaoks ma olen nagu valmis, kelle jaoks, noh, keda ma olen kogu aeg oodanud. Ja vahetame muljeid, soovitame üksteisele, tema laenutab ja elamus on suurepärase. Siis on endal ka see tunne, et ma olen suurepärase raamatukoguhoidja, vähemalt tema jaoks. Ja see on noh, see on super tunne.

K: Absoluutselt. Ega sellised kogemused mõjuvad ju üliposiitivselt, absoluutselt. Ja mina olen ikka seda meelt, et kui sa oled ühte inimest aidanud, sa oled juba midagi ära teinud.

I5: Jaaah.

K: Kõik ei jõua nagunii kunagi aidata, see on paratamatus. Nii, kas sa oskad mulle nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest? Tuleb sulle meelde keegi?

I5: Ma ei ole seda lugenud, aga meil on venekeelses tõlkes üks tore raamat, lasteraamat, mille nimi on „Very scary Missis Murphy“ ja kus on siuke hästi kurja näoga raamatukoguhoidja, kaane peal. Aga väga tore oli seal „Buffy“ sarjast see härra, mis iganes ta nimi oli, ma mäletan prillidega härra oli siuke.

K: Rupert.

I5: Rupert! Seda ma mäletan, väga nägus mees oli.

K: Tuleb sul veel keegi meelde?

I5: Ma mõtlen korra. Mingisugune seiklusfilm on ka raamatukoguhoidjast, aga ma ei ole seda ka näinud. Mu ema räägib kogu aeg mulle sellest.

K: „The Librarian“. Selles tehti nüüd seriaal kah.

I5: Praegu nagu ei tulegi vist. Raamat, siuke Stephen Kingi raamat on nagu „Raamatukogupolitseinik“, mis tekitas mulle kunagi hirmsa trauma. Ma mäletan, seal oli ka üks raamatukoguhoidja, ta oli väga *evil*. Ei noh, seal oli... jah.

K: Kui sa mõtledki nagu üldiselt, et noh, mis mulje sul on jäänud, et millised need raamatukoguhoidjad nagu massikultuuris on või, et noh, vahel on ju mingid sellised kõrvaltegelased, et nad on, onju...

I5: Jah.

K:...aga pärast meelde ei tule.

I5: Jah, aga need on need sarvraamidega prillidega, krunniga tädid, kes teevad shhh! See on ju see kõige levinum stereotüüp. No ja muidugi siis need, mis on kuskil erootikateostes...

K: Hahaa.

I5: Kes on alguses krunniga ja siis enam järsku ei ole. See on nii naljakas, et seda suhtumist kohtab kah, kui, noh saad tuttavaks mingite inimestega ja ütled, et sa oled raamatukoguhoidja, siis „Sina! Mismoodi?“ ja siis on nagu teine tüüp, kes on need „Oled seksikas raamatukoguhoidja vä, rrr!“

K: Hahaa.

I5: Õudselt vastik tegelikult, ebageeldiv. Aga noh, on nagu, see on nagu sekretäri ametiga on ka loodud mingi siuke fetiš või stereotüüp. Aga et ongi nagu kaks poolust. Ja siis on see, mida ma nii väga tahaks nagu võib-olla, mitte nagu niimoodi, et mina üksi lähen ja muudan midagi, aga see on see, mida ma nii väga tahaksin ikkagi, et seda ei oleks, et need kurjad tädid ja see hirmus tolmune koht, kus mingi kuri tädi teeb shhh, siis ei luba üldse lärmata ja. Ei, loomulikult, et ei lärmaks ju, aga eks mingid lapsed ikka käivad ja. Et siuke sõbralikum kuvand meeldiks mulle palju rohkem nagu, et inimesed.

K: Et kas sa siis arvad, et need massikultuuri raamatukoguhoidjad on erinevad või sarnased päriselu raamatukoguhoidjatega?

I5: Tänapäeval on loodetavasti pigem erinevad.

Lisa 7: Intervjuu 6 transkriptsioon

K: Tere!

I6: Tere.

K: Milline on sinu esimene mälestus raamatukogudest või raamatukoguhoidjatest?

I6: Esimene mälestus on algklassidest, kui ma käisin kolmanda klassi õpilasena lugemas vahetundide ajal esimese klassi õpilastele muinasjutte.

K: Ahaa. Lugesid ette teistele?

I6: Lugesin ette teistele. See oli tavaliselt jõulude ajal, oli selline.

K: Ja mis sa raamatukoguhoidjast mäletad?

I6: Hästi tore, hästi tore naisterahvas oli. Selline sõbralik ja.

K: Kuidas siis sinust sai raamatukoguhoidja, et kuidas sa sellele tööle sattusid? Sa ei olnud seda eriala õppinud, vaid?

I6: Mm... kuna oli vaba töökoht.

K: Et lihtsalt kandideerisid ja?

I6: Jah.

K: Ja õnnestus. Hästi. Ja siis kohe läksid ka sinna erialakoolitusele või?

I6: See aasta ei läinud, kui ma tulin veebruaris, läksin järgmine aasta jah, sügisest.

K: Väga hea, mul enamus on sellised, kes on nagu erialased, et siis mulle meeldib, kui keegi on sattunud teise koha pealt.

I6: Et ma ei mõelnud alguses üldse kunagi, et ma võiks raamatukogus töötada.

K: Aga mis sa üldse teadsid sellest raamatukoguhoidja ametist või nendest tööülesannetest, enne kui sa tööle asusid?

I6: Enne, ei teadnudki.

K: Mis sa ette kujutasid siis?

I6: Ma kujutasingi ette, et laenutad raamatuid, kontrollid, kas on kõik olemas, kellel on, kelle käes, kui pikalt on laenutusaeg. Ega ma nagu ei olnud sellele süvenenud kunagi.

K: Ja kui sa tööle tulid, kui suur see vahe siis oli? Kuidas sa siis aru said, et noh, see töötlemise osa näiteks ja kõik?

I6: Ei, noh, ma eeldasin nagu, et kui ma tulin tööle, et ju seal on ikka midagi muud ka selles mõttes.

K: Et ei olnud väga suur üllatus?

I6: Ei. Jah, ei olnud.

K: Hästi. Nii, nüüd jõuame siis selle ühe raamatukoguhoidja või keskmise raamatukoguhoidja iseloomustamiseni. Et nimeta palun viis iseloomuomadus, mis on siis omased raamatukoguhoidjale.

I6: Lahke. Abivalmis. Eelarvamusteta. Konkreetne. Sõbralik.

K: Väga hea. Aga milline on ühe raamatukoguhoidja välimus?

I6: Selles mõttes, et konkreetselt milline ta nagu välja näeb?

K: Noh, et kas sa arvad, et saab nagu üldistada, et on mingid asjad, mis on ühised või üldse ei saa üldistada?

I6: Ei, minu meelest pigem peabki olema raamatukoguhoidja selline, nagu ta on. Et milline ta soovib olla ja selles mõttes, et kui on pandud mingitesse raamidesse, et sul peab olema näiteks seelik ja kingad ja krunn peas, siis no...

K: Aga noh, et kui sa mõtled just näiteks raamatukoguhoidjatele, kellega sa oled kokku puutunud, et kolleegidele või üleüldiselt, kui sa ise lugejana lähed, et kas nad on täiesti eriilmelised kõik või sa saad ikkagi mingisuguseid detaile välja tuua või mingisuguseid jooni tõmmata, et pigem on sellised või? Noh, erandeid on ju alati, aga.

I6: Tänapäeval vist ei saa enam nii öelda, et oleks. Sest et nii... pigem ei saa jah.

K: Hästi. Aga millised on raamatukoguhoidjate oskused ja omadused? Et milline on siis nende pädevus nagu, et=

I6: Minu meelest raamatukoguhoidjad arenevad. Ja neil on arenemisvõimalusi rohkem, koolitusi rohkem. Raamatututvustusi on nüüd rohkem. On nagu uute raamatutega kursis.

K: Kui sa mõtled näiteks tehnikaoskuse peale, keeleoskuse peale, et kuidas sa nagu üldistada saad?

I6: Ma arvan, et keeleoskusest näiteks ingliskeele tase on paljudel tõusnud. Et loetakse ka ju välismaist kirjandust. Et kellel lugemushuvi suur on.

K: Ja kuidas tehnikaga? Et raamatukogus on ju tehnika...

I6: Jah..

K: ...olulisel kohal, et kas raamatukoguhoidjad on sellega kaasa tulnud?

I6: Jah, vägagi.

K: Nii, nüüd jõuame siis kõikide lemmikküsimuseni. Milline peaks olema üks suurepärane raamatukoguhoidja, ideaalne raamatukoguhoidja? Noh, mõtle nüüd nii iseloomuomadustele, oskustele, välimusele, mis iganes. Kui sa kujutad ette, et vot täpselt sellise inimesega mina tahaks koos töötada või mina tahaks lugejana täpselt sellise raamatukoguhoidja juurde minna. Milline ta siis oleks?

I6: Kes oskab soovitada ja tal on oma nägemus asjadest. Et ta ei pea kõike teadma, aga ta peab oskama suunata. Kui näiteks kuskilt mingit raamatut otsid või kuskilt mingit teatmikku. Noh, välimuse suhtes ... noh, kindlasti puhas, eh.

K: Aga iseloomuomadused?

I6: Peaks olema avatud. Või noh, võiks olla. Väga raske oleks kidakeelse raamatukoguhoidjaga suheldes mingit õiget asja leida.

K: Veel midagi?

I6: Ma ei oskagi lisada.

K: Hästi. Kas sina oled suurepärane raamatukoguhoidja?

I6: Ma arvan, et mul on arenemisruumi.

K: Kas Sa arvad, et noore ja vanema raamatukoguhoidja vahel on erinevus? Ja milline?

I6: Ei, inimeste vahel on erinevus.

K: Aga kui mõtleme nüüd noorele raamatukoguhoidjale, siis mis võiks olla noore raamatukoguhoidja plussi ja miinused? Siis näiteks vanemate ees või teiste ees. Kui sina peaksid näiteks tööle palkama noore raamatukoguhoidja, et mis oleks, nagu tema kasuks räägiks ja mis tema kahjuks?

I6: Plussid oleks kindlasti see, et kui teda ennast näiteks lugemine huvitab. Ja areneda tahab. Et pigem just see, et uudsetele asjadele on vastuvõtlikum. Võib-olla mõtleb ise midagi uut välja. Viis pidi olema?

K: Ei, täiesti ükskõik, kui palju, et mis lihtsalt, ütleme...

I6: Miinuseks on võib-olla see, et tal ei ole nii palju kogemust.... Ta ei tea võib-olla kuidas need asjad on enamalt käinud ja võib-olla mõnikord peab kasutusele võtma ka vana taktikat... Ja vanemate miinuseks?

K: Ei, see on ainult noorte kohta nüüd siis.

I6: Aa, noorte kohta.

K: Noorte plussid ja miinused, lihtsalt niimoodi. Ja viimane küsimus. Kas sa oskad nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest. Nagu kes on massikultuuri vahendusel meieni jõudnud?

I6: Nimeliselt või?

K: Einoh, ka lihtsalt mõni seriaal või film, kas sul tuleb meelde, kus...

I6: Jah, „Kodus ja võõrsil“. Issand, kui palju filmides...

K: Noh?

I6: „Padjaklubi.“

K: Kõik, mis ette tuleb, võid...

I6: See, „Ghostbusters“. Sims. Õudusfilmid. Kindlasti väga palju neid noorte filme, kus nad koolis õpivad ja.

K: Nojah, niimoodi kõrvaltegelase käivad läbi. Et kui sa nüüd mõtled kõikidele nendele raamatukoguhoidjatele, kes on filmides ja raamatutes, et kuidas sulle tundub, kas nad on sarnased või erinevad päriselu raamatukoguhoidjatest?

I6: Sarnased... Ei, selles mõttes, et kas on seal filmides sarnased omavahel või...?

K: Ei...

I6: Päriselule sarnased?

K: Päriselule sarnased.

I6: Ei.

K: Ei ole? Miks ei ole? Millised nad siis seal on?

I6: Seal on nagu loodud ühtne pilt. Nii nagu, noh, ongi, seelik ja krunn ja... Prillid ja.

K: Et liiga palju stereotüüpe ikkagi?

I6: Mhmh.

K: Ongi kõik!

Lisa 8: Intervjuu 7 transkriptsioon

K: Alustame. Milline on sinu esimene mälestus raamatukogust ja raamatukoguhoidjatest?

I7: Esimene mälestus raamatukogust on umbes algkooliajast, kui oli vaja mõnikord kooliraamatukogus käia. See oli üks klassiruum, mis oli tuugalt riuleid täis topitud nagu. Seal ruumis oli alati mingi väga omapärane lõhn, ma ei tea, millest see tuli, aga samas nagu paha lõhn see ka ei olnud. Raamatukogus pidi ka hästi tasa olema, raamatukogus pidi isegi siis sosinal rääkima, kui kedagi teist seal ei viibinud. Lasteraamatuid oli seal väga vähe, aga rohkem käisingi seal vist ajakirju lappamas ja raamatukogutädiga lobisemas. Raamatukoguhoidja oli hästi pisikest kasvu vanem naisterahvas, kes oli samas koolis see, ka ajalooõpetaja, teda kutsuti Raudpatsiks, sest tal olid hästi pikad juuksed ja alati punupatsis.

K: Lahe. Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Sa oled seda eriala õppinud, et kuidas sa sinna sattusid?

I7: Noooh... kohe päris kindlasti ei soovinud ma õpinguid alustades raamatukoguhoidjaks saada. Infoteaduste õppesuunda reklaamiv infovoldik või see kirjeldas kõike muud kui raamatukogusid. Infot oli laialdaselt, alustades sellest, et eriala on lõpetanud Marko Reikop ja lõpetades sellega, et eriala lõpetajad võivad tööle minna kasvõi nagu maailmapanka, võimalused pidid olema hästi laialdased. Selle jutu õnge läks nii umbes pool minu kursusekaaslastest... Kui esimesel aastal olid igasugused põnevad sissejuhatavad ained erinevatest valdkondadest, siis alates teisest aastast hakkas pihta raamatukogude ajalugu, raamatute ajalugu ja nii edasi. See oli kohutavalt igav ja paljud otsustasid, et mitte mingil juhul ei saa meist raamatukoguhoidjaid. Kolmanda aasta lõpus aga selgus, et tegelikult kusagile mujale polegi võimalik tööle minna kui raamatukogusse, sest sinna hakati meile esimesena pakkumisi tegema. Mul jäi ülikooli lõpetamisest puudu ainult seminaritöö... sest juhendaja ei juhendanud mu tööd ja ei lasknud ka kaitsmisele. Ja siis bakalaureuseksam. Kolisin (*linna nimi eemaldatud*) ära (*linna nimi eemaldatud*) ja hakkasin siinkandis tööd otsima. Kolme kuu pärast leidsin internetist kuulutuse, et (*raamatukogu nimi eemaldatud*) otsib laste- ja noorteosakonda töötajat ja ma otsustasin proovida. Siis osutusin valituks ja nii ma siis olengi nüüd raamatukoguhoidja. Lastega mulle töötada meeldib ja õnneks on

igasuguseid muid põnevaid projekte ka käsil, mitte ainult tavaline laenutamine-tagastamine.

K: Milline oli sinu teadmine raamatukoguhoidja tööst enne õppima asumist?

I7: Kuna ma eriliselt polnud sellesse süvenenud, siis enne õppimist teadsingi ainult, et raamatukoguhoidja tööks on raamatute laenutamine, tagastamine ja raamatute riulisse panemine. Enne tööle asumist olin juba mõne raamatukoguhoidjaga kohtunud, raamatukogus olin ka praktikal, seega mingisugune ettekujutus oli nagu juba tekkinud. Siis teadsin juba, et raamatukogutöötaja teeb ikka teisi asju ka, peale raamatute laenutamise ja tagastamise. Fondi korrashoid ja raamatute soovitamise tundus minu jaoks suhteliselt ulmelise asjana.

K: Hehee. Nüüdseks on vist normaalne?

I7: Jah, muidugi.

K: Nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust?

I7: Sõbralik, tark, õpihimuline... suhtlemisaldis ja no piisavalt tugeva närvikavaga.

K: Milline on Sinu arvates üks raamatukoguhoidja väliselt?

I7: Keskmise vanus *circa* nelikümmend viis kuni viiskümmend aastat. Kergelt ülekaaluline, kannab kas täpselt parajaid või number suuremaid riideid. Lemmikriided on kampsun ja püksid. Nooremad töötajad kannavad värvilisemaid riideid, seelikuid, kleite, pintsakuid... Pigem eelistatakse madalaid kingi, sest nendega on mugav terve päev ringi liikuda. Üldjuhul ollakse suhteliselt hoolitsetud välimusega.

K: Millised on sinu arvates ühe raamatukoguhoidja oskused? Nagu näiteks erialased ja nii?

I7: Raamatukoguhoidjal on nagu suurepärase oskus soovitada inimestele erinevaid raamatuid, lisaks täidab raamatukoguhoidja aeg-ajalt ka psühholoogi, nõustaja, koristaja,

lasteaiakasvataja, õpetaja ja korraldaja ülesandeid. On ka raamatukoguhoidjaid, kes oskavad ainult laenutada ja tagastada ja raamatuid riulisse panna, aga noh.

K: Millised omadused ja oskused on suurepärasel raamatukoguhoidjal?

I7: No selle ma nagu enne ütlesin ära. See peabki olema. Kordan eelmist vastust. Raamatukoguhoidjal on suurepärase oskuse soovitada inimestele erinevaid raamatuid. Lisaks täidab raamatukoguhoidja aeg-ajalt ka teiste ülesandeid.

K: Aga veel midagi?

I7: Ee... ei.

K: Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I7: Kindlasti ei ole... suurepärase raamatukoguhoidja, aga ma püüdlen sinnapoole.

K: Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on sinu meelest vahe?

I7: On kindlasti, ainuüksi juba välimuse poolest. Aga nooremad raamatukoguhoidjad on erinevatele uuendustele ja muutustele vastuvõtlikumad. Siiani täheldab ka seda, et vanemad raamatukoguhoidjad nõuavad näiteks lasteosakonnas vaikust, kuid nooremad lubavad lastel ikka ka natukene rohkem ka mängida ja naerda ja nii. Vanemad raamatukoguhoidjad on vist natuke pahuramad ka.

K: Kuidas on tehnikaoskusega?

I7: Sellega on nii, et raamatukoguhoidjad koolitavad kooliõpetajaid arvuteid kasutama. See tähendab, et arvutioskus jaa muu selline tehnikaoskus peab meil tavakasutajast kõrgem olema. Aga eks ikka on nii ka, et vanemad raamatukoguhoidjad ei oska vahest arvutiga midagi teha, aga üksteist ikka aidatakse. Nooremad on natuke taiplikumad.

K: Mis on noore raamatukoguhoidja plussid?

I7: Plussid on kindlasti need, et noored sulanduvad töökollektiivi kiiremini, lisaks saavad noored raamatukoguhoidjad lastega hästi hakkama. Ja lapsed võtavad nad hästi vastu.

K: Aga miinused?

I7: Miinuseks on võib-olla see, et vanemad inimesed ei pruugi usaldada noore inimese raamatusoovitust, sest noored pole ju piisavalt lugenud ja ei tea vanast heast kirjandusest midagi, eks ole.

K: Nojah, eks ole. Oskad sa nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest? Millised nad on, kas nad on sarnased või erinevad päriselu raamatukoguhoidjatele? Sinu meelest.

I7: Konkreetselt ei oskagi kedagi välja tuua, aga tavaliselt kujutatakse neid ikka vanatüdrukutena, keda ootab kodus vaid kass. Kannab paksu villast seelikut, jalas sussid ja seljas kampsun. Kindlasti on ta juuksed krunnis ja tal on prillid. Millegipärast on nad koguaeg tigidad ka.

K: Ja kui sa nüüd mõtled nendele raamatukoguhoidjatele, siis kas nad on erinevad või sarnased päriselu raamatukoguhoidjatega?

I7: Kuidas nüüd võtta. Kui masskultuuris kirjeldatakse raamatukoguhoidjaid suhteliselt ühtemoodi, siis kusagilt peab ju see algselt pärinema... Ehk siis, kindlasti on kusagil raamatukogus see stampraamatukoguhoidja olemas. Nooremad raamatukoguhoidjad on hakanud seda kuvandit muutma, näiteks tulevad tööle triibulistest retuusides, hehee.

K: Aitäh, kõik!

Lisa 9: Intervjuu 8 transkriptsioon

K: Nii, esimene küsimus. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I8: No esimene mälestus, see ei pea nüüd olema (*linna nimi eemaldatud*) linnaga seotud, eks?

K: Ei.

I8: Esimene mälestus ma arvan on see, et oli väga abivalmis raamatukoguhoidja, kes nagu minu seal sünnikohas oli. Et raamatukogu oli selline vaikne koht, kus pidi vaikselt olema. Ja ega muidugi suurt ise seal midagi ma ei otsinud, et kõik ikkagi siis raamatukogutädi nii-öelda otsis ise välja ja. Ma ei tea, et selline positiivne kogemus. No muidugi kooliraamatu oli ka, kus sai käidud, kui see, kui oli seal olemas raamat. Aga seal oli tavaliselt mingisugune, no õpetaja oli seal tööl, et seal ei olnud midagi erilist, aga noh, raamatukogu oli ikkagi. Et noh, väga kaua seal olla ei saanud, et siis pidi jälle koju minema ja peale tunde nagu sai läbi käidud vahetevahel.

K: Kas sa mäletad tema välimust, oli ta noorem, vanem?

I8: Vanem. Ja siia maani on seal. Et siis... sest et noh, mina mäletan, et see oli meil lasteaiaga ühes majas. Me käisime juba siis, kui me lasteaias olime, käisime seal läbi. Aga noh, ta on ikka vanem, selline seelikuga, põlvedeni seelik, kampsun, prillid, keemilised lokid. Et ma ei oskagi jah midagi muud ütelda.

K: Väga hästi. Et kuna sina seda eriala ei ole õppinud, kuidas sinust sai raamatukoguhoidja?

I8: Raamatukoguhoidja sai minust niimoodi, et olin töötu, siis vaatasin, et on vabatahtlikke vaja sinna raamatukokku, kus ma siis praegu olen ja läksin siis sinna ja siis oli nii, et noh asi nagu seal klappis ja meil ja siis see avanes võimalus, et seal üks töötaja siis läks, noh, tahtis nii-öelda poole koha peale minna, siis juhataja siis pakkus mulle seda kohta. Ja olin siis nõus. Et see oli jah niimoodi, et ma ei ole nagu kuskile jah kandideerinud nii öelda. Et see oli siis jah juhataja, nagu osakonnajuhataja, otsus. Et niimoodi siis sain sinna.

K: Ja milline su nägemus siis sellest raamatukoguhoidja tööst oli enne kui sa vabatahtlikuks läksid, mis sa nagu arvasid, et mis see töö endas sisaldab?

I8: Vot enne, ma ei oskagi öelda, et rohkem ma... Vot see on ka huvitav, et ma selles konkreetses harukogus ei olnudki väga käinud. Sest et see on nagu minu elukohast ikkagi, noh, see on teises linna otsas. Et ma olin käinud siin peamajas nagu rohkem. Ja ülikooli raamatukogus. Et ma arvan, et erinevus on natukene see, et mis ma nagu, mida ma võib-olla lugejana ei pannud tähele, kui palju tegelikult sellist individuaalset lähenemist tegelikult on ja mida väiksem see koht on, seda rohkem on nagu seal seda tööd, aga ma arvan, et ka suures kohas, et nende püsilugejatega on nagu hästi palju sellist individuaalset tööd, nii-öelda, mis siis hõlmab kõik see soovitamise, nende ära kuulamine, nende murede ära kuulamine, kus on koerad-kassid ja mis muud loomade on haiged ja selliste asjadega, nagu selle mõistmine ja vastu tulemine, ja noh, ma ei oska ütelda, et selline individuaalne lähenemine, et võib-olla mida suures raamatukogus, noh ülikooli raamatukogus, kui ma seal käisin, et seal oli see selline, noh, et otsiti mulle võib-olla välja, kui l ei leidnud, aga seal muidugi on rohkem ka see, et õpilane, üliõpilane ise otsib. Aga meil on nagu just see, minu töös on nagu see, mis ma võib-olla ei oodanud, noh, hästi palju ikkagi noh, et ise lugeja väga ise sinna ei lähe otsima, et ikkagi otsid individuaalset nõustamist. Et see individuaalne lähenemine võib-olla, et mina ma ennem nagu ei pannud tähele.

K: Nii, nüüd jõuame siis sinu arvamuse juurde raamatukoguhoidjatest. Nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust.

I8: Mis siis peaksid tal olema või mis on?

K: Kui sa nagu mõtled oma kolleegidele või oma kogemustele, et millised nad on, üldistades. Kui üldse saab üldistada.

I8: No abivalmis pead olema. Tolerantne pead olema. Viisakas pead olema. Või tähendab, on. Nüüd on kolm?

K: Jah.

I8: Siis võib-olla, kuidas ma ütlen, ennast, noh, piisavalt tagasihoidlik. Et mitte ennast väga peale suruda, üle tähtsustada...

K: Üks veel.

I8: Viisakas vist sai juba öeldud, jah... Hmm... Kohanemisvõimeline. Erinevates situatsioonides, et neid tuleb nagu ette palju.

K: Väga hea. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I8: Neid on ikka väga palju erinevaid. Vähemalt meie süsteemis. Et ma ei oska seda küll ütelda, et. Aga no muidugi, kui ma enamuse nüüd võtan, silme ette nagu enamuse. Enamus on ikka vanemaid inimesi, siis on esimene asi on prillid, prillidega. Siis võib-olla keskmisest natukene tusedam. Kindlasti ei ole värvitud või noh, ei kanna meiki. Selline naturaalne. Mis ma siis veel oskan öelda. Enamasti on sellised, et mitte väga kirjud riided ka ei ole, on sellised beežikad, hallikad, pruunikad riided. Et selline tagasihoidlik välimus pigem nagu hakkab silma.

K: Hästi. Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused? Siin on siis mõeldud, noh, nii erialaseid oskusi, tehnikaga läbisaamine, keelteoskused. Et kas saab nagu üldistada kuidagi?

I8: Millised on, et kas ma nüüd peaksin siis andma hinnangu, et ütleme, et...

K: Just, et mis sa arvad.

I8: Tehnilised oskused...

K: Et milline see tase on, näiteks.

I8: Ahah. No see nüüd varieerub, et vanematel inimestel ma arvan on ikka tehnilised oskused on, hohoo, ikka alla keskmise natukene. Et see ei ole üldse nagu halvas mõttes, aga paratamatult on nii, et ikkagi peab palju, palju nad nagu nõuavad abi, tuge selles osas, aga samas ei saa öelda, et noh, kes ikkagi on, et need on ka nagu väga õppimisvõimelised. Et õppimisvõimelisus minu meelest on väga heal tasemel, nendel, kellel siis see tehniline pool pole võib-olla ei ole nii hea. Aga muidugi see, noh, siin ongi see nooremate ja vanemate erinevus on võib-olla see fond või üldse see kirjanduslik pool, et vanematel on see jälle selles osas parem, mis seda vanema aja kirjandust puudutab. Aga noh, uuema aja kirjanduses jälle võib-olla on nendel halvem see natukene. Aga minu meelest väga heal tasemel on enamjaolt kirjandusega tutvumine, uuema kirjandusega tutvumine. Aga see on jah, nüüd ütleme, ma arvan, ma ei oska jah üldistusi teha, aga kui ma nüüd enda osakonna, siis on ütleme, noh, nii et viiskümmend-viiskümmend, et kirjandusega pooled tutvuvad, pooled mitte. Aga see on võib-olla jah, et ma ei oska ütelda, selles mõttes, et siin ongi nüüd see kirjanduslik huvi või

üldse huvi kirjanduse vastu, et see nüüd tänagi minu meelest, ma arvan, et pooltel hea, pooltel mitte. Et aga see on minu osakonna näitel. Et ma arvan, et teistes osakondades võib-olla on parem, ma ei oska ütelda.

K: Väga hästi. Nii, nüüd jõuame siis ideaalse raamatukoguhoidjani. Et millised omadused või oskused sinu meelest peaksid olema ühel suurepärasel raamatukoguhoidjal?

I8: Suurepärasel raamatukoguhoidjal... Ma arvan, et peaksid olema need eelnimetatud ka kindlasti, mis ma mainisin seal ühes punktis, et see tolerantsus, viisakus, sõbralikkus, ja see puudutab nüüd, see viisakus on nii kolleegidega suhtlemisel kui ka lugejatega suhtlemisel. Et see, just nagu need oskused peaksidki minu meelest, ongi, mis ikka kolleegide puhul, aga see on ilmselt igas töökeskkonnas see, et need nagu peaksid mõlemale laienema. Siis kindlasti ma arvan, et ikkagi jah, eriala, kui ei ole nüüd eriala õppinud, siis selle eriala või kuidas ma ütlen, ikkagi teatud asjade selgeks õppimine, mis noh, kas fondi puudutab või seda ülesehitust üldse. Et see endale nagu selgeks teha. Et see oleks nagu ideaalne, kui see selge oleks. Ee... Kindlasti siis see tehniline, tehnilised oskused. Arvuti, internet, infootsing. Et kuidas siis lugejaid abistada. Sest neid küsimusi tuleb igas vald..., igasuguseid, et kuidas, kuidas seal kuskile digikeskkonda ennast sisse logida ja allkirja anda ja ühesõnaga kõik sellised oskused, mis noortel on olemas, aga. Et need võiksid olla ka nagu. Keelteoskus, ma arvan võiks ka olla, et ikkagi ideaalis, kui me räägime, siis ikkagi need keeled, mis seal fondis nüüd on, neid ikkagi võiks tunda tähestiku tasemel vähemalt. Ja et noh kaks, kolm võõrkeelt võiks ikkagi olla ka, mitte nüüd väga suhtlustasemel, aga sellisel algtasemel ikkagi võiks olla teada nagu. Ja ka inglise keel võiks ikka olla küll, ideaalselt. Et noh, ma ei tea, need võib-olla aitavad.

K: Väga hea. Nii, sa juba natuke enne sellest rääkisid, aga kas siis noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe? Ja milline siis? Et sa mainisid onju tehnikat, kirjanduse tundmist ja.

I8: Tehnikaoskus jah.

K: Kas veel midagi?

I8: Noh, vanemad võib-olla ei ole nii uuendusmeelsed teinekord. T nemad on õppinud aastaid tagasi, kuidas siis nendel on, et nagu natuke see nendes vanades raamides kinni võrreldes uutega. Ja võib-olla ei ole seda energiat nii palju, ma arvan, et see on. Aga muidugi on see ka, et ka noored peaksid selles mõttes rohkem, või noh noored jälle on väga palju õppida

vanematelt selles osas. Aga noh mingisugust sellist väga-väga suurt piiri nüüd ma ei tõmbaks sinna, sest et ma arvan, et kui on noored-vanad, siis on ikkagi see hea tasakaal. Et on õppida vanematelt, kui on see eeskuju olemas, et kui nüüd päris seal noored omapäi on, et ma ei tea, et siis võib-olla ka päris hästi ei lähe. Kogemused, töökogemus ikkagi. Kui on nelikümmend aastat töökogemust, siis see on, noh, kahe kõrval ju kahvatub. Et tõenäoliselt seal taga ikkagi midagi on.

K: Unustasin eelmise küsimuse juures küsida, et kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I8: Ma arvan, et ei ole veel. Alati saab parem olla ikka,.

K: Mulle meeldib see veel.

I8: Jah.

K: Sihid on silme ees.

I8: Siht on olemas, jah.

K: Et mis on sinu meelest siis noorte raamatukoguhoidjate plussid ja miinused? Et mis on nende eelised ja mis on nagu puudused vanemate ees? Et kui sina näiteks peaksid tööle palkama, mis nagu räägiks noore kasuks.

I8: No noore kasuks. Noori on ka muidugi igasuguseid, aga kui nüüd kandideerib ikkagi siuke hea noor, siis on see kindlasti tehnilised oskused. Keeleoskus, silmaring - lai silmaring, värsked teadmised, mis ta on loodetavasti omandanud ülikoolis või no koolis üldiselt. Siis ma arvan, et võiks olla ikkagi see nüüd või nüüdis- või moodsa kirjanduse tundmine. Siis motivatsioon, motivatsioon võib olla sellisest rohkem motiveeritud, ühesõnaga, motiveeritus üldiselt. Ja ma arvan, et just energia panustada sinna kollektiivi tegevusse võib-olla rohkem. Et kui inimene on nagu nooremapoolne veel, siis on tõesti mingi siht silme ees, mida nagu arendada ja mida teha. Ja paindlikkust võib-olla noorel inimesel on rohkem, et teda on võimalik, ma ei taha öelda, et ümber kasvatada, aga võib-olla rohkem suunata. Ja või õpetada talle siis midagi selgeks, mis võib olla nagu, mida ta varem teadnud, mitte et nüüd vananimene üldse ei suudaks, aga vanemal inimesel kindlasti on juba see omandatav või noh omandamine keerulisem. Et noh, siin võikski olla võib-olla siis vanemate inimeste see miinus, eks ole. Aga noorte miinused peaksin siis ka ütlema vä?

K: Jah, kas on miinuseid kah?

I8: Jah, kogemus, töökogemus on enamasti väike. Aga muidugi, einoh, ma arvan noore inimese puhul niikuinii need plussid kaaluvad miinuse üles, miinused üles ja siis ma arvan, et neid on ikkagi vähem neid miinuseid, töökogemus jah ja võib-olla selline, nojah, sinna alla muidugi lähevadki kõik need suhtlemisoskus ja tolerantsus, et võib-olla neid omadused ei ole niivõrd hästi arenenud, mis oleks sel raamatukoguhoidjal vaja.

K: Oskad sa nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest? Tuleb sul keegi silme ette?

I8: Ohohoo. Filmidest... Praegu küll ei tule kohe ette.

K: Aga üldiselt ikka on, eks ole, et isegi kui sa konkreetselt ei oska mõelda...

I8: Einoh, raamatukogu, jah, neid on olnud küll. Aga mul ei tule praegu küll ühtegi ette.

K: Kui Sa lihtsalt, ütleme, mõtledki siis sellisele tundele või muljele, mis sul on jäänud, et mis sa arvad, kas filmides ja raamatutes kajastatakse nagu adekvaatselt raamatukoguhoidjaid, et on nad sarnased päriselu raamatukoguhoidjatele või erinevad?

I8: Noh, ma arvan, et võib-olla, noh mul ei tule konkreetselt meelde, aga võib-olla on natuke liiga kuidagi nohiklikud teinekord nagu või kuivikutena nagu käsitletud raamatukoguhoidjaid. Aga tegelikult see ei ole ja võib-olla mu enda arvamus tegelikult oli ka varem natuke selline, et noh, istub seal ja on selline, noh, et see ongi tal ainus elu umbes seal olla, et võib-olla see väline kuvand on natuke selline. Ja mis teinekord ka lugejatel tuleb välja, et tal polegi ju, või noh, et mis seal keerulist on, et võib-olla pigem jah sellise kuiva inimese sellise, tegelikult nagu on. Noh, ja siis võib-olla ka arvatakse, või noh, on see kuvand, et ma kõike tean peast. Et küsitakse ükskõik mida. Et meil siin just ühes osakonnas kui meil siin oli see rotatsioon, et noh muusikaosakond oli, kus siis tullakse ja lauldakse või tantsitakse seal paar sammu ja siis sa pead juba kohe teadma, mis palaga tegu on või mis tantsuga tegu on. Et paraku jah ei tea seda ka inimene, kes on seal osakonnas, ma ei tea, kolmkümmend või kaua töötanud, et võib-olla oodatakse natuke liiga palju teinekord. Et kõike ikka ei tea. Et sellepärast ju see arvuti ikkagi ongi meil abiks. Et peas ikka ei ole väga palju neid asju.

K: Ja aitäh.

Lisa 10: Intervjuu 9 transkriptsioon

K: Esimene küsimus. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I9: Ma arvan, et see oli algklassides. Käisin esialgu siis suure tõenäosusega kooli pärast, et oli vaja kohustuslikku kirjandust. Aga kuna raamatukogu oli selline hästi hubane koht, raamatukoguhoidja oli nii sõbralik, kellega sai lihtsalt rääkida kah, et siis oligi pärast kooli, sai nii öelda pikemalt jäädud, loetud raamatuid. Mäletan väga hästi seda, et sellel ajal ma lugesin hästi palju „Miki Hiirt“ ja „Tommy ja Jerrysid“ ja raamatukoguhoidja teadis mind juba nägu- ja nimepidi ja teadis alati mulle hoida esimest numbrit, uut numbrit. Et sellised hästi positiivsed mälestused on.

K: Ja mis sa sellest raamatukoguhoidjast mäletad, milline ta oli? Milline ta välja nägi?

I8: Selline vanaemalik kuidagi. Et oligi hästi soe inimene. Tegelikult ta siamaani on, et nüüd lihtsalt on teiste, nagu teisel tasandil suhtleme. Aga ,et jah, et hästi soe inimene.

K: Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Et sa ei ole ju õppinud seda eriala, et kuidas sa siis tööle sattusid?

K: Otsisin töökohta sügisel ja kuna raamatukogu on väiksest peale mulle sellise hästi sooja ja hästi hea mulje jätnud, siis mõtlesin, et oleks hästi põnev raamatute keskel töötada. Et eks mulle meeldib ka hästi palju lugeda. Ja siis lihtsalt saatsin enda CV, tegelikult nad ei otsinud isegi. Et see oligi hästi kummaline olukord, et saatsin CV ära ja siis paari päeva pärast võeti ühendust, et tegelikult otsitaksegi inimest. Ja siis saingi just meie osakonda tööle, et see ongi kuidagi hästi, hästi tore juhus, et see ongi kuidagi just hästi sobilik minule.

K: Nagu ettemääratud.

I9: Jah, täpselt.

K: Ja milline sinu nägemus raamatukoguhoidja tööst oli, enne kui sa tööle asusid? Et mis sa siis arvasid, et mis su tööülesanded saavad olema?

I9: Raamatuid välja laenutada. Raamatuid otsida. Ja kuidagi oli selline mulje, et raamatukogus ju mitte miski ei muutu. Et on aastaid sama kõik. Sealhulgas ka raamatukoguhoidjad, et tõesti aastaid on, aastaid käisingi sama inimese juures. Aga nüüd ongi, et sellised võib-olla

väiksemad muudatused, mida lugeja võib-olla ei tajugi, aga et näiteks sellised riulite ümbertõstmised, mida on juba selle aja jooksul, kui ma tööl olen olnud, on, ma ei tea, kolm korda ikka kindlasti olnud. Ja loomulikult see uudiskirjandus, mis tuleb, et see kogu aeg muutub ja täieneb.

K: Nii et õppisid ikkagi palju juurde, kui tööle tulid?

I9: Jah, kindlasti. Et ma olen küll nii-öelda letitöötaja ja siis teen siis seda enda valdkonda, mida ma õpin nagu, teen juurde, aga jah, et tegelikult ma võib-olla ei kujutanudki ette, et raamatukoguhoidja tegelebki nii paljude erinevate asjadega. Kasvõi näiteks raamatute parandamised, et mina olen osakoormusega, mina sellega väga ei tegele, aga et ongi inimesed, kes ongi, teine koormus nii-öelda ongi raamatute parandamine füüsiliselt.

K: Väga hea. Nii, nüüd mõtleme siis üldistavalt, mõtleme sellisele tavalisele raamatukoguhoidjale. Et nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomomadust?

I9: Naeratav. See vist ei ole iseloomomadus, aga...

K: Sobib väga hästi.

I9: Sõbralik, abivalmis.

K: Kaks veel.

I9: See vist ka ei ole omadus, aga hea, hästi suure lugemusega. Ning soe... see ütleb vist kõik üldse kokku.

K: Väga hea. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I9: Hehee. Võib-olla selline nagu natukene konservatiivsem. Kleidid või siis seelikud. Et selline, see ei ole küll traditsiooniline, aga ma, kogu aeg on mõttes, et prillidega. Ja kui on sellised vanemad, et siis kindlasti krunn või midagi sellist ka peas, et see on kuidagi esimene mõõde, mis mul tuleb, kui ma raamatukoguhoidja peale mõtlen. Ja no jah tuleb siis kokku, et naine siis üldiselt.

K: Väga hea. Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused? Et noh tehnika, võõrkeelte oskus, erialased oskused. Et kuidas sa nagu annaksid hinnangu, et kui hästi millegagi hakkama saadakse?

K: Tehnika siis kõigepealt. Ma usun, et tehnikaoskus peab olema. See ei pea küll olema selline, noh, nii-öelda IT tasemel, aga samas peab ikkagi hakkama saama. Kuna kasvõi näiteks meil on arvutid olemas, et saab siis aidata, abistada niimoodi inimesi. Siis peab oskama suhelda inimestega väga hästi ja päris palju tulevad inimesed niimoodi küsima, et umbes seda-seda raamatut oleks vaja, et kas oskate soovitada midagi. Ja peab tundma siis enda fondi. Et mis raamatukogus on. Mida ta veel oskama peab.

K: Mõttele just sellele mida ta oskab. Et kui on ka midagi, mis sinu meelest nagu vajaka jääb, et siis võid ka seda mainida. Kui sa mõtledki oma kolleegidele ja niimoodi.

I9: Ma usun, et ta peab, otseselt ei ole oskus, aga see on teadmine, et ta peab teadma üldiselt kuidas see raamatu nii-öelda protsess käib, et enne kui ta meieni jõuab, kui ta paranduses käib, et siis oskab paremini ka jälgida seda, et kui raamat on katki, siis milline see, milline see katkine olukord on nagu inimese tekitatud, milline on lihtsalt näiteks raamatu vanadusest tekkinud, et mida ei saa ennetada nii-öelda. Siis... Issand, neid oskusi on ju tegelikult nii palju, mis on vajalik, aga kohe ei tulegi mõttesse.

K: Kuidas näiteks keelteoskusega on? Kas see on piisav raamatukoguhoidjatel?

I9: Jah. Et see on, selles suhtes on positiivne, et täiendame üksteist. Mina absoluutselt ei oska vene keelt, aga meil on isegi oma vene fond siin olemas. Et siis kui tulebki vene keele... vene keelt kõnelev inimene siia, siis ma suunan teise inimese juurde, samas mina saan võib-olla rohkem siis tegeleda inglise keelt kõnelevate inimestega. Et oluline võib-olla ei olegi see, et mida sa isiklikult oskad, vaid see, et nagu kamba peale, kollektiivi peale nagu on need oskused olemas. Et see oli muidugi üks esimesi hirmusid, et kui ma siia tööle tulín, et kuidas ma üldse hakkama saan selles osas.

K: Nii. Nüüd jõuame siis suurepärase raamatukoguhoidja juurde. Et millised omadused või oskused sinu meelest peaksid siis olema suurepärasel raamatukoguhoidjal või ideaalsel raamatukoguhoidjal?

I9: Eks need päris suuresti kattuvad tegelikult, et millised on juba olemas ja millised on ideaalsel. Ja mis enne võib-olla jäi ütlemata, et mis on juba olemas, see... kuidas ma nüüd ütlen, et taluvusepiir peab selles suhtes kõrge olema. Et tuleb hästi palju inimesi, ka selliseid hästi närvilised või peavad kohe sekundi pealt umbes raamatu kätte saama, kuigi nad ei tea isegi pealkirja või autorit, onju. Eks selline taluvusepiir peab ka küllalt kõrge olema. Ja eks

see on kindlasti arendatav, mis võiks ideaalsel võib-olla kõrgem olla, aga samas kõik on inimesed, et. Vahepeal... ei ole muidugi sellist, et me umbes nähvaksime kliendile või niimoodi, inimesele, aga et... eks hiljem saab küll natukene isekeskis võib-olla mõeldud, et issand, see ei olnud hea kogemus üldse. Aga ideaalsel... Võiks olla võib-olla natukene nagu kohati noorsootööga sarnanev, et pead tegema selliseid sada kümme erinevat asja, et ikka lapsi ja noori, üldse täiskasvanuid lugema meelitada. Et eks see internet ja tehnikaajastu võtab oma osa, nii-öelda. Et siis peab nagu tegema rohkem atraktiivseid asju. Et see võib-olla on ka selline, et mis tuleb ajaga nii-öelda kaasas käia.

K: Väga hea. Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I9: Kindlasti mitte, hehee. Ma alles õpin seda. Et ma usun, et arenguruumi on praktiliselt kõigil, sealhulgas ka minul. Et iga päev õpingi midagi uut juurde, eriti kuna ma polegi seda eriala varem õppinud.

K: Kas sinu meelest noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I9: Meie osakonnas tegelikult mitte. Et tegelikult on see, et kuidas on nii-öelda vaimne olukord, et kas sa tunned ennast noorena või tunned ennast vanana. Et võib-olla meie puhul ongi näiteks see, et kuna me olemegi laste ja noortega kogu aeg seotud, et siis muud võimalust väga nagu ei ole, et kui oled ise ka nooruslik inimene. Et jah, et see on ka võib-olla see osakonniti erinev, et ilukirjanduses võib-olla see polegi nagu nii oluline, et oleksid hästi nooruslik või noor inimene, et seal käivadki ju täiskasvanud.

K: Mis on sinu meelest noore raamatukoguhoidja plussid ja miinused? Et kui sa peaksid näiteks tööle võtma, et mis paneks sind otsustama noore kasuks või kahjuks?

I9: Võib-olla kasuks see, et pole nii palju piire võib-olla veel ees. Või selles suhtes piire, et oled ühte asja võib-olla mitu korda teinud, eriti kui on sama ameti peal ka veel oldud, et siis võib-olla noored näevad võib-olla natukene kastist välja rohkem. Või siis teine osa võib-olla on ka see, et oskavad võib-olla noori natukene paremini kaasata, ideaalis võiks ometi ju nii olla. Et praktikas muidugi on teine asi, aga jah, et olles ise samal vanusetasemel, siis võiks osata nendega rohkem sidet luua.

K: Veel midagi?

I9: Et mis on siis noore ja... ?

K: Noore plussid ja miinused.

I9: Plussid ja miinused. Miinused kindlasti on see, et raamatulugemus selles suhtes ei ole võib-olla nii suur. Ise tunnen ka vahepeal seda, et võiks ju olla mingeid raamatud lugenud, mida noored kohustusliku kirjandusena loevad. Aga ei ole. Ja siis ei tea enda seda fondi nii täpselt kui võiks tegelikult. Et vanemad raamatukoguhoidjad teavad kindlasti paremini seda. Esiteks aastate kogemus annab seda ja samas ka lugemus.

K: Just. Aga sama tehnika näiteks?

I9: Jah, tehnikapoolt selles suhtes tuleb võib-olla, noore puhul on nagu positiivne pigem siis, kuna tehnika ümbriseb meid igapäevaselt, et noore puhul on väga minimaalne, vähemalt mulle tundub, et väga minimaalne võimalus see, et ei ole kordagi tehnikaga kokku puutunud. Et kasvõi koolides on juba ju arvutitunnid ja paljud teised tunnid toimuvad ka arvutis olles, et see on nagu rohkem meie elu osa.

K: Oskad sa nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest? Tuleb sul keegi meelde?

I9: Issand, see on nüüd küll keeruline küsimus.

K: Mõttele rahulikult.

I9: No raamatutes, ma ise pole seda lugenud, aga on see raamatukoguhoidja Rosaalie või see raamat. Nime poolest ma tean.

K: Raamatukogunõid Rosaalie.

I9: Jah, täpselt. Lugenud ei ole, noored loevad. Issand, aga ausalt öeldes ei tulegi praegu rohkem meelde.

K: Aga kui sa lihtsalt mõtled, et noh, kindlasti on, sul on nagu mingisugune mulje tekkinud onju, et kui sa mõtled lihtsalt sellele muljele, mis on sulle jäänud, et kuidas nagu kujutatakse raamatukoguhoidjaid filmides või raamatutes, et mis sa arvad, kas see on sarnane või erinev päriselule?

I9: No osalt ikka sarnane. Et... eks kui ma mõtlen, et potentsiaalselt olen näinud näiteks filmis raamatukoguhoidjat, siis suure tõenäosusega see on naine. Võib-olla selline keskealine naine, selline hästi sõbraliku sooja olekuga. Et see on ikka ju sama.

K: Aitäh! Ongi kõik.

Lisa 11: Intervjuu 10 transkriptsioon

K: Esimene küsimus. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I10: Minu esimene mälestus. Esimene raamatukogu ja raamatukoguhoidja, keda ma mäletan, on siis algkooliajast. Teda ma eriti hästi, ma mäletan seda, et ta oli sõbralik, heatahtlik. Et raamatukogus sai mängida kabet, malet, et sealse oli tore, me mängisime peitust vist isegi seal. Selline väga väga meeldiv mälestus on.

K: Mäletad sellest raamatukoguhoidjast ka veel midagi, et välimust või, vanem-noorem?

I10: Vanem. Siuke trullakam naisterahvas. Ma mäletan just, et ta oli sõbralik. Et ma mäletan, et noh, ajapikku sa unustad inimeste need näojooned ja kõik muu, aga sa mäletad võib-olla näiteks emotsiooni, mis nad sinus tekitasid.

K: Väga hea. Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Sa oled ju õppinud seda eriala, et kust tuli see valik siis sellist asja õppima minna?

I10: Mina õppisin varem eesti kirjandust, lõpetasin isegi ära, aga siis mulle tundus, et see eesti kirjandus ei ole päris see, et mulle meeldivad küll raamatud, aga mulle ei meeldi tegeleda kirjanduskriitikaga näiteks või noh, ühesõnaga selle sisulise poolega, mulle meeldisid rohkem raamatud. Lõpuks ma läksingi raamatukogundust tegelikult õppima.

K: Väga huvitav. Milline oli su nägemus raamatukoguhoidja tööst enne õppima või tööle asumist? Et mis sa arvasid, millised ülesanded on raamatukoguhoidjal? Ja mis sa siis tegelikkuses avastasid?

I10: Sellega on muidugi hästi naljakas. See on see, et on olemas minu arvamus, siis on olemas tegelikkus ja siis on see, et mida teised arvavad, et ma teen. Hehee. Minu arvamus oli see, et ikkagi see on siuke vaikne töö, et siuke noh, vaikne nokitsemine. Tegelikult on see hästi-hästi palju suhtlemist, hästi palju toimetamist, et kui sa oled läbinud isegi selle õppekava, siis sa saad alles aru, et kui lai see ala tegelikult on. Kui palju võimalusi see pakub. Siis on muidugi need teised inimesed, kes arvavad, et see on vaikne ametikoht, mida peetakse pensionini välja.

K: Just. Nii, nüüd jõuame siis selle raamatukoguhoidja juurde. Et nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust?

I10: Need, mis minu arvates peaksid olema?

K: Mis on, mis praegusel hetkel on. Et kui sa mõtled oma kolleegidele, mõtled oma kogemusele lugejana, et kas sa oskad nagu üldistada.

I10: Nüüd on see, et ma tunnen nii paljusid erinevaid raamatukoguhoidjaid ja kui ma hakkaksin neid üldistama... Ma võin teha oma kolleegide põhjal.

K: Proovi üldistada. Loomulikult on alati erandeid ja on nagu erinevaid asju, aga jah.

I10: Intelligentne. Abivalmis... Hmm. Jään toppama.

K: Mõtle rahulikult.

I10: Mõtle rahulikult. Toimekas... Kriitiline...

K: Üks veel.

I10: Ma tean seda. Ma mõtlen ausalt öeldes ühe konkreetse kolleegi peale, nii on palju lihtsam niimoodi nagu.... Tahaks öelda kangesti uuenduslik. Aga see on... no ma ütlen uuenduslik, kui ma mõtlen oma kolleegide peale.

K: Mhmh, muidugi. Nii, milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I10: Sul on need tüüpiküsimused, täitsa lõpp. Korrektn. Asi on selles, et kui ma ise töötan raamatukoguhoidjana, siis ma ei näe enam seda kuvandit. Ma tean, et inimesed, kes on väljaspool, nemad näevad mingit kuvandit. Aga kui sa oled sees, siis sa näed pigem neid teisi inimesi, sa näed neid inimestena, sa ei näe neid enam mingit teatud tüüpi ametikoha esindajatena, kellel on mingid ühised omadused.

K: Nii et sa arvad, et ei saa üldistada välimust?

I10: Ma arvan, et meie raamatukogus ei saa üldistada. On küll raamatukogusid, kus hoitakse sellist sarnast joont, võib-olla noh, et sellised seelikud ja, aga meie majas, ei oska öelda, ei.

K: Väga hea. Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused? Kui sa mõtledki nagu sellise kriitilise pilguga, et kuidas sa nagu hindaksid et noh, erialaseid oskusi, tehnikaoskust, keeleoskust, mis iganes.

I10: See on siis nagu, et kuidas ma hindan?

K: Nojah, et mõtlemegi üleüldiselt, et kui sa võtadki näiteks oma raamatukogu tervikuna, onju.

I10: Keeleoskus võiks parem olla. Keeleoskus võiks kõvasti parem olla. Aga mulle tundub, et keegi ei taha sellega tegeleda, sest noh, koolitused maksavad. Arvutikasutusoskused vanematel inimestel on natuke kehvemad, aga nad on, üllatavalt hästi saavad hakkama, et õpivad juurde, need, noh, kes tahavad, õpivad. Kõige olulisem või üks olulisemaid oskusi vähemalt minu ametikohal on suhtlemisoskus. Seda on aru saada, et need inimesed, kes ei tööta otseselt teenindusletis, et nendel jääb seda vajaka. Kuna meie peame, siis noh, mul on alati see tunne, et nemad on nagu kõige kehvemad kliendid, et kui ma neilt midagi küsin, et siis mul on tunne, et klienditeenindusoskused neil nagu puuduvad, nagu kuidagi see suhtlus jääb neil nagu toppama. Siis otse loomulikult need infootsing oskused on, jah, head, aga võiksid, noh, alati on see, et tahaks, et oleks rohkem seda täiendõppevõimalust. Et kogu aeg niimoodi arendada.

K: Ja nüüd jõuamegi siis ideaalse raamatukoguhoidja juurde ehk siis mis sa arvad, millised omadused ja oskused on suurepärasel, peaksid olema suurepärasel raamatukoguhoidjal?

I10: Suurepärasel raamatukoguhoidjal peaks olema suurepärase suhtlemisoskus. Väga head infootsingu oskused. Hea arvutikasutusoskus, hea ajaplaneerimine. Siis tal peaks olema ka see oskus, et ta ei võta tööd koju kaasa. Ta nagu suudab eristada töö ja, tööelu ja eraelu. Ma ei tea, midagi jääb kindlasti mainimata. Erialased teadmised ka, aga see on vist nagu aamen kirikus, et. Ideaalne raamatukoguhoidja on tegelikult see, kes kogu aeg õpib juurde. Nagu täiendab ennast. Kui ta näeb, et midagi on temas vajaka, siis ta õpib juurde, kui ta näeb, et midagi näiteks võiks olla raamatukogus teisiti, siis ta noh, omalt poolt annab soovitusi.

K: Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I10: Ausalt öeldes ma loodan, et mitte, see näitab, et mul on kuhugi edasi areneda.

K: Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe?

I10: On küll, aga see ei tule ametist, see tuleb juba, ma arvan, et see tuleb juba vanusest. Et vanematel inimestel on juba mingid teised ootused ja. Et noorena tahaks just rohkem teha midagi, korraldada, õppida. Vanemad on rahulikamad, tasakaalukamad, neile sobib enamasti nii, nagu on.

K: Mis on sinu meelest noore raamatukoguhoidja plussid ja miinused? Et kui sa peaksid näiteks tööle palkama inimese, et mis on need põhjused, miks sa otsustaksid noore kasuks või kahjuks?

I10: Miks ma otsustaksin noore kasuks või kahjuks? Loomulikult otsustaksin ma noore kasuks, aga mina teeksin arvatavasti seda sel põhjusel, et minul kui noorel on lihtsam töötada koos noore inimesega kui vana inimesega. Vanemate töötajate plussid on see, et näiteks neil on väga, pikaajalisest töökogemusest omandatud sellised laialdased teadmised, et näiteks raamatukogu kogust, just teadmisi raamatukogust, et mis kuulub millisesse kogusse, millised on need laenutusreeglid, kuidas on siin tehtud aja jooksul.

K: Et noortel jääb siis sellest nagu puudu?

I10: Ma, lihtsalt mina ütlen, et ausalt öeldes, kui sa tuled siia tööle, siis on see informatsioon, mis sa saad kohe. Nii, sellega on korras. Siis on see informatsioon, mida tegelikult ei valda ja mida keegi ei oska sulle seletada, sest nende jaoks ei ole see oluline. See on selline, kõigil on sellised taustateadmised, kui inimesed on näiteks koos kogu aeg töötanud. See on hästi oluline just suures organisatsioonis.

K: Aga mis võiks veel olla noorte plussid? Kuidas näiteks tehnika, et sa enne mainisid, et vanematel on sellega raskusi.

I10: Jah. Tehnikaga on lihtne. Noored on särasilmsed. Noortega on võib-olla lihtsam suhelda. Ehkki seal on jälle see, et osad tulevad just vanemate töötajate juurde, sest nad arvavad, et kui inimene on vanem, siis ta on targem.

K: Kas sa oskad nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest. Tuleb sul meelde keegi?

I10: Nüüd tuleb nimeliselt ära tuua või kas ma lihtsalt mäletan mõnda?

K: Sa võid ka lihtsalt nagu mainida, et seal ja seal oli või noh, et kust sul tuleb silme ette. Kui sa tead nime, väga hea.

I10: No nimeliselt mitte ükski ei tule. Kindlasti on neid palju. See oli see küsimus, mis sa oleksid mulle pidanud varem saatma. Oleksin kohe pikalt mõelnud sellele.

K: Einoh, see ongi just oluline, et kas tuleb koha peal. Aga noh, nagu sa ütlesid, et neid ju ikkagi on, onju. Et sul on kindlasti...

I10: Lasteraamatutes! On olnud. Ma arvan, et seal on mingi pedagoogiline tagamõte ka võib-olla, aga võib-olla lihtsalt...

K: Et noh, sul on kindlasti mingisugune mulje jäänud, et kuidas raamatukogu...

I10: Vot, nüüd tuleb. „Tuule varjus“ on see raamatukoguhoidja. See, kes on selle, mis on selle raamatukogu nimi on, see peidetud raamatukogu, kus see peategelane läheb ja kus on need eriti väärtuslikud teosed toodud hoiule.

K: Väga hea.

I10: Siis tuleb mul Terry Pratchetist seal, mis ta nüüd oli, see raamatukoguhoidja, kes oli orangutang vist. Ja kes ei tahtnudki, et teda inimeseks tagasi muudetakse, sest nii oli tal palju lihtsam raamatutega tegeleda.

K: Aga kui sa nüüd, noh, ei mõtle orangutangile konkreetselt, vaid lihtsalt mõtled sellele muljele, mis on sulle jäänud filmidest ja raamatutest, et mis sa arvad, kas seal kajastatud raamatukoguhoidjad on sarnased või erinevad päriselu raamatukoguhoidjatele?

I10: Mulle tundub, et filmides on väga tihti on see kuidagi siuke stereotüüpne raamatukoguhoidja, sellise prillidega ja krunniga, ja sellise lühikese seelikuga ja. Mulle tuleb meelde, et seda ei näinud muidugi mina, aga „Viimases võmmis“ võis seal olla, oli üks raamatukoguhoidja, kes oli tegelikult mingi seksimaniakk. Hehee. See tegelikult mängis ka osaliselt selle stereotüübipeal, et muidu on nad sellised ja siis on sellised.

K: Ongi kõik.

Lisa 12: Intervjuu 11 transkriptsioon

K: Nii. Esimene küsimus. Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I11: Minu esimene mälestus on kuskil, kui ma olin algklassides. Meil oli (*linna nimi eemaldatud*) selline väike, pisike raamatukogu, hästi meeldivad naisterahvad olid seal kõik ja kõik olid vanemad, vanemas eas kuskil. Ja ühtegi negatiivset kogemust mul küll sellest ajast ei ole, et kõik olid kuidagi nii abistavad ja rõõmsameelsed ja kui küsimusi oli, alati nad aitasid. Et ei olnud nagu üldse probleemi.

K: Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Et sa ei ole ju õppinud seda eriala, et kuidas sa tööle sattusid?

I11: Et nad otsisid siia poole kohaga töötajat, mina otsisin poole kohaga tööd. Ja siis oligi, et saatsin oma CV, tulin vestlusele siis ja osutusin valituks. Et läks hästi.

K: See oli siis ülikooli ajal juba?

I11: See oli ülikooli ajal, jah. Et ma jah tahtsin juba oma elu peale, oma elu hakata elama ja siis oli tarvis, oli tarvis sissetulekut ja see on see selline rahulik töö, mida siis teha, kooli kõrvalt.

K: No vot, ja mis oli siis see nägemus raamatukoguhoidja ametist enne kui sa tööle asusid, et mis sa arvasid, mis su ülesanded saavad olema ja?

I11: No põhimõtteliselt seesama, mis ma praegu teen, et raamatute väljastamine, raamatute vastuvõtmine, mingi fondi korras hoidmine, kõik selline asi. Inimestega suhtlemine, nende aitamine, raamatute soovitamine, näiteks.

K: Nii et sul oli päris hea arusaam sellest ametist?

I11: Põhimõtteliselt küll, jah. Et raamatukogus ma olen, noh, ikka käinud ka, et see nagu noh, ei ole raske nagu ette kujutada, et missugune see töö võiks olla.

K: Aga kuidas selle tagaruumitööga on, need kõik see töötlemine, kataloogimine? Sina seda ise ei tee, aga kui palju see nagu enne lugejana sellele mõtlesid?

I11: Ei mõelnud üldse, hehee.

K: Et see oli ikkagi nagu uudne osa?

I11: See oli tõesti uudne. Et kõik see, kuidas see süsteem siin töötab, kuidas neid raamatuid harukogudesse saadame, kuidas neid arvele võetakse. Et noh, meil on ka näiteks raamatute turvamine, et meil on turvavaravad, mida teistes noh, teistes (*linna nimi eemaldatud*) raamatukogudes ei ole. See oli ka nagu teistmoodi.

K: Ja nüüd jõuame siis selle raamatukoguhoidjani, nii-öelda. Nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust?

Lindistamine peatatud, intervjuueritav pidi telefonile vastama.

K: Küsin uuesti, nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust?

I11: Viis, nii. Sõbralik, abivalmis, naeratav, siis konkreetne ja kohusetundlik.

K: Väga hea. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I11: Ehk siis mis praegu on, enamvähem? Mugav oleks kõige konkreetsem vist, et kõik see raamat... noh, raamatud on mustad tegelikult, et see ja noh, ma tulen ühest teisest kohast praegu, olen natuke üle riietatud, aga üldiselt jah, et mugav ja niimoodi, et ei karda umbes ära määrada ja niimoodi.

K: Millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused? Kui sa mõtled nüüd erialapädevuse peale, tehnikaga suhe, keeleoskused, milline see seis nagu on või milline on sinu hinnang?

K: No vene keel on meil väga oluline, noh eriti siin (*linnaosa nimi eemaldatud*), kus on see, venekeelne kontingent on päris suur. Tehnikat peab valdama. Ja seda nagu niimoodi üldjoontes nagu vallatakse ka. Et ma siin olen kohalik IT-abi, nii-öelda. Et kui jälle mingi ikoon kuskilt ära kaob, siis mina oskan aidata, aga noh, et siin paljud ei saa hakkama sellega, et vanemale generatsioonile sa ei teegi seda selgeks üldse. Mis oskused veel. Noh, kõik, mis erialaselt tulevad siin, et. Et kuidas miski kataloogimine käib, et kui mis, missuguseid raamatuid sa võid kustutada, missuguseid ei ole soovituslik kustutada ja sellised.

K: Et see on nagu hea või halb sinu meelest, siis kuidas...?

I11: Olukord on päris, ei, see on ikka hea, pigem hea.

K: Pigem heal tasemel... Hästi. Millised omadused või oskused oleks suurepärasel raamatukoguhoidjal või ideaalsel raamatukoguhoidjal? Et see on nüüd see koht, kus sa võid lasta fantaasial lennata, et, et mis peaks olema, mis võiks olla?

I11: Issand, see on raske küsimus. Hmm... No ma usun, et seal tehnikavaldkonnas on arenemisruumi küll. Et jah. Ma nagu rohkem ei oskagi niimoodi öelda, et mis veel oleks, mis võiks nagu paremini olla.

K: Et kõik muu on järelikult juba hästi?

I11: See on nagu, täitsa nagu rahuldav jah. Et võib-olla selline julgus siis näiteks asju, noh, et maha kanda, et mitte nagu seda, et mitte hoida riuleid puupüsti täis, näiteks. Et vahel kardetakse nagu vastutust võtta. Et see võiks olla nagu üks asi.

K: Kas sina oled suurepärase raamatukoguhoidja?

I11: Ei ole, kindlasti mitte. Et arvestades seda, et mul on... noh, nüüd ma jälle lugema hakanud, aga mul on päris väike lugemus võrreldes siin teistega. Ja mul on väga selline piiritletud, see valdkond, et mida ma üldse loen. Et kui on vaja soovitada, siis ma tavaliselt jään jänni. Muidugi ma üritan võimalikult palju niimoodi kuulata teisi, et mida, et kui inimene tuleb kindlate, selliste märksõnadega, et siis soovitada, noh, siis kuulata, et mida siis nagu teised soovitavad, et siis järgmine kord teaks ise ka.

K: Kas noorel ja vanemal raamatukoguhoidja on vahe?

I11: Jah, tehnika valdkonnas just kõige rohkem. Et kogemus on üks asi, aga, aga kuna tehnika uueneb, ja programmid, me vahetasime programmid ära siin. Et see ümber õppimine ja... noh, noor, sel tuleb kuidagi nagu automaatselt, aga vanem inimene peab ikka õppima selle süsteemi selgeks. Et see nagu keerulisem.

K: Veel mõne koha pealt?

I11: Et miks on noor või mis on noore...?

K: Noorem ja vanem, et kas neil on vahe ja milline?

I11: Ma usun, et selline suhtumise vahe ka, et kuna on selline, et kui olla nagu kolmkümmend-kakskümmend aastat siin tööd teinud, siis ikka tuleb selline rutiin, siis

väsimus ja et noh, nagu ei viitsi. Et noorel võib-olla on siis seda, seda jaksu ja viitsimist rohkem. Seda entusiasmi, mis varsti ära kaob.

K: Vot, enam-vähem juba vastasid, aga millised ongi siis noorte raamatukoguhoidjate plussid vanemate ees, et tehnika, entusiasm, kas veel midagi?

I11: Võib-olla selline, meil on väga palju selliseid lugejaid, kes tulevad ütlema, et oi, et meil oli vahepeal mitu-mitu noort inimest siin, et nii kena on raamatukokku tulla, sellised naeratavad näod ja ja kohe sellised, noh, ongi et noored ja värsked ja selline värske nagu vaatab sulle vastu. Et raamatukogu selline, nagu ongi see, et sa tuled siia raamatukokku ja vaatad seda ühte inimest ja siis oleneb sellest, kas ta naeratab sulle mitte, et olenevalt sellest on sul siis ka edaspidine tuju. Et kliendid on just seda kiitnud, et nii palju noori inimesi, et nii kena on vaadata kohe. Et võib-olla tõesti see, et noh, et vanemas eas juba on selline tüütu nagu... nagu muutub juba tüütuks, rutiinseks just. Jah.

K: Aga mis on noorte raamatukoguhoidjate miinused? Kogenematus kindlasti. Et nagu, ma ei oskagi rohkem öelda praegu.

K: Noh, see hõlmab endas ju päris palju.

I11: Jah, täpselt.

K: Kas sa oskad nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest?

I11: Kingi üks raamat on „Raamatukoguhoidja“. Mul rohkem praegu ei tule lennult. Või „Raamatukogupolitsei“ oli see tegelt vist, Kingi oma.

K: Aga kui sa lihtsalt mõtled, et noh, et kindlasti on olnud onju kuskil filmides ja raamatutes, et milline mulje sulle nagu jäänud sellest, nendest raamatukoguhoidjatest, kuidas neid kujutatakse...?

I11: Aa, üks on veel, „Da Vinci kood“, mida ma just lugesin natuke aega tagasi, seal oli, nad uurisid, mingisuguseid sümboleid ja asju, siis nad käisid mingisuguses suuremas raamatukogus, minu arust oli see raamatukogu, mitte muuseum.

K: Et kui sa mõtledki sellele kuvandile, mis sul tekkinud on, et kas see on sarnane või erinev päriselu raamatukoguhoidjatele.

I11: Noh, Kingi oma oli päris karmi olemusega, hehee. Kindlasti mitte selline ei ole praegu kuvand, ma olen kindel, pigem siis juba see Vinci koodi naisterahvas, kus siis, väga abivalmis, ta uuris, et siis mida täpselt vaja on, oskas aidata. Et pani seal arvuti tööle, pani need märksõnad kirja seal. Et tehnikaga väga osav, et mis võiks olla siis pigem meie kuvand selline.

K: Ongi kõik!

Lisa 13: Intervjuu 12 transkriptsioon

K: Sinu esimene mälestus raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest?

I12: Esimene mälestus oli vist natuke enne seda, kui ma esimesse klassi läksin. Ma mäletan täpselt, et ema viis mu kohalikku külaraamatukokku. Ja siis me võtsime sealt terve virna igasuguseid lasteraamatuid ja siis ta õpetas mind lugema.

K: Mis sa sellest, nendest raamatukoguhoidjatest mäletad?

I12: Raamatukoguhoidja oli selline, ta on siamaani meil raamatukoguhoidja, ta oli selline keskealine naisterahvas, selline prillidega ja. Tüüpiline.

K: Kuidas sinust sai raamatukoguhoidja? Et siis kust tuli see valik sellist asja õppima minna?

I12: Ma mõtlesin kaua mida õppida ja kuna mulle meeldisid koolis kirjanduse tunnid, ja siis lihtsalt kirjandust tundus natukene nagu mõttetu õppida, selles mõttes, et ma tahtsin midagi praktilist, siis otsustasin raamatukogundust õppima minna. Ja kindlasti palju andis ka juurde see, et meil kohalik, see küla, kust ma pärit olen, see kohalik raamatukoguhoidja oli hästi selline sõbralik ja tore ja siis ma mõtlesingi, et proovin kah. Ja saingi.

K: Milline oli su nägemus raamatukoguhoidja tööst või selle ameti sisust enne, kui sa õppima asusid?

I12: Kui päris aus olla, siis ma alguses väga ei uurinud täpsemalt mida see töö nagu endast kujutab. Ma arvasin, et see on palju lihtsam kindlasti, ma arvasin, et see ongi põhimõtteliselt raamatute laenutamine ja selline asi. Aga õppima minnes muidugi sain aru, et see on ikka palju keerulisem ja vajab päris põhjalikke ja laialdasi teadmisi.

K: Nimeta palun viis raamatukoguhoidjale omast iseloomuomadust?

I12: Tagasihoidlikkus, siis... lugemishimu või –huvi, siis... sõbralikkus.

K: Kaks veel.

I12: Abivalmidus ja uudishimulik äkki vä.

K: Väga hea. Milline on sinu arvates raamatukoguhoidja välimus?

I12: Erm... selline tüüpiline välimus on kindlasti et prillid, siis selline, kindlasti on tegemist sellise natuke vanemaealise naisterahvaga, siis mingi umbes villane seelik ja krunn.

K: Mis sa arvad, kui palju seda nii-öelda tüüpilist või kui suur osakaal on raamatukoguhoidjatest siis sellised, nagu sa just kirjeldasid?

I12: Ma arvan, et natuke üle poole. Sest noori tuleb peale väga vähe. Siis enamus on ikkagi sellised vanemad naisterahvad.

K: Hästi. Millised omadused... millised on sinu arvates raamatukoguhoidja oskused? Et, ühesõnaga, et hinda siis nii erialaseid oskusi, tehnikaoskust, keeleoskust, et milline see tase sinu meelest nagu on raamatukoguhoidjate seas?

I12: Et kas kõrge või madal või?

K: Jah, jah. Et kuidas sa nagu hindad erinevaid siukseid oskuseid.

I12: Üldiselt? Ma arvan, et erialased oskused on, ma arvan, et on suht kõrged. Aga näiteks mis puudutab tehnikat ja arvutit ja seda poolt, siis kaldun arvama, et noorematel on need oskused paremad kui vanematel raamatukoguhoidjatel... Mis see küsimus täpselt oli?

K: Et ongi, et millised on sinu arvates raamatukoguhoidjate oskused, et kuidas nagu, kuidas sa hindad?

I12: Mhmh.

K: Kuidas keelteoskusega näiteks on? Kas raamatukoguhoidjad oskavad võõrkeeli?

I12: Ma arvan, et nad oskavad. Et vanemad oskavad just vene keelt kindlasti ja nooremad oskavad inglise keelt.

K: Millised omadused või oskused oleksid suurepärasel raamatukoguhoidjal? See on siis see koht, kus lase oma fantaasial lennata, et milline võiks olla siis üks ideaalne raamatukoguhoidja?

I12: Ma arvan, et ideaalne raamatukoguhoidja on üldse laialdaste teadmistega. Siis kindlasti peavad olema põhjalikud teadmised kirjandusest. Siis ideaalne raamatukoguhoidja peaks oskama infootsingut. Ideaalne raamatukoguhoidja peaks olema kindlasti sõbralik ja hästi abivalmis. Ja, ma ei teagi...

K: Kas sina oled suurepärane raamatukoguhoidja?

I12: Ei, ma arvan, et mul on palju arenguruumi veel.

K: Kas nooremal ja vanemal raamatukoguhoidjal on vahe. Et sa juba mainisid seda tehnikaoskust, aga kas veel milleski?

I12: Ma arvan, et, noh, üks vanematel on rohkem kogemusi. Aga nooremad on võib-olla rohkem... sellised, nad näevad nagu ilmselt seda raamatukoguhoidja tööd veidikene teisiti ja ilmselt nad on rohkem ettevõtlikumad ja hakkajamad.

K: Veel midagi?

I12: Ma ei tea, võib-olla et noored on rohkem sellised, nii palju kui mina olen märganud, siis noored on rohkem ka sellised, ma ei tahaks nagu öelda sõbralikumad, aga nad on rohkem nagu, rohkem nagu abivalmimad raamatukogus.

K: Et see nüüd seostub ka eelmise jutuga, aga millised on sinu meelest siis noorte raamatukoguhoidjate plussid vanemate ees? Et rohkem abivalmid, ettevõtlikumad, tehnikat oskavad paremini, kas veel midagi?

I12: Võib-olla et uuendusmeelsemad, nad lähevad rohkem nende uuendustega kaasa. Vanemad on võib-olla sellised, kes ei taha neid uuendusi nii palju.

K: Aga mis oleks noorte raamatukoguhoidjate miinused?

I12: No kindlasti neil ei ole kogemusi nii palju kui vanematel. Ja võib-olla miinuseks on ka see, et näiteks nagu meil Viljandis, et meil ei õpetatud tegelikult kirjandusest midagi. Aga just need vanemad raamatukoguhoidjad, neil on kindlasti, noh, võivad olla suuremad teadmised kirjandusest. Et nendel pandi koolis rohkem rõhku.

K: Oskad sa nimetada raamatukoguhoidjaid filmidest, raamatutest, arvutimängudest? Tuleb keegi meelde?

I12: Ma tean, et filmis „Muumia“ oli üks raamatukoguhoidja. Ja siis ma tean ühte filmi, „Raamatukoguhoidja“ vist oli selle filmi nimi. Aga rohkem ma küll ei oska öelda.

K: Aga kui sa nagu lihtsalt mõtled, ühesõnaga, erinevatele raamatukoguhoidjatele, kes on kuskil filmides või seriaalides olnud, et milline mulje sul on jäänud, et kas nad on päriselu raamatukoguhoidjatele sarnased või erinevad? See, mida kujutatakse?

I12: No välimuselt tavaliselt kujutataksegi sellist nohikulikku inimest.

K: Kas see on siis sarnane või erinev?

I12: Eks ta üldjoontes ole sarnane, ma arvan.

K: Aga iseloom või oskused?

I12: No iseloomu... kindlasti raamatukoguhoidjad on pigem sellised vaiksemad, nagu seal filmideski tavaliselt on. Aga oskuste... Noh, iseloomu poolest on ka muidugi see, et kuna ma tean paljusid raamatukoguhoidjaid, siis kõik ei ole alati nii, nagu tundub, et on. Et selle kohta käib see väga vesi, sügav põhi. Aga jah, noh üldjoontes vast läheb see filmi see täppi.

K: Ongi kõik.